Antiquitates medicae selectae / [Johann Ernst Immanual Walch].

Contributors

Walch, Johann Ernst Immanuel, 1725-1778

Publication/Creation

Jenae: Widow of Croeker, 1772.

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/mpzwnmds

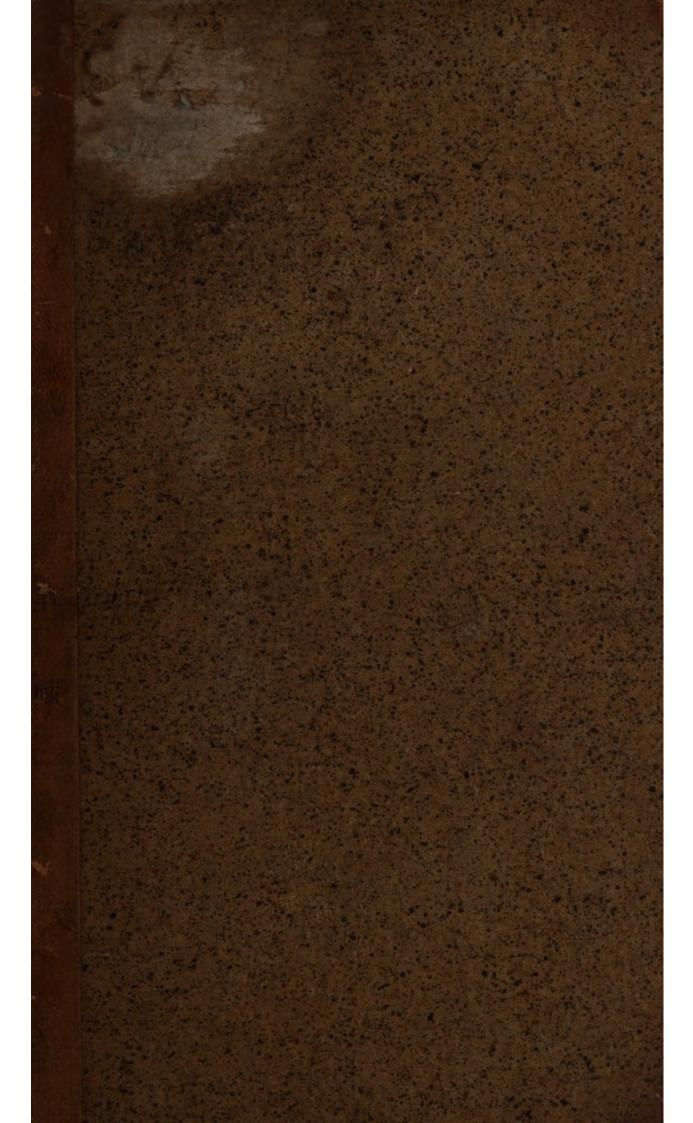
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection 183 Euston Road London NW1 2BE UK T +44 (0)20 7611 8722 E library@wellcomecollection.org https://wellcomecollection.org

314. B. I . 9 EPB/B 54398/B

B160. 22392

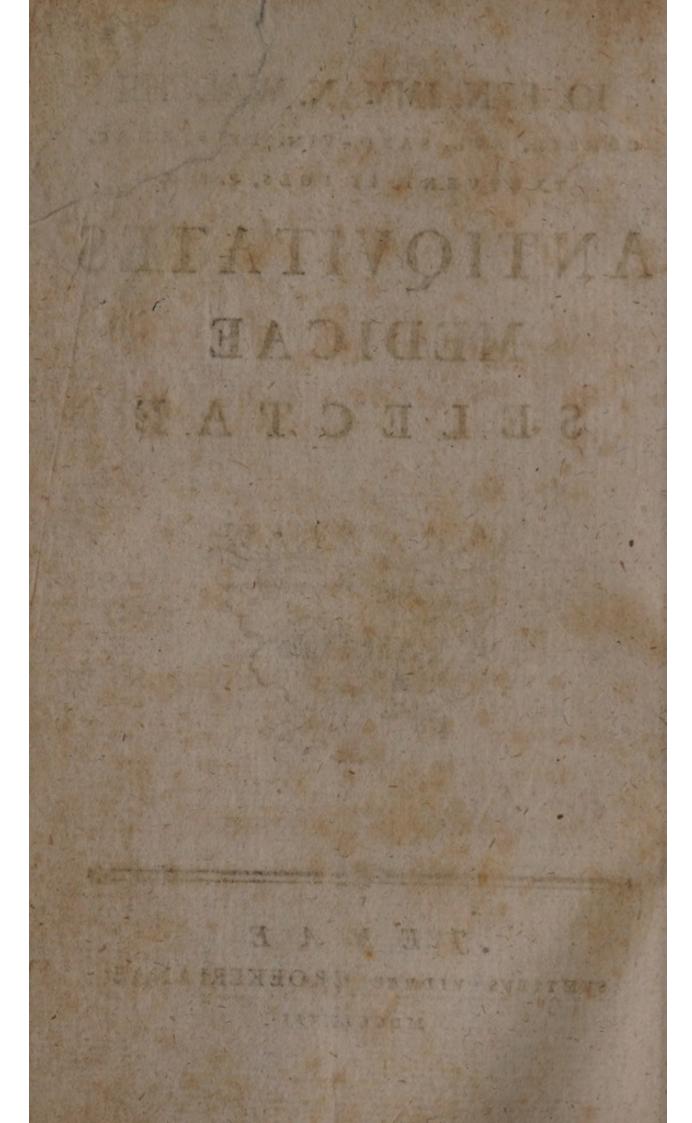
IO. ERN. IMMAN. WALCHII

ELOQUENT. ET POES. P. P. O.

ANTIQVITATES MEDICAE SELECTAE

JENAE
SVMTIBVS VIDVAE CROEKERIANAE
MDCCLXXII

VIRO

PERILLVSTRI ATQVE EXCELLENTISSIMO

ROGERIO LB. DE RVTERSHAVSEN

S. CAES. ET REG. APOST. MAIESTATI A CON-SILIIS PROVINCIAE, IVSTITIAE ET COMMERCIORVM

FAVTORI SVO AESTVMATISSIMO

HAS ANTIQVITATES

SACRAS ESSE VVLT

10. ERN. IMMAN. WALCHIVS

HISTORICAL

VIR PERILLVSTRIS

ATQVE

EXCELLENTISSIME,
FAVTOR SVMMOPERE
COLENDE,

to a day serrous full inp

to beautiful them with the

valib grains mult

a do ni comi bus

ar me the beaming an

I x quo ad TVAM beneuolentiam aditum mihi patefecisti, non impense solum TE amare, sed ob multas quoque eximias, quibus praeditus es, virtutes, suspicere coepi ac venerari. () (3) Nactus Nactus enim in TE sum non modo eximium fautorem, qui permultis humanitatis officiis me sibi reddidit deuinctissimum, sed etiam virum in TE cognoui litterarum amantissimum, in omnibus liberalium artium disciplinis apprime versatum, in primis rerum naturalium doctiffimum scrutatorem, qui ad magnas suas laudes etiam hanc adiungit, quod illas naturae, seu potius liberalium ingeniorum delicias magnis sumtibus colligit, iisque cum perillustri nomini suo, tum Lincio, vbi degit, immo Austriae vniuersae permagnum decus et ornamentum conciliat. Quod quidem meritum tantanto profecto illustrius et TIBI, vir perillustris, honorisicentius est, quo maiorem eiusmodistudia, quae TV tanta cum laude prouehis, reipublicae adferunt vtilitatem.

Ne vero meo, quod in TE colendo mihi constitui, officio vel vlla in re defuisse videar et vt vel aliquod summae meae in TE observantiae habeas documentum, consecro TIBI hunc libellum eumque publicum mei TIBI addictissimi animi interpretem esse volo. Rogo TE simul et precor, vt benigne eum excipias, gratiae me TVAE commenda-)(4 tum

tum habeas hocque de me TIBI persuadeas, me nullo non tempore in eo esse elaboraturum, vt, qui in TE sim, hoc est, sincerum et strenuum praestantissimarum TVARVM virtutum TVORVMque in rempublicam et litteras meritorum cultorem in dies magis experiaris. Ienae d. xxvIII. Aprilis CIDIDCCLXXII.

PRAEFATIO

pusculum hoc nonnullas, maximam partem breues, commentationes complexu suo tenet, quae separatim antea a me in lu-

cem publicam editae fuerant. Primum in his locum dedi explicationi figillorum, quibus veteres medici ocularii vii funt, et quorum nonnulla benigniori fortuna ad nostram vsque aetatem sunt seruata. Cuius argumenti excutiendi occasionem vnum eorum mihi dedit, in agro nostro repertum, quod

quod sine dubio a quodam antiquitatis amatore, ad has oras ex Italia forte aut Gallia delatum, amissum deinde, casu et fortuna eo deuenit, vbi postmodum fuerat repertum. Huius sigilli illustrationem breui commentiundederam, cuius exemplaria quum haud diu post diuendita et distracta essent omnia, suasu et hortatu amicorum pleniorem huius argumenti disquisitionem edidi, qua et de reliquis huius generis figillis fum commentatus, additis simul, vt ipsi rei major inde lux accenderetur, medicorum oculariorum inscriptionibus. Breui post haud absimile sigillum, in Gallia repertum, in illustrissimi comitis DE CAYLVS manus venit, quod, quum, morte praeuentus, intactum reliquisset, doctissimus segvierivs, litterati Nemausi verum decus et ornamentum, eius ἀπογεαφον ad me misit veque huius sigilli illustrationem susciperem, me rogauit. Quae itidem fepaseparatim prodiit, iam iterum recusa, et iis, quae de meo et aliis huius generis sigillis dicta a me suerant, addita.

Reliquas commentationes scripsi, quum pro muneris, quo fungor, legibus auspiciis regiminis academici boni ominis caussa aliqua a me praefanda essent. Quod quum bis quotannis more consueto in hac academia fieri solet, ex multis eas tantummodo selegi, quae. vti sigilla ista, ad antiquitates medicas iure quodam suo spectare videntur. In harum vna locum Alfeni Vari explicare adgressus sum, quo non medicos aegrotis, sed aegrotos medicis imperare ait. Altera Asclepiadas veteres ab obliuione vindicat, horum historiam tradit, et quae huius nominis ratio olim fuerit, ostendit. Tertia ad materiam, vt vulgo dici solet, veterum medicam pertinet, deque frequenti lapidum in Graecorum Romanorumnorumque medicina vsu disputat, ipsosque lapides percenset, qui sanandis aegris corporibus adhibiti olim suerint. Quarta de pyrrhonismo veterum medicorum agit, et in caussas inquirit, vnde sactum sit, vt perplures eorum pyrrhoniae, quam alii, philosophorum sectae addicere se maluerint. In quarta quaestio illa excussa est, vtrum aretaraevs morbos hodie insolentes et invitatos commemorauerit, cui deinde quinta de acutae venae cauae morbo accessit, cuius apud eumdem medicum mentio est sactas.

Quas quidem commentationes si TIBI, lector beneuole, haud penitus displicuisse cognouero, non erit profecto, cur me mei laboris meaeque operae poeniteat, quam in illis scribendis edendisque consumsi. Ienae, d. xxvIII. April. CIDIDCCLXXII.

geond lepidum in Om

medici ocularii romani.

fec. G.C.B. Heller, Jenne.

I.

SIGILLVM MEDICI OCVLARII ROMANI

IN AGRO IENENSI REPERTVM

MV

REPERTUM est hand ita pridem in agro ienensi antiquum romanum monimentum, fi magnitudinem spectamus, paruum aut mediocre, si vtilitatem, sic comparatum, vt omni attentione dignum, antiquitatis certe amatoribus periucundum esse videatur. Lapis est quadratus viridis coloris, minus tamen perlucidus, sed vt solent ese, qui ad iaspidum vulgo genus referuntur. Laterum spatium vtrimque simile est, duorumque pollicum latitudinem vix excedit. Crassitudo non magna, sed modica, superficies polita et laeuigata, vsu tamen et iniuria, vt videtur, temporis paullisper detrita. In medio lapide foramen est, arte et studio, quod omnes rationes ostendunt, factum, vel vt filo suspenderetur ab iis, quibus id lapidum genus in vsu olim fuit et consuetudine, vel alias forte ob rationes, aeuo nostro, propter veterum ea de re filentium, incognitas.

gnitas. Iam vero, quod caput rei est, lapidis huius quatuor latera inscriptasunt, incisis litteris romanis, ductu inuerso, a dextra ad sinistram, sic, vt istae, cerae impressae, rectae demum et more consueto, a sinistra ad dextram, adpareant. Quoduis latus singularem refert impresa propter spatii angustiam coarctatis et duodus sixus expressam. In altero lapidis latere incisae visuntur litterae:

P RONIMDIAPSOR OPOBALSADCLAR

In altero:

PIRN MIASMN
POSTIPE LIPEX OV

In tertio:

PHRONIMEVODES
ADASPRIT.ET.CIK

In quarto denique:

PHONIMIPENICIL ADOMNEMLIPPIT

cvivs lapidis verba quid significarent, quaeue iisdem subiecta esset sententia, quum quaererent multi, et, quid nobis ea de re videretur, sciscitarentur curiossus, aliis alia ex hoc viridi lapillo quasi diuinantibus, haud ingratam nos remearum rerum amatoribus facturos, arbitrati sumus, si vera horum verborum enodatio publice a nobis proponeretur.

QVA quidem in re hoc inprimis tenendum est, monimentorum huius generis, cuius nostrum esse diximus, haud admodum multa ad hanc aetatem peruenisse. Duos eiusmodi lapides in lucem publicam protulit in Batauia 10 ANNES SMETIVS a), quos in miscellanea eruditae antiquitatis postea transtulit eruditissimus Gallus, 14 COBVS SPONIVS b), addito ex peirescii schedis tertio, eiusdem sere formae, cuius illi sunt, quos smetivs A 4 cum

a) antiquitatibus Nouio b) miscell. eruditae antimagensibus p. 98. 99. quitatis p. 237.

cum doctis viris ad explorandam eorum hac de re sententiam antea communicauerat. Ac is quidem smetivs, qui lapillorum horum vsus olim fuerit, quaeue eorum verbis subiecta sit sententia, plane se ignorare, ingenue fatetur. SPONIVS autem, ingenio felicior, coniecturas nonnullas de iisdem fecit, quae etsi non omnes veri speciem prae se ferunt, hoc tamen Gallus iste laudis habet, quod is primus viam monstrauit, vnde ad veram horum lapidum interpretationem eorumdemque olim vsum cognoscendum peruenire queamus. sponivm sequutus est Anglus doctissimus, EDMVNDVS CHIS-HVLL c), Anglum celeberrimi in Italia duumuiri, illustrissimus marchio, scipio MAFFEI d), et LVDOVICVS ANTONIVS MVRATORIVS e), quorum studio et opera factum est, vt post tres illos lapides, a smetio et sponio editos, sex noui eiusdem generis ex tenebris, quibus submersi per tot secula iacuere, ad pristinam lucem redirent, vnus EDMVNDI CHIS-HVLLI, alter et tertius MAFFEI, reliqui MVRA-

c) singulari dissertatione, p. 81. et museo Veronensi quae exstat in the sauro Brip. CXXXV.

e) noug thes. inscript. p.

MVRATORIIf) cura et beneficio, quorum hic inscriptionum veterum thesaurum, ille cum suas Galliae antiquitates, tum mufeum Veronense, iste HAYMII thesaurum Britannicum egregiis his antiquitatis monimentis ornare atque illustrare studuit. Successit deinde BERALDVS, qui ephemeridibus anglicanis (gentleman's magazin) commentationem inseruit, inque ista incognitum adhuc eiusdem generis figillum medici ocularii, L. CINTIVSMINIBLAN-DI, proposuit. Beraldum tandem excepit illustrissimus comes de cayevs, cuius collectionem antiquitatum eiusque tomum primum inedita aliquot horum medicorum oculariorum figilla ornant, quibus fimul alia, a smetio, sponio aliisque in lucem extracta, adiunxit. Ac his quidem comitem quafi et socium se adiungit nouus huius generis lapis, ad nostram vrbem in arena, quam fluuius aduehit, casu et fortuito repertus. A reliquis, iam editis, quoad inscriptiones reputamus, plane est diuersus, sic tamen comparatus, vt, quantum noster ab illis lucis mutuari, tantum

tea lucem non viderant,

f) apud MVRATORIVM primum ab ipso editi, quarloco memorato quatuor hu- tus vero idem est, quem ius generis lapides pro- ill. marchio MAFFEI dedit feruntur, ex quibus tres an- antiquitatibus Galliae, pag. 81.

certe iisdem vicissim reddere et alter alterum mirifice illustrare videatur.

DE inscriptionibus lapidis nostri primum dicemus. Quae si inter se, tum cum aliis horum lapillorum conferuntur, tria in vnaquaque contineri, facile adparebit, primum nomen medici, deinde medicamentum, ab ipso compositum, denique medicamenti huius virtutes, siue ad quod morbi genus istud sit adhibendum. Quum vero cuncta, tam quae in nostro, quam aliis istiusmodi lapillis nominantur, morborum genera, vt quilibet videt, ea sunt, quibus oculus humanus obnoxius esse soleat, facile ad coniecturam hanc ducimur, fuisse hunc lapillum olim medici ocularii, medicamenta vero, quae is praeparauerit, et quorum virtute morbis oculorum mederi voluerit, eosque, vitio quodam laborantes, ad pristinam reuocare sanitatem. Quam multa vero hic dicenda forent, si paullo altius rem ipsam repetere et medicorum oculariorum apud veteres rationem ostendere, in praesenti nobis animus esset: si scriptionis huius limites permitterent, vt singulis fere morbis singulares olim fuisse medicos, ostenderemus, ocularios prae ceteris in honore et pretio fuisse, caussam vero eius rei cum ab eo repetendam esfe,

quod in sananda praestantissima totius corporis humani parte ars corum versata fuerit, tum propter morborum vitiorumque multitudinem, quibus oculi nostri tentaril vexarique soleant. Neque vero nom monstrari simul posset, saepissime idcircos huius medicorum generis in antiquis monimentis factam else mentionem, viderique istud, teste некорото g), ab Aegyptiis ad Graecos, a Graecis ad Romanos peruenisse: ex horum inscriptionibus haud paruum medicorum horum colligi posse numerum, vocatos eosdem fuisse modo ocularios b), modo oculares i), modo medicos ab oculis k); non confundendos tamen eos esse cum vnguentariis, myrobrechariis et oculariariis veterum !) et quae alia

g) Euterpe, cap. LXXXIIII.
b) videatur GRVTERVS p.
10 CXXXIII. 2. 10 LXXXI. 8.
GVDIVS infer. CCLI. 12.
MAFFEI muf. Veron. pag.
138. 2. REINESIVS infer. p.
611. FABRETTVS infer. domest. p. 300. MALVASIA
marmoribus Felsin, p. 219.
MVRATORIVS p. 10 CCCCVIII.
1. 10 CCCC. 4.

i) Quo pertinet lapis: TI- o cvlis.
IVL. AVG VSTAE. L. /) vnguer
CVTISORVS. ME- tio fit apud

DICVS. OCVLARIS.
HIC. SITVS. EST.
apud MVRATORIVM P.
DCCCCXXVII. 5.

k) Apud GRVTERVM
enim p. 10LXXX. 2. P.
ATTIVS ATIMETVS VOcatur AVG. MEDICVS AB
ocvlis, et in alio lapide p. 10CXXXV. 3. SILICIVS MEDICVS AB

) vnguentariorum mentio fit apud GRYTERVM funt huius generis, ad argumentum nostrum illustrandum apprime facientia.

NE vero haec omnia, maxime, quae ad illustrationem cum ipsius argumenti, tum lapidis nostri, aliquid faciunt, plane intacta reliquisse videamur, nonnulla ex his,

p. IDCXXXV. 8. 9. REI. NESIVM class. XI. num. 117. p. 648. SPONIVM miscell. erud. antiquit. p. 236. et MVRATORIVM thef. nou. infcr.p. D C CV.2. IDCCCCXXXVIIII. 2. IDCCCCLI. 6. IDCCCC LXXVIIII. I. IDCCCC LXXXVII. 12. Sic vero vocabantur non folum ii, qui olea compolita tam ad iuffitum et gratum odorem, quam ad morbos fanandos vendiderunt, sed etism qui id genus vnguentorum in balneo lotis ministrarunt. Conf. SPONIVS loc. memorato. Quos latini unquentarios, hos graeci myrobrecharios dixerunt, de quibus REI-NESIVS videatur not, ad inscriptiones p.636. et s ro-NIVS miscell. p. 225. Qui oculariarii fuerint apud veteres, non latis liquet. In

marmore enim REINE-SIANO p. 632. L. PATRO-CLVS dicitur FABER OCVLARIARIVS et apud GVDIVM P. CCXXIIII. IO. C. VENVLEIVS ARISTOCLES OCVLA-KIARIVS DE CORNELII, REINESIVS loco memorato putat, fic vocatum effe eum, qui vitra vel muniendis contra aeris iniurias oculis, vel obie-Etis maiore forma repraesentandis et apprehendendis inseruientia, praeparauerit. Nostra vero sententia oculariarii dicebantur, qui statuis marmoreis oculos infixere, ex metallo factos. Cuius artificii memoriam nobis conferuat interiptio SPONIANA p. 292. qua M. RAPILIVS SERAPIO dicitur OCVLOS STA-TVIS REPOSVISSE.

his, quae summatim indicauimus, proferre in praesenti visum est, vt oculariorum inprimis medicorum apud veteres status et conditio tanto melius cognoscatur. Singulares morbos fingulares olim medicos habuisse apud veteres, nominatim Aegyptios, HERODOTVS m) haud obscure declarat. H de, inquit, infeinn nafa γάδε σΦι δέδαςαι. Μίης νόση έκαςος ίηρός έςι, και έ πλεόνων. πάν α δ' ίπρεων ές επλέα. οί μεν γας οΦθαλμών ίηροι καζετέασι, οί δε κεΦαλης, οι δε οδόνων, οι δε ζων καζα νηδύν, οί δε ζων αΦανέων νέσων, medicina apud eos bunc in modum est distributa, vt singulorum morborum sint medici, non plurium. Itaque omnia referta sunt medicis. Alii enim funt oculorum, alii capitis, alii dentium, alii alui partium, alii morborum occultorum. Consuetudo haec ab Aegyptiis ad Graecos videtur transiisse, a quibus eam accepere Romani. Praeterea enim, quod dentarios, auricularios, ocularios, clinicos aliosque huius generis medicos habuerunt, vt recte cel. wesselingivs n) obseruat, mentio quoque facta est medicae a mammis in lapide apud GVDIVM: 0)

m) Euterpe cap. dicis oculariis vol. III.
LXXXIIII. p. 120. edit. actorum soc. lat. Ienensis,
GRONOVII.

n) obs, de veterum meo) p. CCXXIIII. 6.

TORELLIA T. L. MELANIONA
MEDICA. A. MAMM.
ANN. XL. SE. VIVA. FECIT. ET
VRN. MARMOR. POSVIT.

Quod etiam confirmant verba scribo-NII LARGI p): multos animaduertimus vnius partis sanandi scientia medici plenum nomen consequutos. Ex quibus intelligimus illa MARTIALIS: 9)

Totis, Galle, iubes tibi me servire diebus
et per Aventinum ter quaterque ire tuum.
Eximit aut resicit dentem Cassellius aegrum,
infestos oculis vris Higyne pilos,
non secat et tollit stillantem Fannius vuam,
tristia servorum stigmata debet Heros,
enterocelarum fertur Podalirius Hermes.
Qui sanet ruptos, die mibi, Galle, quis est?

quibus medici dentarii, ocularii, qui porro tuberculos in faucibus fanarunt, tum
qui stigmatum delendorum artem sunt professi, ac ii denique, qui intestinorum tumore laborantibus opem tulere, a se inuicem distinguuntur. Itaque necesse visum

p) composit. med. prae- q) lib. X. epigr. 57. al. fat. p. 5. ed. RHODII. 50. p. 721. edit. RADERI.

fum est, non solum in officiis domus augustae plures habere medicos, quorum alius aliud medicinae genus prositeretur, sed etiam iis iunctim praesectum constituere, qui in inscriptionibus libertorum et seruorum Liuiae Augustae dicitur decurio medicorum, vt ex hoc marmore r) patet:

M. Lluius
BOETHius
DEGurio
MEDicorum

et supra medicos in alio s):

M. LIVIVS

SVPRA MEDICOS

Quum vero diuersae medicinae partes eo tempore, vti olim apud Aegyptios, raro iunctim, sed separatim a medicis excolerentur, in aula imperatorum romanorum magnus medicorum numerus suisse videtur, quamquam iniuria temporis paucorum memoria ad nostram peruenit aectatem. Ac horum quidem singulares olim suere praesecti, qui svera medicos in officiis Liuiae Augustae adpellantur. Qui qui-

r) videatur GORII co- p. 121, num. LXXV. lumbarium libertorum et s) ibid. p. 122, num. seruorum Liuiae Augustae LXXVI.

quidem, nisi nos omnes fallunt rationes, hi ipsi sunt, quos in aliis marmoribus archiatros adpellatos videmus, quorum duos primum cognitos nobis fecere BOISSAR-DVS t) et PATINVS u) ex lapidibus romanis, qui tam in GRVTERIANVM x) quam MVRATORIANVM y) thefaurum postea translati funt. Tertium, KTPON ATIOA-AONIOT, CYRVM APOLLONII filium, in lucem protraxerunt doctiffimi itineris litterarii socii ac comites, IACOBVS SPO-NIVS 2) et GEORGIVS WHELERVS a); quartum vero, TIMOTHEVM, qui Theodosii aetate floruisse videtur, THOMAS REINESIVS b) et post hunc MVRATO-RIVS c), vir ceteroquin doctissimus, qui camen lapides, ab aliis iam dudum vulgatos, primum a se vulgari, saepius et plerumque non sine negligentiae et oscitantiae culpa est opinatus. Quinti diasagu debemus eruditissimo HANNIBALI DE ABA-

sue part. VI. p. 8. et p. paullisper mutato, p. 143.

u) commentario in ant. M. Artorii monimentum p. 91.

y) alterum lapidem de- tom. I. p. 121. dit M V RATORIVS p. ROCCCCXXIIII, num.15.

t) ant. rom. com, IIII. alterum, nomine archiatri 10 CCCCXXXVIIII, 3.

z) itinerar. libr. IIL

a) voyage de Dalmatie, x) p.13cxxx11.4 et 5. de Grece et du Leuant,

b) inscript, p. 945.

ABATIBYS OLIVERIO d) CALL nempe TETTII, C. L. TESIAE, vti vocatur, AR-CHIATRI PERITISSIMI, cuius lapidem itidem de nouo excudi curauit LVD. AN-TON. MURATORIUS. e) Sextus archiater eft AVLVS, ASCLEPIADIS filius, folus, quem ex reliquis antea iam cognitis, primus ex graeco marmore protulit laudatus MVRATORIVS nous suo inscriptionum the-(auro. f) Quae quidem marmora singula si inter se comparamus, probabili certe coniectura eo ducimur, vt archiatri nomen officii primum nomen fuisse, statuamus, eius nempe, qui reliquis in libertorum et seruorum familia medicis praefectus fuit, quod vero posteriori aeuo honoris quasi caussa nobilioribus, qui vniuersam medendi artem scientia comprehenderunt, tam in vrbe, quam in municipiis, et forte quoque in prouinciis, fuit tributum. g)

RARO

d) narmor. Pisaurens.

num, LXIIII, p. 28.

f) p. cxvIII. 2.

g) De archiatris veterum non vna est doctorum virorum sententia. Quod vt eo melius cognofcatur, adscribere hic liceat verba doctissimi ANNIBAL. DE ABATIBVS
OLIVERII notis ad marmora Pisauriensia, p.152.
Sic vero ille: Archiatros
dictos susse medicorum
principes, existimanit priGNORIVS de seruis. NulR

dicus plures simul medicinae partes disceret,

lum autem inter medicos principatum fuisse, docet GOTHOFREDVS ad 1. 4. C. Theod. de Medic. et Prof. ideirco archiairos adpellatos fuifle putat eos inedicos dumtaxat, qui vel principi operam dabant, vel in principibus vrbibus, Roma scilicet et Constantinopoli, medici-Parum nam factitabant. ea sententia probatur FA-BRETTO infer. domest.cap. IV. p. 301. qui augustos non archiatris, sed medicis vsos fuisse, ex pluribus inscriptionibus observat. Accedit, quod FABRETTVM praetermiliffe miror, non romani, seu constantinopolitani, sed municipalis archiatri memoriam exstare in vetusto marmore Polae in Illyrico, in GRV-TERO pag. DCXXXII. 5. cui addimus nunc ex inscriptione nostra Pisaureniem archiatrum. Ea vero, quae de archiatris FA-ERETTVS attulit, haud meliora mihi videntur. Scribit enim, archiatros,

vel medicos absolute eos ferme dictos fuille, qui non medici partiales elfent, vt ocularii, clinici, chirurgi, ied vniueriam medicinam callerent, et exercerent; quum archiatri a medicis expresse distinguantur in l. 6. C. de professor. ibi: medicos et maxime archiatros. Ego vero li post tantos viros lententiam meam proferre mihi fas fit, existimo, medicos dictos fuisse illos, qui medicinam fuo periculo exercebant, quos hodie medici Venturieri appellamus, archiatros vero, qui a decurionibus electi, falario publico honorabantur. Enimuero in duabus legibus 9, et 10. eiusdem tit. codicis, in quibus de medicis ab ordine decurionum lectis seu legendis agitur, archiatri temper dicuntur. Leg. c. archiatri scientes annonaria fibi commoda a populi commodis ministrari etc. Leg. 10. Si quis in archiatri defuncti locum est promoret, easque ad vsum et exercitationem reuocaret. Qualis fuit olim P. DECIMIVS P. L. EROS MERVLA, idem, quem Affisii sua pecunia viam sternendam curasse, lapis MVRATORIANVS b) docet, medicus clinicus, chirurgus et ocularius, sic vero eum vocat marmor GRVTERIANAM i):

> P. DECIMIVS P. L. EROS MERVLA. MEDICVS CLINICUS. CHIRVRGVS OCVLARIVS. VI. VIR.

Inprimis vero huc pertinere videtur CLAVDIVS AGATHEMERVS, και έξοχηνη medicus vocatus, non addito aliquo entθεω, quod is non partem medicinae excoluerat, sed vniuersam sibi comparauerat, quodlibet morbi genus sanandi, scientiam. Ac huius quidem medici mentio facta est in marmoribus Oxoniensibus:

B 2

KAAT-

promotionis meritis aggregandus. Plures enim mecusat vbi eos solum medi- tum p. 452. cos, grammaticos, rhetores a suscipienda tutela i)p. cccc. num. 7.

excusari vult, qui intra numerum sunt. Haec olidicos in quaque vrhe fuif- VERIVS. Addantur FAse, quam qui ab ordine BRETTVS notis ad inscriconducebantur, docet Iu- ptiones domesticas p. 301. stinianus in S. item Ro- et CAROL. PATINVS in mae 15. lust. tit. de ex- antiquum Artorii monimen-

b) p. ccccl xxIIII.6.

KAATAIOC IHTHP AFAOHMEPOC ENTAAE KEITAI

ΠΑΝΤΟΙΗ**C** ΔΕΔΑΩC ΚΡΑΙΠΝΟΝ ΑΚΕΣΜΑ ΝΟΣΟΤ

ΈΤΝΟΝ ΤΟΤΤΟ ΔΕ ΜΟΙ ΚΑΙ ΜΤΡΤΑΛΕΙΣΑ ΣΤΝΕΤΝΩ

MNHMA MET ETCEBEΩN Δ EΣMEN EN EATCIOI

Claudius Agathemerus medicus bic iaceo,

omnigeni qui cognoueram praesentissimum remedium morbi,

commune boc mibi est, et Myrtalae coniugi

monumentum, cum piis autem nos sumus in Elysio,

de quo idem iudicauit olim fabrettvs, medicos, qui ex partibus curationem adbibuerint, nomen medicorum απλως nequaquam meritos fuisse, non sine caussa ratus, sed eos tantum, qui omnium morborum remedia cognouissent, et qualis fuerit Claudius ille in laudatis marmoribus Anglicanis.

rum veterum familia, ocularii permagnum olim dignitatis et honoris gradum funt consequuti, adeo, vt nullum fere medicorum genus frequentius oculariis fuerit. Quare et in inscriptionibus romanis saepissime

pissime corum fit mentio. Commemorantur enim in his: P. ATTIVS ATIMETVS. Augusti medicus ab oculis, in marmore GRV-TERIANO k), idem forte, cuius scribo-NIVS LARGVS /) meminit: TIBERIVS CLAVDIVS apud MVRATORIVM: m) P. COLIVS, seu potius COELIVS, PHILOGE-NES apud eumdem n) et MARQVARD. GVDIVM 0): Q. COELIVS, Q. L. NICO-MEDES, qui medicus ocularius et simul feuir coloniae Iuliae Fanestris fuit, vt ex prisco marmore 10. IAC. BOISSARDI p) et IANI GRYTERI q) discimus: Q. COELIVS NIGER, cuius lapidem exhibent THOMAS REINESIVS r), RAPHAEL FABRETTVS J) et CAROLVS CAESAR MALVASIA t): Q. CAE-RELLIVS QVINTILIANVS, cuius sigillum, pyxidibus vnguentariis signandis adhibitum, exftat apud LVD. ANTON. MVRATO-RIVM u): C. CAP. SABINIANVS, de quo idem fere figillum habemus, a sponio x) in lucem publicam editum : C. DOMITIVS DEME-TRIVS

k) IDLXXXI. 2.

1) compos. medic. 120.

n) p.15 ccccLxIIII.4.

o) p. ccxviiii. 2.

o) tom. 1111. antiquit.

p. 87. q) p. ccccxvi. 8. r) class. x1. num. 8. p.

611.

s) insc. domest. cap.1111.

p. 300.

t) marmoribus Felsineis,

u) p. IDVIII. I.

x) miscellaneis eruditae antiquitatis, p. 237.

m) p.10 ccccxxxxv.2.

TRIVS apud RAPHAEL. FABRETTVM)) et CAROLVM CAESAREM MALVASIAM 2): P. DECIMIVS P. L. EROS MERVLA, medicus clinicus, chirurgus et ocularius, cuius marmor apud GRVTERVM a) et corrupte apud RICOLVIVM et RIVAVTEL-LAM b) legitur: CN. HELVIVS CN. L. 101-LA apud GRVTERVM c): TIBERIVS IV-LIVS CVTISONVS, Augusti libertus, apud BOISSARDVM d), GRVTERVM e) et PATI-NVM f), idem fine omni dubio, quem MVRATORIVS g) CYTISORVM fcribit: M. IVLIVS SECVNDVS, cuius memoriam feruat lapis sepulcralis, ab ill. marchione scip. MAFFEIO b) et LVD. ANT. MVRATORIO i) in lucem publicam editus: c. IVLIVS DIO-NYSIODORVS, cuius figillum apud laudatum MAFFEIVM k) reperitur: M. IVLIVS CHARITO, qui itidem ad fignandas pyxides suas vnguentarias sigillo vsus est, descripto a MVRATORIO /) aeque ac MAF-

y) inscript.domest p.300.

z) marmorib. Felsin. sect.

v. cap. I. p. 219.

a) p. cccc. n. 7.

b) marmoribus Taurimensibus, part. I. p. 231.

c) p. 10 CXXXIIII. 2.

d) libr. 1111. antiquit. P.84. e) p. 10LXXXI. 8.

f) comm. in antiquum Artorii monimentum, p. 451.

451.

g) p. 10 ccccxxvii.5.

b) museo Veronensi p. 135. num.2.

i) p. 10 ccccvIII. I.

k) mus. Veron.p.cxxxv.3.
l) p. 10 VIII. 3.

FEIO m): M. LATINIVS M. L. medicus oculavius, HERMES, cuius lapidem exhibet RAPHAEL FABRETTVS n): P. NVMITO-RIVS P. L. ASCLEPIADES, seuir Veronensis et medicus ocularius apud GRV-TERVMO), CONVPHRIVM PANVINIVM p) et SCIP. MAFFEIVM q): M. PEVTVCA, de quo lapidem dedit modo laudatus MAFFE-IVS r): C. RVTILIVS EVTHETVS, in marmore RAPH. FABRETTI J): SILICIVS medicus ocularius, quem GRVTERVS t) nobis cognitum ex eius inscriptione fecit, repetita a LVD. ANT. MVRATORIO u): CA-IVS SVLPITIVS HYPNVS, et CAIVS STA-TIVS SABINIANVS, quorum figilla exhibet MVRATORIVS x). TIBERIVS CELA-DIANVS, Tiberii Caesaris Augusti medicus ocularius, legitur in marmore apud GRVTERVM y), M. VETO VLPIVS HERA-CLES in binis sigillis, a sponio 2) in lu-B 4

m) antiquitatibus Galliae, p. 81.

n) inscript, domest. p. 300. num. 277.

o) p. ccccxxxxIII. 4.

p) antiquitatibus Veronensibus, p. 242.

q) Verona illustrata, part. I. p. 355. num. 23.

r) museo Veronensi, p. 284. num, I.

s) inscript. domest. p.

t) p. 10 CXXXV. 3.

u) p. IocccxxvII.

x) p. 10 VIII.2. et 4.

y) clocxi. 6.

2) miscellan. eruditae antiquitatis, p. 237. cem publicam editis. Quibus merito adiunguntur ii, quorum in scriptoribus graecis pariter ac latinis mentio facta est, nominatim CAPITO, HERMIAS, HEROS, SERGIVS, PACCIVS, GALLIO, GAIVS, STOLVS, BRITANNICVS et ZOILVS apud GALENVM a): ATIMETVS apud SCRIBONIVM LARGVM b): EVELPIDES apud CELSVM c), vt de reliquis taceamus.

Ac de his quidem medicis oculariis, antequam ad alia discedamus, haud immerito quaeri potest, seruine aut liberti fuerint omnes, an ex iisdem nonnulli quoque ingenui? ROBORTELLVS, tum FER-RETIVS aliique multi in ea olim fuere opinione, medicinam Romae non nisi a seruis excultam fuisse, e quibus nonnulli postea manumissi fue:int. Verum caussam medicorum ea in re haud infeliciter in se suscepit defendendam doctissmus casav-BONVS d) argumentisque satis grauibus demonstrauit, si in seruorum romanorum familiis medicos fuisse, legamus, idcirco effici haud posse, omnes artis huius cultores fuisse conditionis seruilis. CA-SAVBONVM fequuti funt non folum DRE"

a) de compos. med. sec. loc. 111. 1. 1v.6.

b) compos. cxx.

c) libr. vI. cap. 6.

d) not. ad Sueton. vit. Caes. cap. 1111.

DRELINCOVRTIVS singulari de hoc argumento oratione, in lucem publicam edita, sed etiam eruditissimus spontys aliique, de quibus viri cel. IVL. CAROLI SCHLAE-GERI bistoria litis de medicorum, apud veteres romanos degentium, conditione videatur e). Ac is quidem sponivs f), ex inscriptionibus inprimis, non omnes, qui Romae medicinam fecerint, seruos fuisse, probare studuit, inueniri enim haud paucos ingenuos ex antiquis celebribusque romanis familiis, qui artem medicam exercuerint, et ex quorum lapidibus, honestissimae eos et originis et conditionis fuisse, haud obscure, certe non fine probabilitate, diuinari posit. Addit vir doctissimus, multos graecos homines ingenuos Romam venisse, iusque ciuitatis conseguutos esse, qui ibidem morbis sanandis dederint operani, neque defuisse alios, eiusdem artis scientia imbutos, qui amplissimis in republica honoribus essent fun-Eti, adeo, vt iniuriam faciat salutari huic disciplinae, qui eamdem non nisi a ser-

e) edita Helmstad. CID tation, qu'il n'est pas vray, que ce fuissent seulement des esclaves qui pratiquasf) in recherches curieu- sent la Medecine à Rome, ses d'antiquité, in qui- ni que les Medicins en ayent jamais eté bannis.

IOCCXXXX.4.

bus p. 419. exstat differ-

uis Romae excultam esse, arbitretur. Quae quidem omnia fundamento suo neutiquam destituta, sed ita potius comparata sunt, vt, quae sponivs de medicis romanorum in vniuersum, eadem de oculariis nominatim summo iure dici affirmarique posse, nobis videantur. Nam etsi in seruis ocularios fuisse, tanto minus negari potest, quo luculentius extra omnem dubitationem ea res ponitur ILLYRII CELA-DIANI marmore g), qui ocularius medicus et in Tiberii Caesaris Augusti seruorum familia fuit: etsi neque hoc quisque negare poterit, plurimos eorum, quorum memoriam prisca nobis conservarunt marmora, libertorum numero fuisse adscriptos, de quibus admodum probabilis est coniectura, eosdem adhuc feruos, ante manumissionem suam, oculorum vitio laborantibus opem tulisse. Hoc tamen simul non fine fumma probabilitate adfirmare licet, fuisse in his medicis oculariis etiam ingenuos, quos nascendi conditio non ad infimam et vilem seruorum sortem abiecerat. Quo quidem referendum esse ducimus M. IVLIVM SECVNDVM in marmore apud illustriss. marchionem scip. MAF-FEIVM b):

M. IVL.

p. clocxi.6. cxxxv.

M. IVL. SECVNDI

MEDICI OCVL.

IN. FR. P. XIIII.

IN. AG. P. XIIII.

TIBERIVM POTTO CLAVDIVM apud MVRATORIVM i):

TI. CLAVDIO
MEDICO. OCVLARIO
VIX. AN.....
L. COCCEIA. VIRO
SVO

Tum c. RVTILIVM EVTHETVM apud FA-BRETTVM k):

C. RVTILIO, EVTHETO

MEDICO, OCVLARIO

RVTILIA. MYRINE

PATRONO, EIDEM. CONIVGI

Denique CN. DOMITIVM apud eumdem /):

CN. DOMITIO. DEMETRIO

MEDICO. OCVLARIO

PATRI. SVAVISSIMO

DEMETRIVS. FILIVS. FECIT. cet.

Ocu-

i) p.10 cccc x x x x v.2. k) inscript. domest. p. 1) p. 300. num. 276. 299. num. 25.

Ocularios vero medicos seuiratu quoque in coloniis et municipiis sunctos esse, demonstrat PVBLII NVMITORII ASCLE-PIADIS exemplum, seuiri Veronensis, quemadmodum in marmore apud GRVTE-RVM m) vocatur:

P. NVMITORIVS P. L. ASCLEPIADES

IIIII. VIR MED. OCVLAR. SIBI et

SEMPRONIAE. L. F. GALLAI VXORI

TESTAMENTO. FIERI. IVSSIT

tum aliud, Q. COELII NICOMEDIS, seuiri coloniae Iuliae Fanestris, apud 10. 1AC. BOISSARDVM n) et IANVM GRVTERVM o):

Q. COLIVS. Q. L. NICOMEDES

MEDICVS. OCVLARIVS. SEX. VIR

COL. IVL. FANESTRIS.

medicorum veterum duplex olim fuisse genus, alterum eorum honoratius, qui Romae, aut alio loco, sirmam, sixam stabilemque sedem habuere, qui quaesiti ab aegris sunt, alterum vilius, qui aegros quaesiuere, ac circumforaneorum instar, per ciuitatum fora, regiones, vrbiumque vicos oberrarunt et praeparata a se medicamen-

m) p. ccccxxxx.4.
n) tom. 1111. antiquit. o) p. ccccxv1.8.
p. 87.

camenta vendiderunt. Ac hi quidem sunt, quos megiolevas antiquitus adpellatos esse, videmus p), de quibus modestinus q) iurisconsultus, medici, inquit, qui megiolevas, id est, circulatores vocantur, quemadmodum a reliquis muneribus, ita a tutela, et cura requiem babent, et qualis suit L. SABINUS PRIMIGENIUS apud 10. BAPT.

L. SABINVS L. L. PRIMIGENIVS

FERRETIVM r):

ORTVS AB IGVVIO. MEDICVS, FORA

ARTE FEROR NOTA NOBILIORE FIDE

ME CONSVRGENTEM VALIDA FORTVNA

IVVENTA

DESTITUIT RAPIDIS IMPOSVITOVE ROGIS, Cet.

AD quale vero medicorum oculariorum genus Phronimos noster pertinuerit, sacili coniectura diuinari potest. Videtur enim ad ocularios megiodeofais referendus esse. His enim ea ipsa fuit consuetudo, quae Phronimo nostro, vt medicamenta prae-

p) legatur CLAVDIVS q) leg. 6. f. 1. digest. de SALMASIVS exercitatio- excus. tut. extraord. crim. nibus Plinianis, p. 739.

praeparata pyxidibus indita et signata per vrbium sora circumferrent ac diuenderent. Statum ipsius si cogitamus, mallem eum prosecto libertorum numero adscribere, quam hominum ingenuorum. Solo enim cognomine, prout ille, magis et frequentius primorum augustorum caesarum aeuo vtebantur liberti, quam ingenui. Accedit, quod graecum cognomen gessit, libertis et seruis longe familiarius, quam ingenuis. Ac haec quidem omnia luculentius patebunt, si de ipso eius nomine nonnulla notatu digna iam in medium proseremus.

nomen, quod medicus noster ocularius in lapide gerit, sic comparatum est,
vt omnia in isto romanam consuetudinem,
primorum inprimis post seruatorem natum
seculorum, sapere videantur. Gerit medicus noster graecum nomen, more istius
aeui, quo serui et liberti graeca nomina
sibi adsciscere, graecis nominibus, quasi
maior in his inesset aut gratia, aut dignitas, vocari se cupierunt s), id quod exempla CALLISTI, ANTHI, EROTIS, DIADVMENI, ELAPHIONIS, EVMOLPI, THEOPHI-

s) conferantur REINE- ad columbar. servor. et li-61VS notis ad inscriptiones bert. Liviae Aug. p. 73.

PHILETIS, aliorumque plurium t) confir, mant. Vtitur porro folo cognomineomisso praenomine et nomine gentilitio, quod itidem fecere ea aetate cum liberti, tum qui artem aliquam profitebantur. Sic in libertis Liuiae occurrunt praeter alios Tyrannus, Pasicrates, Anthus, Eros, Amaranthus, Diadumenus u) aliique. Apud GRVTERVM habemus Camurium, Communem, Corymbionem et Hilarum x), apud REINESIVM vero Olypum, Onesimum et Gaudentium y), apud mvratorivm denique Auienum, Callinicium, Calliflum, Casinium et Florentinum 2). primis vero hoc eis in vsu fuit, qui artem aliquam didicerant, id quod exempla Philippi, Amphiati et Anterotis apud GRV-TERVM a), Democratis, Fausti, Glaphyri, Hilari, Manii, Mansueti, Phileti, Philodami et Troili apud MVRATORIVM b), F.12-

t) conf. MVRATORIVS
infer. p. c1313cxxxxv1111.
15. et 18. coll p. 13ccccli.
2.etp. 13ccccc x xxxv11.
GRVTERVS p. 13cxxxv. 6.
GORIVS columbar. feruor.
et libert. Liuiae p. 76. 78.
92. et alibi saepius.

u) p. 65. 76. 78. 88. et 92. dicti columbarii, a cel.

GORIO editi.

*) P. 15ccccv. 8.

16. 10ccccxiiii. 2.

- y) p 622, et 628.
- z) p. cipipexxxxx 1. cipipexxxxxiiii, 15. 18. cip iperii. 9. cipiperxxvii, 6.
- a) p. 10cxx111. 5. 10cxx 1111. 5. 10cxxxv11. 3.
- b) p. 10ccccxxxxviiii. 6. 10cccclv. 5. 10cccclv. 5.

Elaphionis aliorumque apud REINEsivm c) docent. Eamdem confuetudinem
prae ceteris medici imitati esse videntur,
quo inprimis pertinent cornvtvs apud
Boissardvm d) et Grvtervm e): MeNander, Tallvs, alexander et TheoPhiletes apud eumdem f): Charinvs,
Limenivs et Nicomedes apud mvraTorivm g), maxime vero, quod caput rei
est et ad nostrum potissimum argumentum
αμέσως pertinet, medici ocularii. Ad quorum numerum referendus est apud GrvTervm b) Silicius:

SILICIVS. MEDI CVS. AB. OCVLIS

tum ex MVRATORIO i) Q. CAERELLIVS
QVINTILIANVS, qui, omisso nomine gentilitio et praenomine, QVINTILIANVM
se tantummodo vocauit, porro CAIVS SVLPITIVS HYPNVS, qui HYPNI tantum nomen gessit, apud EVMDEM k), denique
C. CAPITO SABINIANVS l), qui solo cogno-

c) class. x1. inscr. p.619.

d) tom. vi. antiq. p.15.

e) p.10cxxx111.9.

f) p. 13cxxx1111.7.

10CXXXV. 4. et 7.

g) p.10ccccxxxx1111.3. 10cccclx11.3. 10cccclxv11. num. 1.

- b) p. 10cxxxv. 3.
 - i) p. 13v111. 1.
- k) ibid. num. 2.
- 1) apud sponivm mifcellan. erudit, antiquitatis, P. 237.

gnomine contentus, reliqua more istius aeui neglexit, seque SABINIANVM scripfit. Ipsum ceteroquin PHRONIMI nomen, a graeco povinos, prudens, priscis romanis, inprimis libertis, haud infrequens et inusitatum fuisse, antiqua GRVTERI et MV-RATORII marmora fatis superque demonstrant. In his leguntur c. DIDIVS PHRO-NIMVS m), T. PVBLICIVS PHRONI-MVS n), T. PHRONIMVS vna cum matre fua PHRONIME 0), C. SENTIVS PHRONI-MVS p) et C. IVLIVS PHRONIMVS q), ne de aliis Phronimis r) dicamus, qui, vti noster, ἀπλῶς solo cognomine scripti funt, omisso nomine gentilitio et praenos mine.

IAM vero, quaenam fint Phronimi huius contra oculorum morbos medicamenta. merito quaeritur. In lapide nostro primi lateris litteras PHRONIMDIAPSOR OPOBALSADCLAR interpretandas esse existimamus: PHRONIMI DIAPSOricum

m) vide GRVTERVM p.

IDCCLXXVIII. 4.

10 ccc x x. 4. Inscriptio 10cccexxv11. 4. haec legitur etiam p. cio CXXXXI. 2.

o) apud EVMDEM P. 10CXVI. 8.

p) ibid. p. ciocxxii. 8.

q) ib. p. 13LXXXIIII. et n) apud EVMDEM p. apud MVRATORIVM p.

> r) apud MVRATORIVM p. cx1. 5. 10ccccxxv11. 12. quae repetitur p. c13 cccclxxxvIIII. 6.

OPOBALSamum AD CLARitatem oculorum. Medicamenta ψωρικά, quae ἀπό Της ψώςας, a scabiei genere, nomen suum tulerunt, priscis medicis haud incognita fuere, DIOSCORIDI inprimis, AETIO, MARCELto, tum scribonio Largo et aliis. Ac is quidem vnguenti cuiusdam wweing mentionem facit ad caliginem oculorum dissipandam. COLLYRIVM, inquit s), pforicum ad caliginem et ad aspritudinem oculorum, quam ξηςοΦθαλμίαν adpellant. Quare huius generis medicamentum Phronimi nostri fuisse, coniectura haud improbabilis videtur. Quod vero opobatsamum id vocauit non άπλως ψωρικόν, led διαψωρικόν, fecisse hoc videtur medicorum veterum more et consuetudine, qui medicamentis compositis, quoad ista a simplicibus distinguuntur, particulam did haud raro praefixerunt, vti vocabula diarrhodon, diamysus, diasmyrnion, diapsoron, dialepidium, diaglaucium, cum in medicorum veterum scriptis, tum inprimis in oculariorum lapidibus frequentia, satis superque demonstrant. Qua in re hoc vnicum addere liceat, nullum fere olim ex his oculariis fuisse medicis, quin medicamentum aliquod, modo ad depellendam ab oculis caliginem, modo ad restituendam

s) composit. medic. XXXII. p.32.

visus aciem, habuerit. Quo pertinet, praeter alios, Caius Capito Sabinianus apud sponivm t), qui chloron vnguentum, viridi colore, oculis grato, vendidit AD CLARitatem oculorum, tum et DIAP-SORICVM quoddam AD CALIGinem oculorum dissipandam. Isochryson, id est, medicamentum auro contra carum, fplendida enim plerumque medicamentis fuis veteres imposuere nomina, commendauit eodem oculorum vitio laborantibus M. IV-LIVS CHARITO apud ill. march. SCIPIO-NEM MAFFEIVM u), vt de C. Sulpitio Hypno apud MVRATORIVM x) et Caio Capitone Sabiniano apud sponivm y) deque reliquis taceamus.

in secundo lapilli nostri latere incisae sunt litterae: PHRONIMDIASMRN POSTIMPETLIPEXOV, quae, ad voces redactae, nostra coniectura legi debent: PHRONIMi DIASMyRNion POST IM-PETum ET LIPpitudinem EX Oculo Vulnerato. Medicamentum, quod Phronimus noster commendat, από γε σμυρνίε nomen habet, quo herbae genus, από γες σμύρνης, siue a myrrhae odore, designasse c 2 vete-

u) ant. Gall. p. 81. coll. y) miscell. erudit, anti-MVRATORIO p. 13VIII.3. quit. p. 237.

t) miscellan. erud. an- x) p. 10 VIII. num. 2. tiquit. p. 237.

veteres, auctor est Dioscorides, tum THEOPHRASTVS aliique. Videntur autem veteres medici, vt plura alia vocabula, quae plantas, herbas, frutices, bitumina idque genus alia defignant, sic et hoc σμύενιον non vna ratione vsurpasse, aliis istud 70 iπποσέλινον vocantibus, aliis per troselinum cilicium, aut olus atrum romanum, vt CLAVDIVS SALMASIVS 2) egregie monstrauit. Duplex, inquit, boc nomine berba in generibus differentibus, aliud saxis et sicco gaudet, unde et meleovédivon dictum: aliud bumidis et opacis. inde Plinii error, non distinguentis inter Imyrnium illud, quod est olus atrum romanum, et aliud verum smyrnium, quod est petroselinum Cilicium. Hinc scripsit, credidisse veteres smyrnium loca petrosa amare, cum posteriores deprehenderint repastinato seri debere. Atqui de altero smyrnio id veteres tradidere, non de atro olere, quod smyrnium est in repastinato et bumido sevendum. Aetas posterior boc exemplum secuta, baec etiam nomina indiscreta babuit et inuicem permutauit. Pergit deinde de ipso opuevia: THEOPHRASTO iπποσέλινον dicitur, quod eft verum Diosocoridis smyrnium, ex quo sinceram et optimam myrrham colligi dixit radice incisa. Hanc myrrbam, quae e smyr-

z) homonymis byles iatricae, cap. XVI. p. 14.

nio colligebatur, recentiores Graeci o púevav Towy Ai Inv vocarunt, cum apud veteres boc nomen babeat myrrba Troglodytica, de qua in exercitationibus. Neophytus: σμύρνα Τρωγλίζης, 7ο περροσέλινον. Paullo deinde post: atqui certum est, smyrnium esse vel bypposelinum Theophrasti, ex quo Boeotica illa myrrba, vel Achaica eliciebatur. Qua in re alii, ad quod 78 opugvis genus hoc diasmyrnium vel, vt SCRIBONIVS LAR-Gvs habet, diasmyrnes, pertinuerit, videant. Res vtut sit, diasmyrnium hoc adhiberi Phronimus voluit post impetum et dippitudinem ex oculo vulnerato, fic enim supra data lapidis nostri verba legenda existimamus. De lippitudine oculorum in praesenti nihil dicemus, contra quam, nemo ignorat, in veterum medicorum scriptis plura remedia inueniri, de impetu vero, cuius Phronimus mentionem fecit, pauca notanda esse videntur. Non ignoramus, in aliis medicorum lapidibus hoc quoque vocabulum reperiri, inprimis in binis sponianis a), altero M. Iulii Heracletis, qui duplex remedium ad impetum habuit, cycnarium et diarodon, altero C. Capitonis Sabiniani, qui nardinum quoddam ad impetum oculi vendidit, ex spica nardi forte compositum. Neque vero et cupils mC 3 2 estimant gi hoc

a) miscell, erud, antiq. p. 237.

hoc nos fugit, apud MARCELLVM b) impetum in numero morborum, quibus oculi obnoxii esse soleant, haberi. Verum si quid nos sentiamus, libere expromere: liceat, videtur nobis impetus iste hoc loco non tam morbi genus, quam violentam et improuisam percussionem, qua oculus illiditur et percellitur, designare. Ac post talem quidem impetum, si laesus oculus madeat, siue contra ipsum hunc nimium oculi humorem vsurpari iubet Phronimus suum diasmyrnium.

IN tertio lapidis nostri latere Phronimus vnguentum habere et vendere se dicit contra aspritudinem, et citatrices, EVODES dictum, sic vero ¿miyea Div lateris huius explicandam esse arbitramur. Sine dubio graecum hoc est vocabulum suwons, ab ola oleo, et so bene, deducendum, vnde vocabula suor pos, bene olens et suorμία, bonus odor, apud DIOSCORIDEM aliaque originem habuere. Idem fere, seu potius vnguentum, suauem odorem babens, fignificare hoc loco videtur vocabulum euodes, graece apud HOMERVM, PLVTAR-CHVM, DIONYSIVM periegetam, ATHE-NAEVM, HESYCHIVM aliosque obuium. Sic vero olim omnia medicamenta, quibusodoris fuauitas gratiam aliquam concilia-

b) libro de medicamentis.

bat, vt ex scribonio largo suspicari licet, vocata esse videntur. Phronimus contra singulari a se composito vnguento nomen hoc impertire voluit. De ipsa aspritudine oculorum et commoda, vitio huic
medendi, ratione multa habent veteres medici, inprimis MARCELLVS et SCRIBONIVS
LARGVS.

In quarta inscriptione penicilli mentio fit, cuius vsum ad omnem lippitudinem esse, Phronimus contendit. Itaque medicus hic ocularius penicillos quoque vendidit? Videtur certe, si quidem vera funt, quae TERENTIVS c), SCRIBONIVS LARGVS d), CELSVS e), alique referunt, penicillos ex linteolis concerptis, ex medulla sambuci, aut spongia factos, adhibitos olim vulneribus fuisse, velabstergendis, vel aperiendis, vel vine coirent et clauderentur. Probabile vero est, Phronimum fingulare penicillorum mollium genus vendidisse, quo nimius humor, a lippis defluens oculis, leniter et fine cutis, quae oculum ambit, laesione abstergeretur.

nibus. Iam vero, quem olim vsum habuerint tales inscripti medicorum veterum C 4 lapil-

c) eunuch. act. 1111. scen. p. 81. et. ccxxv111.
7. v.7. p. 124.

d) composit, medic, cxxxII. e) de medic, vII. c.7. v.6-

lapilli, haud immerito quaeritur. 10AN-NES SMETIVS f) ingenue ignorantiam fuam fatetur, ac me sustineo, inquit, et ingenue fateor, quid superiora significent, mibi non liquere. De illis quid sentiam, non facile dixerim, saepe mecum cogito, quid sibi illa velint. Ego tamen nibil adbuc affirmare audeo, et iuuenili meo iudicio non tantum credo, videant, qui in castris litterarum veterani, et quibus emunctae magis purgataeque sunt naves. IAC. SPONIVS g) quoad nos quidem scimus, primus fuit, qui aliquam de his lapidibus Smetianis fecit coniecturam. Prodiere, inquit, ante paucos annos antiquitates neomagenses, guibus Smetius, vir eruditus, suum rerum antiquarum gazophylacium nobis exhibet, et eas inter, lapides duos vivides quadratos in margine scriptos, quorum vsum se ignorare fatetur. Ego puto fuisse opercula pyxidum, in quibus vnguenta, olea atque collyria reseruabant pharmacopolae, quemadmodum apud nostros chirurgos in vsu est gestare pyxides, in quibus quatuor aut quinque vnguenta varii generis babent ad vfum. sro-NIVM sequuti sunt reliqui fere omnes, qui eius generis lapillos quadratos in lucem publicam emiserunt, nominatim ill. mar-

f) antiquit. Nouioma- g) miscell. erudit. ant. gensibus, p. 98. p. 236.

marchio scipio MAFFEI, qui de fuo lapillo scribit, fuisse unguentariae thecae operculum. Quam quidem nos sententiam parum habere probabilitatis, non fine caussa opinamur. Primum enim quatuor lapillorum horum latera inscripta sunt, aliud aliis medicamentis. Quis vero credat, fingulis pyxidibus, in quarum qualibet vnicum tantum medicamentum fuit, datum fuisse operculum quatuor vnguentorum nominibus inscriptum. Deinde, si operculum fuisset eiusmodi lapis, inscriptiones hercle non in lateribus illius, sed superiore parte incisae fuissent. Latera enim pyxidis margine teguntur, adeo vt nullum plane vsum habuissent eiusmodi ἐπιγεαφαί, si operculorum loco tales lapides adhibiti fuissent. Accedit inuersus litterarum ductus a dextra ad sinistram. Is vero manifeste declarat, lapillos eiusmodi non ad tegendas, fed ad fignandas pyxides vnguentarias adhibitos fuisse. Nam si lapillis his, tanquam operculo quodam, texissent pyxides, quo, quaeso, consilio inuerse duxerunt litteras, a dextra ad sinistram? Obsignasse potius vel signasse iisdem videntur pyxides suas, impresso lapilli latere in ceram, quo demum facto, litterae rectae adparent et more consueto leguntur. Denique, quare foramen factum fit in medio operculi, concontra ipsum operculi vsum, plane non videmus. Ex quibus omnibus, sponianam sententiam non magnam prae se ferre veri speciem, haud obscure liquet.

OVARE lapillum nostrum, haud aliter ac reliquos, iam ante in lucem editos, sigillum esse, statuimus, quo vsus olim fuerit Phronimus medicus ocularius ad signandas pyxides suas vnguentarias. Cui sententiae haud vulgarem probabilitatem conciliat cum inuersus litterarum ductus, ex quo effici posse putamus, sigillorum loco vsos his lapillis medicos esse, tum et id ipsum, quod studiose veteres medicamentorum, a se inuentorum, compositiones celarunt b). Neque enim tum defuere fraudulenti homines, qui emtoribus vnguenta adulterina pro bonis obtruderent, aut arcanam aliorum artem imitantes, quae ipsi inepte concoxerant, pro veris et germanis aliorum medicamentis fallacissime venditarent. Quam propter fallaciam et vt germanis huius generis vnguentis fides sua constaret, pyxides signabantur, signo officinae, aut nomine medici iisdem impresso.

ANTE-

b) videantur, quae ea obf. de veterum medicis de re cel. PETRVS WES- oculariis, vol. 111. actor. selingivs adnotauit, soc. lat. Ienens. p. 48.

ANTEQUAM vero quam dimittamus lapidem nostrum et huic commentationi finem imponamus, tria adhuc de illo notanda esse, videntur. Primum omnes fere huius generis lapides viridis olim fuere coloris. Saltem id de plerisque animaduerterunt interpretes. MAFFEIVS fuum, quem in Galliae antiquitatibus selectis i) ediderat, diserte lapillum quadratum subuiridem vocat. Id fere suspicari licet de altero Maffeiano, qui in Museo Veronensi k) descriptus legitur. De suo pariter smerivs () observat, esse lapidem viridem, politum et quadratum. Idem de lapillis suis sponivs m) confirmat, vocans eos virides, in quorum marginibus inscriptiones legantur. In MVRA-TORIANIS n) is, qui primo loco positus, eiusdem est coloris, forte et reliqui, de quorum tamen colore nil ibi adnotatum reperimus. Ac huius quidem coloris rationem reddit sponivs, nostra sententia, haud improbabilem. Collyriis, inquit, adseruandis virides bosce lapides seligebant, quod bisce color sit oculorum amicus, quasi idcirco et ocularii deberent eumdem colorem in thecis, pyxidibus et figillis suis vnguentariis adfectare. Lapis ipse, vt supra iam obseruauimus, ad iaspidis genus referendus est.

i) p. 79. m) miscell. erudit. ant. k) p. 135. p. 232.

¹⁾ ant. Nouiom. p.96. p. 232.

sponivs putat esse priscorum molochitem, siue, vt alii, a graeco μαλαχή, scribunt, malachitem, de quo plinivs: o) non translucet molochites, spissius virens, a colore maluae nomine accepto. Sic fere noster lapillus, quemadmodum malachitem descripsit plinivs. Iaspidem vero eumdem vocamus, generis ratione habita, quo omnes lapides calcareis duriores, qui continui vocantur, et perlucidi haud sunt, siue igne in calcem abeant, siue in massam aliquam vitream, iaspidis vocabulo vulgo comprehendi solent.

DEINDE de scribendi compendiis, qualia in lapillo nostro cernuntur, nemo ignorat, eorum vsum antiquum quidem, sed in lapidibus perrarum et non nisi propter spatil angustiam in nummis vsitatum fuisse. Tantum vero abest, vt ea res suspectam reddere fidem, aut aetatem monimenti nostri possit, vt vtramque magis stabiliat ac confirmet. Primum enim, si in nummis propter spatii angustiam scribendi compendia adhibita esse, videmus, summo certe iure adhiberi eadem quoque in nostro monimento potuere, in quo spatium, litteris incidendis destinatum, aeque haud maius est, ac in plerisque nummis esse solet. Deinde ipsa, litteras contrahendi, ratio in nostro monimento maxime consentanea est cum

ea, quam in antiquis romanorum monimentis deprehendimus. Contrahere enim litteras fic, vt pars vnius figuram fimul alterius referat, quemadmodum in figuris IR. M. M. E. obseruamus: alteram altera, vti in nostro lapillo litteram O, minorem effingere, vt spatio consulatur: aliam alii imponere, vti to i impositum est 70 N et M. itidem angusti spatii caussa, haec omnia a prisca romanorum consuetudine neutiquam abhorrent. Sic apud smetivm p) in marmore, Antoninorum tempore facto, legitur E. pro ET. Apud GRVTERVM in vocabulo POSVERVNT binas vltimas litteras contractas, N. exhibet lapis, vt HOL-THENVS q) ex ALMELOVEENII Schedis obferuat, qui idem scribendi compendium in pluribus aliis bonae notae lapidibus vidisse se, testatur r). A pro AM habemus in prisco saxo Smetiano s); in aliis vero eiusdem συλλογής legitur M pro VM t), A pro AN u), R pro TR x), M pro MP y). In ALMELOVENII porro schedis tabulam consularem, Hadriani temporibus excusam, et a GRVTERO 2) exhibitam, HOLTHENVS a)

p) inscript, fol. cxxxv11.

r) ibid. p. cccxx111.

s) fol, cxxxxv111.24.

2) p. XXII. 3.

u) p. xx1111. I.

a) p. c. vii. 10.

y) p. L11.4.

a) loca memorato

CCXXI.

q) variorum corrigendis et animaduertendis ad thes. Grut.p.cccxv11.

fic exaratam inuenit, vt litterae PH, AV, TH. HR, ANV iunctim scriberentur HA' H IR A. Sic quoque alias litteras aliis minores recere Romani propter angustos lapidis limites. Exemplo fit marmor GRVTERIA-NVM b), in quo AVR scribitur pro AVR, et aliud apud SMETIVM c), quod litteram E minorem inclusit maiori C, et O litterae D, in hunc modum SAGRDS. Neque vero non alias litteras aliis imposuere, inprimis, vti in nostro monimento, litteram I. Sic vocabulum ITERVM LIPSII auclarium d) in marmore quodam sic scriptum exhibet + ER; litteras vero IR in alio marmore GRVTERIANO e) hac figura R expressas esse, HOLTHENVS f) monuit, vt de aliis istiusmodi exemplis taceamus.

DENIQUE in eiusmodi oculariorum medicorum lapillis vestigia ζυπογεαΦίας reperire sibi haud immerito visus est illustrissimus

b) p. xxxvi.

c) p. cl. 6.

d) p. 29.

e) p. clxvIIII.7.

f) loco memorato p. ccciii. l'lura eius generis scribendi compendiorum exempla suppeditant THOM. REINESIVS class. II. inscr. 14. p. 254.

FABRETTVS inscript, p.
255. OCTAV. BOLDONIVS libr. V. epigraph. p.
600. GISB. CVPERVS monim. ant. p.187. 10. DOM.
BERTOLIVS antichità d'
Aquileia. p. 358. SCIP.
MAFFEI siglis Graec. lapidar. p. 60. CHRIST.
GOTTL. SCHWARZIVS
miscell. polit. humanit. p.24.

mus marchio scipio MAFFEI g). Exhibent enim litteras a dextra ad finistram ductu inuerfo, haud fecus fere ac in noftris typothetarum officinis. Sistunt iidem lapides, cerae vel argillae, haud fecus ac nostri typi chartae, impressi, litteras a sinistra ad dextram, more scribendi consueto. Sunt denique lapides hi fic comparati, vt ipsis tanquam aexeloro aliquo, plura exempla, fibi paria, breui tempore fingi ac produci queant, haud distimili fere artificio, quod hodiernis litterarum formis proprium est ac commune. Eadem vero, quae in his lapidibus, Jυπογεαφίας specimina praeter lateres coctiles multae veterum lucernae nobis exhibent, in quibus pari fere ratione nomen artificis vel officinae expressum legitur, cuius rei illustria inprimis exempla in musei PASSERII lucernis fictilibus reperiuntur.

antequam huic commentationi finem imponamus, etiam hoc animaduerti debet, figilla eiusmodi medicorum oculariorum cum figillis veterum artificum haud esse confundenda. Nisi in illis morbi, aut saltem ipsius medicamenti mentio est facta, nollem profecto eiusmodi lapides medicis oculariis tribuere. Solebant enim artifices sictilibus vasis suae officinae, vasculis rebus-

g) museo Veronensi, p. cxxxv.

rebusque aliis, ad vsum domesticum necessariis, eiusmodi sigillorum ope, nomen suum in casu secundo imprimere. Tale sigillum illud est, quod 10. DAN. SCHOEFF-LINVS b) in lucem edidit:

Q. CALAN PRISCI

His sigillis non solum lateres coctiles, sed etiam lucernae signatae sunt, vt, ex qua officina opisicium esser, constaret. Eiusmodi artificum, qui Arretii olim suerunt, nomina collegit ANTON. FRANC. GORIVS i). Eadem ratione interpretandae forte sunt Legionum siglae, exempli causfa: LEG. AVG. VIII. quae lateribus coctilibus saepissime eiusmodi sigillis impressae leguntur. Supplendum est, nisi nos omnia fallunt, vocabulum OPVS, legionis scilicet octauae augustae opus, hocque significatur, eiusmodi lateres esse opus legionis VIII. Augustae, quod exeius officina sigulina prodierit.

k) Alsat. illustr. tom. 1, i) inscript. Etrur. tom. p.609.

II.

SIGILLA MEDICORVM OCVLARIORVM

APVD VETERES ROMANOS

anoug oco SIGILLA

AND DICORYM

OOVLANDORVM

APPROVENS ROX:NDS

I.

Sigillum hoc, in agro Ienensi inuentum, singulari commentatione Ienae, CIDIOCCLXIII.4. edita, illustrauimus, quae in selectis his primum occupat locum.

D 2

II.

II.

Sigillum Anonymi medici ocularii in Gallia repertum et Nemauso a dostissimo SEGVIERIO missum.

Possidet hoc sigillum doctissimus segvierivs. Quatuor latera, vt in plerisque aliis inscripta sunt, omissis tamen medici ocularii nomine et medicamentorum virtutibus, raro admodum exemplo, nam vtrumque in plurimis huius generis medicorum lapillis expressum legitur. Primum latus PSORICVM commendat, scilicet vnguentum, and the plages, a scabiei

biei genere sic nuncupatum. Huius generis vnguentorum alia olim fuere Jwρηκά, άπλῶς fic dicta, quorum praeter AE-TIVM ceterosque veteres medicos, SCRI-BONIVS LARGVS a) mentionem fecit. Collyrium, inquit, psoricum ad caliginem et ad aspritudinem oculorum. Alia artificiosius composita, quae ideo διαψωρικών habuere nomen. Quibus si vnguenta odorifera admixta essent, opobalsama dia weixa funt vocata. Vnde triplex horum vnguentorum ψωςικών genus medicis oculariis olim in viu fuit, in eiusmodi figillis diserte memoratum, in quibus modo psorici, modo diapsorici vnguenti, modo diapsorici opobalsami mentionem factam esse, legimus b). In altero eiusdem lapilli latere legitur vocabulum CROCODEM, cuius quae sit ratio, haud immerito quaeritur. Cur medicus hic quartum vocabuli casum expresserit, propter ignorantiam, an forte aliam ob 'caussam', nolumus inquirere. Quicquid tamen eius rei sit, ipsum hoc figillum cel. WESSELINGII de hoc medicamenti genere coniecturam admodum egregie confirmare viderur. Quum enim anno cipiocexxviii. prope aedem fancti D 3

⁶⁾ composit. medic. nem, primam in hec b) vide commentatio opusculo.

sancti Marculfi de Insula in Neustria inferiore eiusmodi sigillum medici ocularii reperiretur, in cuius latere scriptum fuerat: CROCOD. qui veram eius vocabuli daret interpretationem, fuit nemo, neque ipse adeo clarissimus vir LVDOVICVS ANTONIVS MVRATORIVS, ad quem id miserat ad locupletandum nouum inscriptionum thesaurum e) doctissimus montis Seleuci Baro, IOSEPHVS BIMAR-DVS LA BASTIE. Diuinauerat enim, quamquam fine vlla veri specie, MVRA-TORIVS, CROCODilium forte, aut CROCinum ODoratum legendum esse vocabulum illud decurtatum CROCOD. quod in figillo isto habeatur, plane, vt videtur, ignarus, iam apud GALENVM d) crocodem in collyriis fine vnguentis haberi, quae sanandis oculorum inseruiant vitiis. Cel. WESSELINGIVS deinde, ni fallimur, primus, crocodem vnguenti genus esse, de quo in hoc lapide sermo sit, suspicatus est dd), quam coniecturam lapis noster admodum egregie confirmat, ac verissime ea de re doctissimum virum iudicasse, satis superque ostendit. De aromatico vnguento, quod in tertio latere

d) tom. I. p. 10 VIII.4. dd) obs. de medicis oculariis, vol. 111. actor. soc. d) megi untà tones. lat. Ienens.

re commemoratur, quodue nullum aliorum eius generis sigillorum propter oculi morbos commendar, nolumus in praefenti dicere, maxime, quod hoc vnguenti genus ab AETIO e) diserte in collyrus numeratur; quid vero MELI-N M sit, non sine caussa quaeri posse, nobis videtur. Sunt, qui et huius medicamenti hand fecus ac aromatici vnguenti in nullo horum lapillorum mentionem tactam effe, opinantur et noftrum, de quo in praesenti, primum esse credunt, vnde hoc collyrii genus innotescat. Verum doctifimi hi viri fine omni dubio ignorarunt sigillum Q. IVLII MVRRA-NI f), in quo hoc medicamenti genus non solum diterte legitur, sed etiam, ad quem id fuerit vsum, ex eodem cognoscere licet Alterum enim huius lapilli latus has litteras, inter se arcte iunctas, habet: Q VLMVRRANIMELINVM AD CLARITA TEM, quae more consueto medici nomen Q. nempe IVLii MVR-RANI, tum medicamentum ipsum, ME-LINVM, tandem medicamenti vsum, AD CLARITATEM scilicet oculis concilian-

e) libr. VII. cap. 142. COLAVM FRANCISCYM
f) edidit hoc figillum HAYMIVM, addita inEDMVNDVS CHIS scriptioni eius Sigeae,
HVLL diss. de numo p. 121. edit. Lugd. Bat.
CKan interipto ad NI- CIDIOCCXXVII. 8.

*-----

dam, admodum manifeste produnt. Quid vero melinum fuerit apud veteres, docet PLINIVS, diligentisimus rerum naturae scrutator. Numerat is melinum in vnguentis g) idque in amaracyni locum fubstitutum esse scribit. Monstrat deinde b) rationem huius olei praeparandi, exque malis cotoneis, inquit, nempe ex corum floribus, et struthiis fit oleum melinum, quod in unguenta transit, admixtis ompbacio, cyprino, sesamino, balsamo, iunco, casia, abrotano, Alio loco i) malorum cotoneorum flores iis, qui inflammationibus oculorum laborant, commendat, exque floribus fieri ait oleum, quod supra melinum vocauerit. Ex quibus, cur melinum in oculariorum medicorum collyriis locum habuerit, haud obscure patet.

III. CLAVDII

CLADORGALBADCICA

Est hoc sigillum in museo Pichoniano Nemausi, itidem a cel. segvierio ad nos

g) libr. XIII. cap. 2.
b) cap. eod.

i) libr. xx111. cap. 54.

nos transmissum. In vno tantum latere emiyea One habet, litteris propter spatii angustiam admodum contractis et inter se nexis. Quae in reliquis fere omnibus huiusmodi figillis iunctim exprimi solent, medici nomen, ipsum medicamentum eiusque virtutes, haec etiam admodum distin-Ete in Pichoniano leguntur. Medicus CLAVDIVM se adpellat, vno nomine contentus, quod iam Augusti aeuo facere solebant, qui artem aliquam profitebantur, inprimis si in ista famam sibi qualemcunque et nominis claritatem conciliauerant. Quam quidem rem si exemplis comprobare in praesenti vellemus, permulta nobis suppeditarent lapides GRVTERI k), REINESII 1), MVRATORII m) aliorumque. Consuetudinem hanc imitati medici, inprimis ocularii, nominatim Silicius apud GRVTERVM n), Quintilianus apud mv-RATORIVMO), Hypnus apud EVMDEM p), Sabinianus apud sponivm q), Phronimus,

k) p. 13 CXXIII. 5. 13 CCXXIV. 5. 13 CXXX VII. 3.

1) p. iocccexxxxviiii, 6.
10 c c c c l l l 8. locc
cclv. 5. locccexxx
vii. 3.

m) class. x1. inscr. 31. p. 619.

n) p.10 cxxxv. 3.

o) p. 12 VIII. I.

p) ibid, num, 2.

q) miscellan, erud, anz. p. 237.

de quo alio loco dictum r), quibus se noster, eumdem morem sectatus, iam adjungit. Gestit vero Claudii nomen tanquam cognomen, cuius rei itidem exempla in priscis marmoribus haud defunt, quae non solum frequentem horum nominum permutationem docent, fed etiam Claudios fine gentilitio nomine et fine praenomine cognitos nobis faciunt s). Medicamentum huius Claudii fuit CROcodes GALBaneus, id est, collyrii genus, ex crocode et galbano composirum. The χαλβάνης, fine latine, mutato τω χ in G galbani t) mentionem fecerunt non folum DIOSCORIDES NICANDER, AETIVS, fed etiam ex latinis scriptoribus sveronivs, PLI-NIVS alique plures. AC PLINIVS u) quidem, dat galbanum, inquit, Syria in eodem Amano monte e ferula, quam eiusdem nominis refinae modo stagonitin adpellant, ex salmasii x) emendatione: e ferulaque eius dem nominis, refinae modo, stagonitin appellant. Ex quibus verbis galbani patriam Syriam fuisse discimus, natam ibi

r) commentatione supra memorata.

p. c c l x x x v 1 1 5. 10 x x v 1 1 . 10 cccc x x 1 . 10.

exercit. Plinianis, p. 60.

u) libr. X11. bist. nat. cap. 36.

x) exercit. Plin. p.249.

esse plantam ferulaceam, ex qua guttatim sluxerit succus, succum hunc aeque
ac ipsam plantam galbani nomen habuisse,
illum thuris genus fuisse, ideoque odorem habuisse, quem alii scriptores admodum grauem esse dicunt. Idem scriptor
alio loco y) virtutes huius succi admodum multas commemorat, de eius vero
in collyriis vsu nil apud ipsum reperitur.
AETIVS 2) tamen galbanum liquesactum
et cum melle subactum cicatricibus adhibendum esse docet, id quod Claudium medicum fecisse, ipsum hoc eius sigillum manifeste docet.

IIII. C. DVRONII CTESIAE

C. DVRON. CTE. CIELIDO AD CAL

Leguntur haec verba in fragmento testae seu potius pyxidis sigulinae medici ocularii. Ex hoc fragmento nouus horum sigillorum vsus satis manifeste sese prodit. Re-

y) libr. xx1111. cap.13. 2) libr. v11, cap. 39.

Repertum est prope fanum sancti Remigii seruaturque hodie apud medicum Auenionensem, CALVETVM, virum harum rerum et amantissimum et peritissimum. Ac in hoc quidem vasis fragmento leguntur litterae C. DVRON CTE AD CAL. vnde medicum patet Caium quemdam Duronium Ctesiam fuisse, et habuisse in pyxide sua chelidonium ad caliginem oculorum disipandam. Chelidonii collyrii etiam in aliorum huius generis medicorum sigillis facta est mentio, quod vero caput rei est, constat ex hoc vase, medicos crudo fictili harum pyxidum, antequam igne indurarentur, in tabernis figulorum nomina suorum medicamentorum imprimenda curasse eamque in rem suis quoque sigillis vsos esse. Duplex igitur horum sigillorum vsus apud veteres medicos fuisse videtur, alter, quo vascula venalia horum collyriorum cera obsignarunt eisdemque, vt fidem facerent medicamentis suis, sigillum tale impresserunt, alter, quo ipsi sua vasa, in quibus praeparata collyria domi seruare solebant, signarunt, vne, si quo opus erat, alterum cum altero confunderetur.

V.

Q. CAERELLII QVINTILIANI

Ex MVRATORIO thef. nou. inscriptionum, p. 10 VIII. I. qui exstare verba haec, refert, in lapillo viridi et quadrato, reperto prope aedem sancti Marculsi de insula in Neustria inferiore anno Christi CidioccxxvIII. Misit Muratorio V. cl. 10 SEPHVS BIMARDVS, montis Seleuci baro. De ipso lapide haec apud MVRATORIVM ibidem reperiuntur; monuit me doctissimus BIMARDVS, in quadrato hoc lapide litteras minime exsurgere, sed alte incisas esse. Eo autem vsum opinatur Q. CAERellium QVINTILIANum ad inscriben-

bendos titulos pyxidibus, aut cistulis, quas venales circumferebat, quum ipse esset Myrobrecharius, aut Pharmacopola: de quo hominum genere multa habet Salmasius in exercitationibus Plinian. p. 739. Heic igitur primo se offert STACTE AD CLAritatem, oculorum scilicet. Liquidissimum haec erat et pinguissimum e myrrha vnguentum, de quo videndus Hefy-Latinis plerumque folo myrrhae nomine indigitatur. Sequitur DIALEPI-Dium vnguentum confectum ex succo lepidii, ex Dioscoride, Plinio, Athenaeo, aliisque satis noti. Ex smyrnio, cuius duo genera fuisse contendit praelaudatus Salmafius in homonym. hyl. iatric. cap. 16. expressum vnguentum, heic appellatur DIASMYRNium. Vltimum denique est aut CROCODilium, seu potius CROCinum ODoratum, scilicet vnguentum ex croco odoris fragrantisimi, cuius generis magno ad rem medicam vsui fuisse testatur Dioscorides. Ceterum pretiosa magnam partem eiusmodi vnguenta fuere: ideoque apud Plautum Curcul. act. I. sc. 2. Lena vinum vetus sibi Stacten et Crocinum esse dicit.

De eodem lapide cel. WESSELINGIVS obs. de veterum medicis oculariis vol. III. actor. societat. lat, p.51. egregie quoque est

£ ===== 3+

est commentatus. Sic vero ille: non recordor, Q. CAER. QVINCTILIANI nomen inter medicos reperire, quamquam insculpta remedia ocularium ostendunt. Primum est QVINCTILIANI DIALE-PID. hoc est, si verum eruit clarissimus mvratorivs, dialepidium, vnguentum, ex succo lepidii consectum: at eius herbae succus et solia ad exulcerationes conciliandas erant opportuna, visui atque oculis noxia. Δύναμις δὲ ἐςὶ ζῶν Φύλλων δριμεῖα ἐλκωρική, scribit a) dioscorides. Quae eius virtus haud latebat seruos sugitiuos, stigmata, fronti inusta, dispuncturos. b) colvmella:

Deletura quidem fronti data signa fugarum,
Vimque suam ideireo prositetur nomine Graio.

Vbi vide celeb. 10. MATH. GESNERVM. Fuit in lapillo DIALEPIDos, siue, vii c) scribo Nivs, squammae aevis, quam Graeci λεπίδα vocant. Namque eum adspergebant ocu'orum medicamentis ad scabitiem palpebrarum et fluxiones detergen.

e) mater. med. L. II. b) L. x, de cult bortor.
205.
c) composit. exxx.116

gendas. Miyvulai de rei lins do Saxuinais δυνάμεσι, ξηραίνη γας Τα βλέφαςα Τά γραχέα d), DIOSCORIDES. Quin ipsum hoc Dialepidos collyrium non praeterit e) MAR-CELLVS. Sequitur in lapide QVINCTILIA-NI CROCOD, quod vir doctissimus aut CROCODilium, aut potius CROCinum ODoratum explet. Neutrum bene, quamquam posterius a vero parum, a scriptura longius deflectit. CROCODes fuit iterum iterumque a GALENO f) exposi-tum. Ad Q. CAER. QVINCTILIANI DIASMYRNon nihil addo; de eo fupra. Reftat QVINTILIANI STACT. quod Muratorio STACTE est, liquidissimum et pinguissimum e myrrha vnguentum. Verius STACTon, ad oculorum claritatem et caliginem atque aspritudinem dispellendam perutile, de quo g) scribonivs. Graeci sandov, evsandov, sandinov, Latini stattum et stacton nuncupare solent, sicuti RHO-DIVS docuit: qui quidem in VEGETIO RENATO pro stracta forsan scribendum esse stacta coniiciens, ansam ad examinandum eum locum praebet opportunam. inflaueris b), VEGETIVS ait, ferula vel virga molli armum caedito, fate et oleo perfrica-

d) mat. medic. L. V. 89. Sit. medicam. p.216. et 218.

e) de medicam. p. 72.

g) composit xxx1111.

f) L. 1111. de compob) artis veterin. L. 11.

fricato, ipso die postero stracta vteris: cuius baec erit compositio: similae sextarios duos, si defuerint, polinis triticei duos etc. tum stractam quotidie imponito. Vtrobique RHODIVS substituit stactae vocabulum, inuito atque intercedente, neque iniuria i), viro doctissimo, cui stracta de collyrio stillatitio haud absurdum videbatur. GESNE-RVS, sospitator VEGETII, quid si legamus, inquit, tracta, aut certe stractam eandem dicamus? In quo sententiarum diuortio demiror aditum ad fontem non fuisse, e quo vegetivs sua hausit: PELAGONIVS veterinarius eadem de re hunc ad modum k); και έμθυσήσας ανεμον έμβαλλε, κα λεπ η ράβδω απαλώς πλη] ε]ας ωμοπλάγας, μοῦ άλα] ι μοῦ έλαιω ἀπόγειβε αὐγή γή nuéga, In d' éwison TPAKTOMA woies, & n καζασκέυη άθη, σεμιθάλεως, η άλεύρε σι-Jivs n' ngi Sivs Eisas duo etc. Viden' gemina haec et VEGETII Latinis germana? Ergone tractomate vteris et tractoma imponito reddemus vegetio? Equidem delerem neutrum, si scripti libri addicerent, qui stracta quum praeserant, detracto sibilo tra-Ham malim. reaulou recentiores Graeci ceram albam, quod tractu continuo albesceret.

i) miscell. Lips. nou. vol. k) hippiatric. p.89.

ceret, vocarunt. Hinc Jednjoua emplastrum ex cera alba aliisque speciebus, vt
pulchre DVCANGIVS, quod tractam suo
iure quin VEGETIVS vertere potuerit,
nullum dubium est, praesertim quum
tractam, quamquam alia in re, Cato et
Plinius, quod bene Gesnerus, vsurparent.
Haec WESSELINGIVS.

Illustrissimus comes DE CAYLYS tom. I. collect. antiquit. etiam hunc lapidem produxit, addiditque ad eius interpretationem has FALCONETI coniecturas. Nomen ipsum non CAERellius, sed CAERealis legit. Dialepidium apud veteres nuspiam reperiri autumat, putat autem fuifle vnguenti admodum acris genus, ex planta lepidio seu piperitide praeparatum. DIASMYRN legi iubet DIASMYRNES, a myrrha, quae Smyrna graece. Loquuntur de hoc vnguento GALENVS et AE-TIVS, qui diusmyrnon vocant. CRO-COD. id est CROCODilium, plantae genus, de quo dioscorides et PLINIVS. Planta earumdem fere virtutum, quarum lepidion. Crocodili caput, ex ignoran-tia forte, addidit sculptor, crodilium a crocodilo, rabido et maximo lacertae genere, dictum esse, ratus.

VI.

C. CAP. SABINIANI

7110	KONVDCTV BINIVNI CHTO	vs /
2	o isto contas	144
CAP.	Sur no other gran	INAR
P. SABINI RICVMAD	inso and with	NIANI
BINI	Ser Contract	
0 > 1	AD PARETY	W VS
NI	atric a rewards	CAP.
DIA	Maria de la companya del companya de la companya del companya de la companya de l	0, 0
"-	SABINIANI CH	E STILL V
1	DEDON AD CLA	The state of the s

HOC sigillum dedit IAC. SPONIVS miscellaneis erud. antiquit. p. 237. ex SPONIO ill. comes DE CAYLVS collect. ant. tom. I. p. 240. edit. germ. Ac de eo ille, operculum, inquit, hocce erat ex lapide siue gemma non absimili Molochitae, sed paullo obscuriori, forte Chlorites siue Chlorides Plinii, quem lib. 37. cap. 10. refert esse herbacei coloris. Collyriis asseruandis virides hosce lapides seligebant, quod hicce color sit oculorum amicus. Antiquos, in. E 2

quit Athen. lib. 15. in unguentorum vsu fuisse curiosos et diligentes, bec est indicio, quod prinatim vnicuique parti corporis idonea scirent. Adde et vnius cuiusque partis varia pro variis morbis, veluti ad oculos collyria quam plurima, qualia haec, quae Caii Capii Sabiniani Myropolae siue Pharmacopoei erant. CHLORON AD CLAR. Collyrium chloron dictum a colore fuo viridi, claritudini oculorum prospiciens. Comes DE CAYLVS addit fuisse genus vnguenti, DIARRODON dicti. NARDINVM AD IMPETVM nomen a spica nardi habens, cuius meminit Aetius. Oleum quoddam nardinum describit Mesue, nunc etiam in vsu. Nardinum, inquit Pfinius lib. 13. cap. 1. fine foliatum constat omphacio, balanino, iunco, costo, nardo, amomo, myrrba, balsamo. DIAB-SORICVM AD CALIG. scribendum: DIAPSORICVM. Collyrium ad oculorum caliginem dissipandam, cuius mentionem facit Marcellus, ad caliginem et asperitudinem oculorum, siccamque perturbationem fine tumore, quam xerophthalmiam Graeci appellant, facit hoc collyrium, quod pforicum dicitur. Item infra, Collyrium diapforicum. Ante Marcellum psoricorum unquentorum mentionem fecit SCRIBONIVS LARGUS. CHELEDON AD CLAritudinem oculis conciliandam Plin. lib.

lib. 25. cap. 3. Vtuntur et per se succo Chelidoniae in collyriis, quas chelidonia vocantur ab ea.

VII.

C. IVLII DIONYSIODORI

C. IVL DIONYSODORI DIAMISVS AVYTCI

C. IVL DIONYSIODO RI PACCIADIAT

Hunc lapillum debemus illustrissimo march. SCIPIONI MAFFEIO, mus. Veronen, p. CXXXV. qui de ipso haec commentatus est. In hoc lapillo litterae in duobus tantum lateribus non eminentes, sed incauatae, vt impressae legerentur, typographiam imitantur, a dextra ad finistram procedentes. Myropolae nomen, et cataplasmatum, et ad quid prodessent, notatur. Tabellae, quam Parisiis vulgaui, diasmyrnum, et diarrhodon, aliaque felicius apud veteres scriptores inueni, sed medicamentum ad Diat nondum reperi. Num collyrium enstactum erat, quod ex Aetio appellatur paccianum, et faciebat ad acuendum visum? Diamisum ad Vet. decladeclarare videtur mihi Plinius lib. 34.

cap. 12. cum tradit, Misi inter virtutes ceteras extenuare scabritias oculorum inueteratas. De Mify vide Mercati Metallothecam pag. 65. Ad Vet. Ci forte ad veternum ciliorum? De Diamiso collyrio loquitur Marcellus Empiricus cap. 8. Vbi in nouo thesauro inscriptiones id genus afferuntur, typographos puto Plauti locum deformatum, nec opportune de suo, sic adiecisse. Sana vinum sibi stacte, et crocinum esse di-Apud Plautum quidem lena bicuntur. bax vini odore recreata sic vinum alloquitur: Curcul. A. 1. S. 2. Tu mibi stacte, tu cinnamomum, tu rosa, tu crocum, et cafia es. Haec MAFFEIVS. Ego prioris inscriptionis figlam sic interpretor: AD Vulnera ET Cleadrices.

VIII. M. IVLII CHARITONIS

Illustriff. march. SCIP. MAFFEI hunc lapidem ab obliuione vindicauit antiquit. Galliae p. 81. De quo sic vir meritisimus: lapillus est quadratus subuiridis, vnguentariae thecae olim operculum. Quadripartita ea fuit, et totidem collyria continuit, oculis aegrotantibus illinenda. Myropolae M. Iulii Charitonis vnicuique nomen adpositum. Hochrysi appellatione auro contra carum non esse, forte studebant suadere, ad claritudinem acquirendam prodesse dicebatur. Huius nominis collyrium apud priscos medicos non inuenio, sed idem fuisse puto, quod velut incerto nomine et isophoton, et isotheon olim vocatum, ab Aetio discimus. Diarbodon Diagorae commendat Oribafius; Galeni item innotescit: Ad feruorem sedandum Charito valere suum adnotauerat. Diasmyrnum memorat Aetius, et Marcellus, et Scribonius Largus, qui ad puffulas, et ad suppurationes oculorum facere praedicant. Ouod reliquum est, aut abstergens fuisse videtur quoddam, aut purgans a dia valew appellatione deducta, vel a diavaw: nisi tamen Diaprasium erat, quod in Nicolai antidotario contra oculorum caliginem recensetur. Post MAFFEIVM lapidem hunc edidit MVRATORIVS nous thefauro inferiptionum p. 19 viii. 3. nihil tamen addidit de suo, nisi quod Diuione is reperiatur E 4

apud P. OVDINVM ex fociet. Iefu. Optime de eo postea commentatus est cel. WESSE-LINGIVS observat. de veterum medicis oculariis vol. III. act. foc. lat. lenenf. p. 49. Sic vero iste: Vulgauit illustris natalium atque eruditionis gloria scipio MAFFEIVS () lapillum quadratum, vnguentariae thecae quondam operculum, cuius singula latera M. IVLII CHARITONIS collyris inscripta et signata sunt; qui quidem institoris pigmentarii fuisse videtur, pyxide abdita, vti mos est, ea studiose servantis, quae aut aliis venditaret, aut ipsemet aegrotis adplicaret. Multi enim hoc de genere olim audaciam atque inscitiam in artem vertebant et miseros temerarie circumscribebant. Talem certe perstringit atque ex meritis ornat m) EPICTETVS. M. Iulius Charito ocularius est, fortalle idem ac CHARITO 6xλαγωγος, h.e. multitudinis illex: solebat enim circum fora et celebres mercatus ire ac aegris opitulari: περιήκε ζάς πανηγύρεις, n) GALENVS inquit. Sitne vero ab eo diuersus medicus CHARITO, cuius de Trochiscis commentarii in bibliothecis o) latent, quis adfirmauerit? Hunc ophthalmicum oftendunt compositiones aduersus oculorum incom-

I) antiquit. Gallie. p.75.

m) Aman. diss. Epicteti 451.

L. IIII. 21. p. 441. Ed.

o) IAC. PHIL. D'ORVILVPTONI.

LE ad Charitonem L. I. I.

commoda, quorum primum in lapillo M. IVLII CHARITONIS ISOCHRYSon AD CLARitatem, fiue, vt Craeci, προς όξυδερniav. Negat vir illustris, hoc se nomine collyrium in medicorum libris inuenisse; est tamen in GALENO p), etsi praue nunc ισοχρύσε πεος βεβεωμένες κανθές; neque enim medici nomen est, sed medicamenti, cui ob vim mirificam isoxeis, auro contra cari, titulum impegisse videntur. 70 xguo 8v habet AETIVS 9). Sequitur in lapide M. IVL. CHARITONIS DIARHODON AD FERVorem, fic optime MAFFEIVS: peffime L. ANT. MYRATORIVS, addito in thefaurum suum ex antiquitatibus Gallicis r) lapillo, omnia haec praeteriit, aliaque negligentissime iterauit, quae peccata in egregia collectione nimis, quod merito dolemus, funt multa. Diarbodon, ex rosis collyrium, saepe GALENVS, ALEXANDER TRALLIANVS, PAVILVS AEGINETA et AE-TIVS descripserunt, neque opus est indicio. Id vero ad feruorem oculorum, sic MARCELLUS, προς Φλεγμονήν, disipandum et detergendum, commodum ac perutile fuisse, iidem non negant. Tum M. IVL. CHARITONIS DIASNYRNOR DE. . . . in quibus Diasmyrnon, pro quo Diasmyrnes ma-

p) L. IIII. de composit. medic. p. 218.

q) L. vII. p. 147.

r) thef. nou. p. DVIII. 3.

maluit scribonivs s), legendum esse, adsentimur MAFFEIO. Graeci διασμύενον, et verius δια σμύρνης ex vetere sermonis vsu, id remedium vocitant. Sed quid mutilatis litteris, de quibus nihil vir illustris, faciendum? Fuisse suspicor AD EPIPHO-RAS. Moueorhis scribon 11 t): ad conturbationes et epiphoras oculorum scio multa collyvia, tumetsi tarde, magnos tamen effectus babere: illis quoque, quae PAVILVS AE-GINETA u) disputat. Tandem M. IVL. CHARITONIS DIAPSA..., quod anceps admodum atque obscurum est. Vir illustris: aut abstergens fuisse videtur quoddam, aut purgans, a diavaipo appellatione deducta, vel διαψάω, nisi tamen Diaprasium erat: quorum quidem posterius ipso litterarum ordine confutatur; priora eius sunt generis, vt, si recuses, constabiliri nequeant: funt praeterea pleraeque hae collyriorum compositiones ex pluribus conflatae, proptereaque AIA praescriptum habent. Tale est Diapsovicum apud MAR-CELLYM x), quod, si in lapidis scriptura commissum esset, recipi poterat. Alioquin Diapsoron erit. Meminit Japs, plari, a colore murino adpellati medicamenti, PAVL-

s) composit. xxvi.

t) composit. XVIIII.

u) Li III. 22. p. 72. edit. Bafil.

x) de medicament. p. 73.

PAVILVS AEGINETA, mirificeque fecisse y), ait, προς] àς νομας καὶ ὑπερσαρκώσεις, ad vicera depascentia et excrescentia. Apud Ill. comitem de Caylus tom. I. collect. ant. Hic lapis ordine sextus est.

VIIII.

C. SVLPITII HYPNI

Damus hunc lapillum ex MVRATORIO
p. 13VIII. 2. qui exstare illum ait Epamduodori in Sequanis, bodie Mandeure, esse
lapi-

y) L. vii. 13. et L. 111 1. 43.

lapidem quadratum, missumque esse a BI-MARDO. Post MVRATORIVM editus est in lucem ab ill. comite DE CAYLYS tom. I. coll. ant. p. 244. De ipfis ἐπιγεαΦαίς, in primo latere, inquit MVRATORIVS, interpretare C. SVLPicii HYPNI ST A-CTVM OPOBalfamatum AD CapVt. In secundo HYPNI CROCODilium DIA-LEPIDiatum AD ASPRITVdinem. Meliora de isto nos docuit cel. WESSELIN-GIVS, laudata obs. de veterum medicis oculariis, p. 14. cuius verba hic transscribere liceat: transeo ad alterum MVRATORII lapillum, c. svlp. HYPNI collyria, et peregrino cognomine libertinae conditionis hominem offerentem. HYPNVM SERVVM dabit C. CAES. MALVASIA 2), alium aut libertum aut eiusdem loci MVRATORIVS a). Ophthalmici HYPNI COENON AD CLARITA-TEM non eget explicatione, neque indigeret C. SVLP. HYPNI CROCOD. DIA-LEPID. AD ASPRItudinem, nisi vir praeclarus iterum obtrusisset CROCODilium DIA-LEPIDIatum, quod CROCODes DIALEPIDos fuisse, apertissimum est. Proprie quod faciebat et acre erat aduersus aspritudinem oculorum et palpebrarum, vt in SCRIBONIO. b) Tertium C. SVLP. HYPNI STACTVM OPOB. AD

²⁾ marmar. Felsin. p. a) thes. nouo p. McL 231. b) composit. XXXV.

AD CV. ex opobalsamo, de quo PAVL-LVS AEGINETA c) et prorfus egregie RHO-DIVS, d) concinnatum fuit: vtrum vero AD CapVt, quomodo MVRATORIVS, an AD Cicatrices Veteres extenuandas, sicuti MARCELLYS e) iudicat, non temere decreuero: id mihi liquidiffimum eft, HYP-NI LISIPONVM AD SVPPVRATIONes male sculptum videri: LYSIPONVM oportuerat. ATIMETI et DIOMEDIS AUGUTONOS. ad dolores fedandos collyrium, ceteris inseruit CL. GALENVS. f) Ex CAYLO adnotandum, eum non legere OPOB. AD CV, fed AD CL, id eft, ad CLARITA-TEM. AUGÍTOVOS, Lyfiponos soluens dolores, forte idem vnguentum, quod TRALLIA-NVS mapnyoginov mitigans nuncupauit.

X.

an early munder in the

G. STAT. SABINIA-NI. DIACHERALE

EX MVRATORIO loco memorato, qui accepisse lapidem refert Vesuntione a BI-MARDO. Esse, addit, hanc ἐπιγραφὴν in quadrato lapide incisis litteris et ordine praeposte-

Hqc.P

c) Lib. v 11. 16. p. e) de medicam. p. 72. 282. f) de composit. medid) ad Scribon. p. 72. cam, L. 111. p. 216.

postero exaratis: dubium non esse, quin sigillum fuerit alicuius pharmacopolae. Eumdem lapidem dederunt DVNODVs, bistoire des Sequanois, p. 205. et comes CAY-LVS loco memorato, p. 243. Idem FAL-CONETI coniecturam non fatis probabi-1em refert, vnguentum hoc forte ex cinere cremati cum carnibus suis echini, cui mel admixtum fuerit, fuisse factum. Conie-Eturam hanc niti vult testimonio PLINII, qui echinos combustos ad alopecias viiles esse, referat, libr. XXXII. bift. nat. cap. 23. Haec veteres credidisse non negatur, verum, quare idcirco diacherale vnguentum fuerit ex illo cinere et melle compositum, non videmus. Multo minus tamen ferendi sunt, qui hoc vocabulum ab arabico Kziri deducendum esse arbitrantur.

XI. M. VLPII HERACLETIS

Lapillum hunc primus vulgauit 10.

SMETIVS antiquit. Nouiomag. p. 98. deinde ill. comes CAYLVS collect. antiquit. tom. l.

p. 239. edit. german. Lapillus viridis, inquit, smetivs, apud me politus et quadratus, vnius fere est in quadratum pollicis, crassitie tertiam circiter digiti partem aequat, in marginibus voces sequentes, sed inuersae et retrogradae leguntur incisae litterae.

Exhibitis deinde ipsis lapilli huius inscriptionibus, sic pergit: hic me sustineo et ingenue testor, quid superiora signisicent, mihi non liquere. De illis quid sentiam, non facile dicerem, saepe mecum cogito, quid fibi illa velint. Ego tamen nihil adhuc adfirmare audeo, et iuuenili meo iudicio non tantum credo, videant, qui in castris litterarum veterani, et quibus emunctae magis purgataeque funt nares. Quibus haec subiungit SME-Tivs: dum prelum sudat, et typographus sua grammata prioresque typos conlungit, opportune in meas manus incidit similis, sed crustosus eiusdem formae et magnitudinis lapillus, quem possidet Laurentius van den Bergh, vir consularis, atque optime pessimo tempore de tetrarchia et vrbe Nouiomagensi meritus: non licet currente prelo de litteris inuerfis et characteribus illi incisis altius iam cogitare, tantummodo typum litterarum marginalium hic dabo. Haec smetivs. Ac is quidem est lapillus, quem statim exhibebimus, ordine, quem cuilibet eorum adfignauimus, octauus. Comes de CAYLVs loc. memorat. feu potius FALCONETVS, cuius sententiam ea de re ille sciscitatus fuerat, vocabula TIPINVM et DIARICES haud recte scripta esse, ideoque vix, quid significarint, diuinari posse arbitratur; coniicit tamen DIARICES forte pro DIACRO-CON positum esse, quod vnguentum ex croco paratum fuerit. Apud AETIVM et AEGINETAM mentio talis vnguenti fit, quod DIACROCA vocatur. Pro DIA-MYSVS legi vult FALCONETVS DIAMI-SY, a vocabulo Mify, quod vitrioli genus apud veteres fuit, vt videtur, vitriolum cupri, quod romanum dici hodie folet, apud CELSVM, PLINIVM aliosque obuium. Conf. MERCATI metallotheca Vaticana, p. 65.

XII.

Einsdem M. VLPII HERACLETIS

Binos hos VLPII lapides ex SMBTIO in miscellanea sua eruditae antiquitatis p. 237. transtulit sponivs et ad eorum interpretationem haec adtulit: Marcus Vlpius Heracles, cuius in his duobus lapillis mentio est, suit vnguentarius siue myropola, qui in pyxidibus haec collyria sua asseruabat. STRATIOTICVM, hoc est collyrium, cuius meminit Marcellus lib. de med. collyrium ad caliginem et asperitudinem, quod stra-

stratioticum dicitur. TALASSE ROSA nobis incognitum. DIARODON, quod idem videtur ac nostrum Rosaceum, et Plinii Rhodinum, vel potius Collyrium Diar. bodon, cuius Oribasius meminit: etenim addit AD IMP. hoc est ad Impetum, qui apud antiquos morbi oculorum species erat. Marcellus, lib. de medicamentis, collyrii cuiusdam meminit, ad lippitudines et primos impetus oculorum. CYCNA-RIVM, aliud Collyrium Oribafio Cygnus dictum. MELINVM Plinius lib. 13. cap. 1. memorat: Amaracinum, inquit, in Coo, postea eodem loco praelatum, est Melinum: et Galenus lib. de comp. med. lib. 2. Athenaeus lib. 15. In compotationibus vtile Rosaceum est, Myrtinumque ac Melinum, quod etiam prodest ventriculo et Lethargicorum veterno. DIAMYSVS a Mysi nomen habere potuit, quod est minerale notum. Diamysios meminit Marcellus, Collyrii quod ad asperitudines oculorum. TIPINVM et DIARICES mihi sunt incognita. Haec SPONIVS. Illustriff. Comes de CAYLVS, qui loco memorato eumdem lapidem ex SPONIO dedit, Stratioticum, propter graecae vocis originem, vnguentum esse putat, militum caussa confectum, si quorum oculi in itineribus fumo, puluere, aëris ventoruinque inclementia, incommoda patiuntur. De vnguento diarodon, seu popotius diarrhodon, Galenvs et alexander trallianvs videndisunt. Impetum
in hac inscriptione inflammationem oculorum et quoddam rheumatis genus designare arbitratur. Cycnarium a núnvos,
deducit existimatque, fuisse vnguentum oculorum albi coloris, mentionem
eius apud Galenvm et Pavilvm aeginetam esse factam. Vocabula TALASSE
ROSA contrahit in vnum, legique vult
THALASSERON, a Oddasoa mare,
fuisse forte vnguentum marini coloris, aut
ex aqua marina consectum. Aetivs et
aegineta itidem istud commemorarunt.

XIII.

Q. IVLII MVRRANII

QIVLMVRRANIMELI NVMADCLARITATEM

QIVLMVRRANISTAĞIV MOPOBALSAMATADCAP

Edidit hunc lapillum EDMVNDVS CHIS-HVLL dissertatione de nummo CKONI inscripto, ad egregium virum NICOLAVM FRANCISCYM HAYMIVM, addita inscri-F 2 ptioni ptioni Sigene, p. 121. editionis, quae Lugduni Batauorum CIDIDCCXXVII. 8. prodiit. Haec vero de ipsis imiyea Pais et lapillorum horum viu commentatus est vir eruditissimus: latinas huiusmodi publicationes, vicunque vulgo non notatas, at reuera, mercimonii ergo, a veteribus olim factas, nemo est, qui recte pernegabit. Tales enim duas, cerae pulchre impressas et a tesseris archetypis longiusculis more quodam typographico defumtas, adhuc apud me seruo, aliquot abhinc annis a domino Lufkins Colcestrensi, antiquitatum harum studioso, humaniter mihi communicatas. Hae igitur ad Colcestriam, romanam olim coloniam, repertae, et (quod mirandum subit) in vsus etiam iapraliptae cuiusdam siue vnguentarii, fabrefactae, dici vix potest, quantum et in re ipsa et verborum formula, huic nostrae nummulariae publicationi ad amusim per omnia respondeant. Haec CHISHVLLIVS, quibus deinde explicationem vocabulorum vtriusque ἐπιγραΦης subiungit. Sic vero alteram legit: Quinti IVLii MVRRANIi MELINVM AD CLARITATEM (fine, ex malis cotoneis oleum, ad claritatem oculorum faciens), alteram: Quinti IVLii MVR-RANII STAGIVM OPOBALSAMATum (fine myrrbae oleum opobalfamo permixtum) AD CAPut, id est: caput medicandum vtile.

vile. Post Chishullum lapidem hunc vulgauit ill. comes de Caylus tom. I. collect. antiquit. Stagium interpretatur per STA-CTVM vel STACTON a graeco escaplos, ex sála distillo formatum, quumque ad hoc vnguentum opobalsamum accederet, dictum suit STACTON OPOBALSA-MATVM. Vltimas litteras CAP. omittit Caylus.

XIIII.

L. CINTIVSMINI BLANDI

Descripsit hunc lapidem doctissimus BERALDVS, cuius ea de re commenta-F 3 tiuntiuncula in ephemeridibus anglicanis, (gentleman's magazin) mensis ianuarii anni cididectiiii. p. 25. legitur, quae postea in germanicam linguam translata, volumini quarto des Bremischen Magazins p.43. inserta suit.

Quae BERALDVS de hoc lapide eiusque inscriptionibus est commentatus, haec funt. Rarum hoc monimentum exstat in museo antiquitatum collegii lesuitarum Lugdunensis; vnde vero eo delatum sit, non satis liquet. Est lapis viridis coloris, formae quadratae oblongae, duos circiter pollices longus, XXI. lin. latus, et 45 lin. crassus. In altero latere est cavitas elliptica, cuius spatium eo loco, vbi latissima ea est, quatuordecim, vbi breuissima octo demum linearum mensuram habet. Quodlibet latus habet emiyeaphi duobus sixois inuerfo litterarum ductu incisam. Ill. comes CAYLVS alique in ea opinione funt, argumentis suis haud destituta, lapides hos fuisse sigilla, quibus antiquo aeuo medicamenta fignauerint medici ocularii. Lapis ipse fuit adhuc ineditus, et inscriptiones eius ab aliis huius generis, quae raro tamen in museis inueniuntur, quadammodo diuersae. Is, cuius nomen in hoc lapide legitur, ocularius medicus fuisse videtur. Dicebatur CAIVS CINTUSMINIVS BLANDVS. PriPrimum eius vnguentum fuit EVO-DES AD ASPR. Haec vocabula explicanda sunt: ¿vwdec ad aspritudinem. Ipsa ocularii orthographia non aeque optima et adcurata eft. Graecum euwdes significat bene olens, morbus vero, qui aspritudo dicitur, est siccitas palpebrarum et quidem partium earumdem internarum. Vnguentum ipsum eiusque rationem ex scri-BONIO LARGO composit. medic. XXVI. discimus: praecipue boc collyrium, quod quidam Athenipum, quidam diasmyrnes, quidam siwdes vocant, quia boni odoris est, Paullo post addit, vnguentum hoc adhibitum fuisse ad tollendam aspritudinem palpebrarum. SCRIBONII LARGI auctoritate ευωδες idem olim fuit, quod diasmyrnes, cuius in tertio lapilli latere mentio facta est. Verum hoc ipso patet, aliquam vtriusque medicamenti differentiam fuisse. Probabile vero est, vnguentum diasmyrnes, si gratus ipsi odor datus fuerit, ενωδες dictum fuisse.

DIAPSOROPO est secundum vnguentum. Vocabulum hoc legendum est: diapporicum opobalsamatum. Diapsorum antiquorum dictum est a graeco vocabulo ψωςα, scabies. MARCELLYS EMPIRICYS, SCRIBONIVS LARGYS et CELSYS eius faciunt mentionem, idque contra oculorum asprimentionem, idque contra oculorum asprimentionem.

tudinem commendant. Sine dubio vero opobalsamatum vocat, quod eidem vnguenta odorifera admixta fuere.

Tertium vnguentum est diasmyrnes scribonii Largi, a myrrha, gr. σμύενα, ex qua compositum fuit, sic vocatum.

Quartum vnguentum in nullo veterum scriptorum reperitur. Sine dubio aliquid suit medico nostro oculario peculiare et proprium, quod ab ipso inuentum suit et excogitatum. Dioscorides lib.V. refert, vstas spongias adsuso aceto oculorum lippitudini aliisque eorumdem morbis mederi. Quare videtur cintusminus, medicamentum quoddam leniens ex spongiis praeparasse, quod a graeco σπόγγιου nomen eccepit.

lis lateribus, in quibus vnguenta evodes et diasmyrnes leguntur, incisae visuntur figurae plantarum, illud sine dubio fruticis vel arboris genus, ex quo myrrha colligitur, designantes.

XV.

L. SACCI MENANDRI

Sigillum hoc primus e tenebris in luum protraxit ill. comes DE CAYLVS tom. I. collect. antiqu. p. 244. Vocabulum CHELIDONIM pro CHELIDONIM pro CHELIDONIVM. Quale id vnguenti genus fuerit, iam supra ostensum est. Sigla AD. CA. explicari debet AD CALIGINEM. MELINVM dicitur DELACR, id est, DELACRymatum, quod per destillatum interpretatur caylvs. THALASSEROSa iam

iam supra adfuit, quae itidem DELA-Crymata dicitur. DIASPHORICum pro DIAPSORICVM scriptum, de quo supra. AD SC. id est, ex com. CAYLI mente: AD SCabiem.

XVI.

DECIMI P. FLAVIANI

... FLAVIANI

.. M. LENEM. AD

.... VDINEM. OCVLO

DECIMI P. .

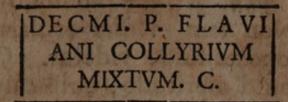
ANI COLL . . .

MIXTVM. C

Ex ill. com. DE CAYLVS coll. ant. tom. I. p. 246. qui binas sigilli inscriptiones sic supplet, alteram:

DECMI. P. FLAVIANI
COLLYRIVM LENEM AD
ASPRITVDINEM OCVLO

alteram vero:

pro LENEM legit LENE, collyrium nempe, et vt coniicit, idem forte, quod medici ocularii graeci αδηκρον, απαλον dixerunt. Quid aspritudo oculorum suerit, iam supra est expositum.

XVII. ANONYMI

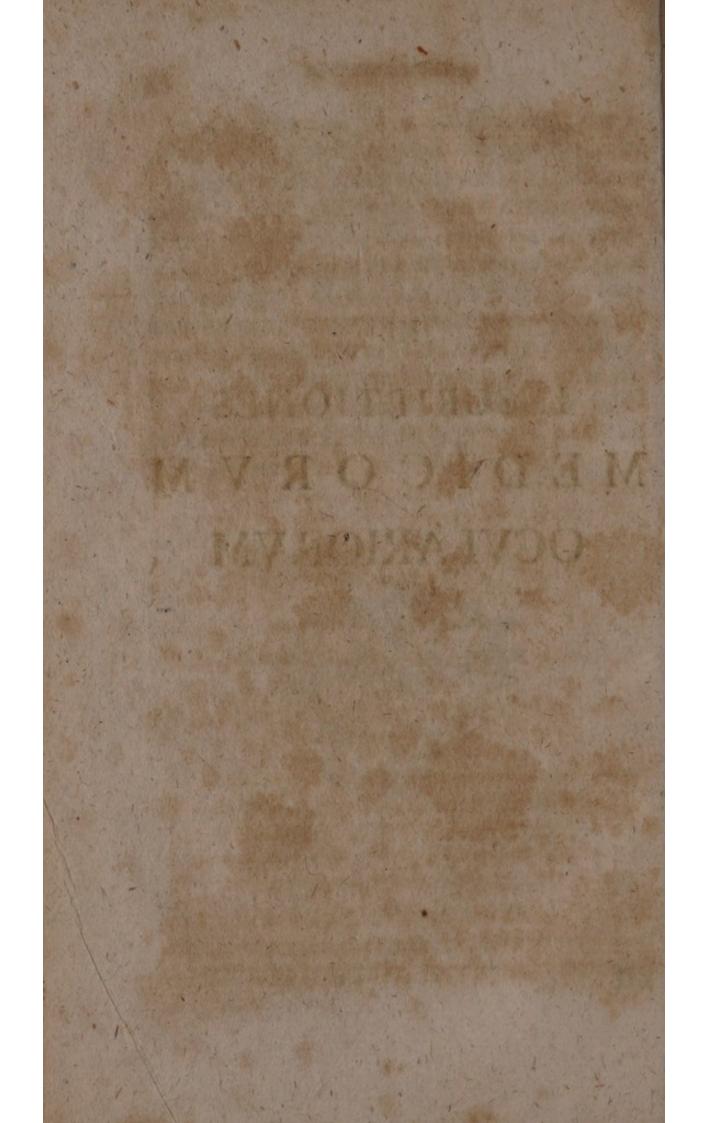
Sigillum hoc primus euulgauit ill. comes de CAYLVS coll. ant. tom. I. tab.
LXXXX.

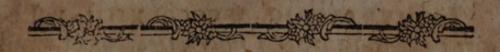
1 XXXX. num. 3. sine addita interpretatione. Non tam medici ocularii, quam pharmacopolae suisse videtur. Quid impetus, quid aspritudo, quid caligo oculorum sit in his sigillis, iam supra diximus. LENEM forte est lenementum, pro lenimentum. Hoc enim vocabulo pro suauioribus, doloresque lenientibus medicamentis vsus est plinivs, libr. xxv. bist. nat. cap. 5. Patet ex hoc coniecturam ill. Comitis cayli, qua in antecedente sigillo LENE pro LENEM legi-vult, non esse probabilem.

III.

INSCRIPTIONES M E D I C O R V M OCVLARIORVM

1. Romae in museo Carpensi

P. ATTIVS. ATIMETVS
AVG. MEDICVS. AB. OCVL
H. S. E

Ex GRVTERO, IDLXXXI. 3. Forte idem Atimetus, cuius mentio fit apud scribonium largum, composit. 120.

2. Romae in museo Albano

TI. CLAVDIO....

MEDICO. OCVLA

RIO VIX. ANN....

L. COCCEIA VIRO

SVO

EX MURATORIO IDCCCCXXXXV. 2.

3. Romae, in borto sanctimonialium Barberinarum

MARIA. O. L. HILARA SIBI. ET
P. COLIO. P. L. PHILOGENI MEDICO
OCVLARIO. VIRO. SVO. ET
M. FVLVIO. M. L. ZETHO. ET
MARIAI. C. L. NIOBI. ET
MARIAI. C. L. AVCTAE ET
MARIAI. C. L.HELENAI

EX MVRATORIO, IDCCCCLXIIII. 4. Legitur etiam in DONII inscriptionibus et apud GVDIVM P. CCXVIIII. 9. Ibi pro COLIVS rectius est COELIVS, pro NIOBI vero NIOBAL Exstare, ait GVDIVS, inscriptionem hanc in basi, longa palm. 5½ lata 2.

4. Fani Fortunae in ambitu monasteriorum Augustinensium, tab. marm.

Q. COLIVS. Q. L. NICOMEDES
MEDICVS. OCVLARIVS. SEX. VIR
COL. IVL. FANESTRIS
COLIA. Q. L. SALVIA. VXOR.
Q. COLIVS Q. F. POL. FANESTER. FILIVS
VELIA. Q. L. PRISCA VXOR
EX TESTAMENTO FANESTRIS FILI

EX BOISSARDO tom. 1111. ant. p. 87. et GRVTERO CCCCXVI. 8.

5. Isolae in aedibus archipresbyteri in vase rotundo et longo

Q. CLODIVS. Q. L. NIGER
MEDICVS. OCVLAR. SIBI. ET
Q. CLODIO. Q. L. SALVIO. PATRONO

Lapidem hunc dedit REINESIVS class.

XI. num. 8. p. 611. tum FABRETTVS inscript. domest. cap. 1111. p. 300. itemque
MAL-

MALVASIA marmorib. Felsin. p. 219. Vterque addit tres conlibertos, quibus pariter ac patrono suo lapidem hunc posuerat clodivs.

6. e schedis Vaticanis

CN. DOMITIO. DEMETRIO

MEDICO. OCVEARIO

PATRI. SVAVISSIMO

DEMETRIVS. FILIVS. FECIT

ITEM. HIRC. CONIVG. BENE M.

ET. SIBI. POSTERISQUE. SVIS

IN. FRON. P. XXXIV. IN. AG. P. XXXIV.

EX FABRETTO inscr. domest. p. 300. ec MALVASIA marmorib. Felsin. p. 219.

7. Assisti in Vmbria, tabulae marm. frag.

P. DECIMIVS. P. L. EROS
MERVLA. MEDICVS
CLINICVS. CHIRVRGVS
OCVLARIVS VI. VIR.

Apud BOISSARDVM tom. 111. ant. p.
148. et GRVTERVM, p. cccc. 7. Noluimus integram ἐπιγεαΦην hic transscribere.

Quae

Quae enim sequuntur, ad rem nostram nil faciunt.

8. Neapoli apud Castellorum

CN. HELVIVS. CN. L.
IOLLA
MEDICVS OCVLARIVS

Ex GRVTERO, ISCXXXIIII. 2.

9. Romae in bortis Carpensibus

TI. IVLIVS
AVG. ET
AVGVSTAE. L.
CVTISONVS
MEDICVS
OCVLARIVS
H. S. E.

Ex BOISSARDO libr. 1111. ant. p. 84. et GRVTERO p. 13LXXXI. 8. MVRATORIVS infcriptionem hanc repetiit, p. 13CCCCXXVII.5. nomine CVTISORVS in CYTISORVS mutato.

10. Romae, in sepulcreto libertorum Liuiae Augustae M. IVLI. SECVNDI MEDICI IN. FR. P. XIIII IN. AG. P. XIIII

Ex GRVTERO p. 13ccccvIII. I. et MAF-

II. Bononiae

DIS MANIBVS

M. LATINIVS. M. L.

MEDICVS

OCVLARIVS

HERMES. VIXIT. ANNOS

XXXX.

Dederunt hunc lapidem ex alidosis reb. memorab. Bononienf. IAC. SPONIVS misc. erud. ant. p. 143. et FABRETTVS, p. 300. n. 277.

12. Veronae

P. NVMITORIVS. P. L. ASCLEPIADES

[111]. VIR. MED. OCVLAR. SIBI ET

SEMPRONIAE. F. GALLAI. VXORI

TESTAMENTO. FIERI. IVSSIT

Legitur hoc marmor apud onvphr. PANVINIVM, ant. Veron. p. 242. GRVTE-RVM CCCCXXXXIII. 4. et MAFFEIVM Veron. illustrata, part. 1. p. 355. num. 23.

13. Romae, in villa Corsinia

D. M.

M. PEVTVCAE

SIB ET SVIS

MEDICO. OCVLARIO

Ex MAFFEI museo Veronensi, p. cclxxx

14. Prbini

C. RVTILIO EVTHETO

MEDICO OCVLARIO

RVTILIA. MYRINE

PATRONO. EIDEM. CONIVGI

Apud FABRETTVM inscript. domesticis, p. 299.

15. Apud Fulu. Vrsinum

CVS. AB. OCVLIS

Exhibent lapidem hunc GRVTERVS p. 10CXXXV. 3. et MVRATORIVS 10CCCE XXVII. 14.

16. Romae, in cippo Tiburtino

TIBERIVS. TI. CAESAR
AVG. SER. CELADIANVS
MEDICVS OCVLARIVS
PIVS PARENTIVM SVORVM
VIXIT. ANNOS. XXX
HIC. SITVS. EST. IN PERPET

Sic exhibet lapidem GRVTERVS, CIDCXI. 6. De nomine tamen huius medici res incerta est, vtpote quod ex vno hoc marmore apud alios aliter legitur. GRVTERVS enim loco laudato eum vocat TIBERIVM, quam lectionem etiam sequitur gvdIVS inser p. GCII. 12. SPONIVS autem miscell. erudit. ant. p. 143. FABRETTVS p. 300. num. 274. et MALVASIA marm. G 3

Felsin. p. 219. habent nomen ILLVSTRIVS pro TIBERIVS, LAVRENTIVS PIGNORIVS de seruis p. 34. CAROL. PATINVS monimento Artorii, p. 450. et Rhodivs notis ad Scribonium Largum p. 76. ex hoc nomine duplex faciunt huncque medicum TI. LYRIVM CELADIANVM adpellant. Tandem et ILLYRIVS CELADIANVS dicitur cum a laudato sponio recherch. curieus. d'antiquité p. 423. tum a myratorio 1000000011. 5.

QVID SIT

MEDICO IMPERARE

APVD

ALFEN VM VARVM

QV HD SIT DICO IMPERARD VARVM

Quo exploratius est, eam esse artis me-dendi naturam atque indolem, vt, qui hanc profitentur, permagnum habeant imperium omnibusque, qui curae fideique eorum sese credunt, sic imperare possint, vt ipsis adeo regibus orbisque terrarum dominis salutis suae caussa medico parendi, necessitas sit imposita, eo profecto magis mirum videri debet, apud romanos, aegroto in medicum datum fuisse imperium, et eum, qui parere debuerit, imperasse, qui imperare, conuersa quasi vice paruisse. Res ipsa negari non potest, reperiri in priscis scriptoribus haud obscura eius rei testimonia. Luculentum ea de re effatum habemus apud ALFENVM VA-RVM a), virum cum ob magnam, quae in ipso fuit, iuris scientiam, tum quod eamdem cum humanitatis studiis, secus ac vulgo tum fieri solebat, coniunxerat, clarissimum atque amplissimum. Medicus, inquit, libertus, quod putaret, si liberti sui medicinam non facevent, multo pluves IM-PERANTES SIBI babiturum, postulabat, vt

a) leg. XXVI. digeft. de oper. libertor.

sequerentur se; neque opus facerent. Conspirare cum ALFENI testimonio videtur aliud ex seneca b), his verbis conceptum: itaque medico, si nibil amplius; quam manum tangit, et me inter eos, quos perambulat, ponit, sine vllo affectu facienda, vitandaque praecipiens, nibil amplius debeo, quia me non tanguam amicum vidit; sed tanguam IMPERATOREM. Neque vero non referenda huc sunt, quae apud eumdem scriptorem c) de Domitii medico legimus: Corfinum Caefar obsidebat, tenebatur inclusus Domitius , IMPERAVIT medico eidemque seruo suo, vt sibi venenum daret: quae porro VARRO d) de medicis, quorum opera coloni, in morbum delapsi, vtantur: quae denique cicero e) de Pisone habet, quorum ille itaque, ait, in boc genus coloni potius anniuersarios babent vicinos, quibus IMPERANT, medicos: hic vero, Pifonem medico, quem secum eduxerat, vt venas incideret, IMPERASSE, refert.

QVID

b) libr. vs. de benef. d) libr. s. de rustica, cap. cap. 16. tom. s. operum, 16.
P. 797.

e) orat. in Pison. cap.
c) libr. 111. de benef. XXXIIII. p. 745.ed. GRAEcap. 24. p. 678.

QVID vero? romanos, gentem alias fapientissimam, sui adeo immemores fuisse, credamus, vt aegroti, quid sibi a medico fieri vellet, optantis, IMPERANTIS vocem esse, opinati sint? Quod quidem tantum abest, vt vel minima probabilitatis specie defendere quis possit ac tueri, vt doctissimi cum ALFENI, tum SENECAE interpretes modo in vtroque scriptore mendum haerere falsamque irrepsisse lectionem, modo alia ratione difficilem hanc quaestionem expediendam ese, existimauerint. Ac in ALFENI quidem effato GREGORIVS HALOANDER Pro IMPERANTES implorantes legendum esse, coniicit, ineptum esse ratus, si aegroti medicis imperare dicantur, quum illi pareant potius, hi, quid aegroto sanitatis recuperandae caussa faciendum sit, praescribere soleant. Doctissimus legum veterum interpres, DIONY-SIVS GOTHOFREDVS f) HALOANDRI emendationem haud plane improbat; a vulgari tamen et recepta scriptura quare recedamus, nullam adesse arbitratur necessitatem: imperantem hoc loco medicum designare, qui remedia morbo laborantibus praescribere, iisdemque sanitatis, aut conseruandae; aut reparandae leges indicere

f) not, ad bunc locum.

foleat. ANDREAS etiam ALCIATVS g) communem et ipso codicum suffragio munitam lectionem haud deserendam eife, putat; vocabulo tamen imperare parendi forsitan notionem subiectam olim fuisse, licet sine veterum, quae coniecturam hanc fulciant, testimoniis, suspicatur. CASP. A REIES b) iis, quibus Alfeni locus corruptus ac deprauatus esse, videtur, haud obscure fauet; addit tamen, si quis verba ista habere sana velit, eadem ex precantium more interpretanda esse, qui id, quod rogent ab amicis, non rogare saepe; sed pro loquendi vsu et consuetudine iubere ac imperare videantur. In alia omnia discedit FRANC. DVARENVS i), qui, quod medici difficillimos saepe aegrotantium mores patienter ferre, eorum asperitatem blanditiis frangere ac lenire, multasque illorum ineptias deuorare debeant, haud fecus, ac fi regis; aut tyranni subessent imperio, hanc ipsam ob caussam aegrotos imperare medicis dictos olim esse, opinatur. Vt alfeni; sic et SENECAE de aegroto imperante locus mirum

g) libr. VII. parerg. xellae c1010 CLXVI. edicap. 13. to, quaest. VIII. p.69. i) libr. I. disp. anniuer-

b) elysio incundarum sar. cap. 54. p. 1052. eius quaestionum campo, Bru- operum.

rum in modum interpretum ingenia exercuit, quorum alii emendatione, alii alia ratione difficultati huic subuenire eamque tol. lere studuerunt. Ac illorum quidem coniecturas, ANTONII nominatim MVRETI k), IOANNIS OPSOPOEI !), FERDINANDI PIN-TIANI m), CASPARIS A REIES n) aliorumque, modo pro vocabulo imperatorem, intemperantem, substituentium, modo inuocatorem; aut emtorem, modo, permutato nominandi et adcusandi casu, nontanquam amicus; sed tanguam imperator, legentium, tanto minus exponere hic copiofius, libet; quo magis receptam verborum Senecae lectionem omnium fere huius scriptoris codicum consensus stabilire satisque defendere videtur. Recte hoc agnouit, praeter IVSTVM LIPSIVM, vir fummi ingenii CLAVDIVS SALMASIVS 0) nihil,

k) notis ad hunc locum, quae operum SENECEA editionibus parifiensibus annorum CIDIDCII. CIDIDCXXVII. fol. additae sunt. Muretum in his animaduersionibus ingenio suo nimis indulsisse, alii iam obsertuarunt.

1) notis ad bunc locum, quae etiam in modo dictis SENECAE editionibus le-

- m) castigationibus in Senecam, libr. v1. de benef. cap. 16.
- n) elys. iucund. quaest: campo, p.67.
- o) not. ad Senetam, tom. 1. operum, p.798. edit. GRO-NOVII.

nihil, ratus, mutandum: ipsa scriptoris verba ad salutatorum officia matutina, imperatoribus praestita p), esse referenda: loqui philosophum de medicis, aegrotos salutatorum quasi more inuisentibus, hos, vix salutato principe, sine vlla mora discedere: illos, si idem faciant, haud amplam mercedem polliceri sibi posse.

st, quid nos sentiamus, dicendum sit, nec in vtroque, Alseni et Senecae, esfato quid mutandum; nec ipsam iubendi notionem, quam constans sere vsus vocabulo imperare adsignauit, plane negligendam; sed totam hanc agitatam litem ex ipso apud romanos medicorum statu eorumque conditione dirimendam esse, arbitramur. Etsi enim iam tertii et quarti post vrbem conditam seculi temporibus ingenuos ciues artis medicae studiosos suisse, di o n y s t i Halicarnassensis q) testimonio vincere nonnulli voluerunt: r) etsi seculo deinde quinto graeca medicina, primis eius-

q) libr. x. historiar. p.

r) legantur 10. HENR.
SCHVLZIVS bistor. medicinae, period. II. cap. 6. p.
431. et HENR. LAMPIVS de bonoribus, priuilegiis et iuribus singularibus medicornm, p. 86.

p) dignus est, qui legatur, 10. IACOB. CLAV-DIVS diss. de salutationibus veterum, V I tra i e cti CIDIO CCII, 12. edita.

eiusdem seminibus cum Aesculapii cultu Romam delatis s), a sacerdotibus, honestissimi ordinis viris, coli coepit atque exerceri t): etfi porro seculo sexto, abrogata et proscripta Archagathi, medici graeci duriore medendi ratione u), Asclepiadis potissimum cura nobilissima haec ars, prout in Graecia ad disciplinae formam redacta fuerat, ad magnum in vrbe honoris fastigium perducta, artibusque, ingenuociue dignissimis, adnumerata fuit x): etsi inscriptiones multorum ab eo tempore haud vilioris fortis medicorum mentionem faciunt iisdemque libertos libertasque disertis verbis tribuunt y): etfi Caesar Augustus liber-

- undecimi bist. LIVII et VALERIVS MAXIMUS libr. 1. cap. 8. 9. 2.
- t) legatur 10. HENR. SCHVIZIVS loco memorato.
- u) teste PLINIO, libr. XXVIIII. bift. nat. cap. I. Addatur ex recentioribus TOSEPHVS CARAFA libr. 1. de gymnasio roman, cap. I. 5. 8. p. 22.

s) conf. epitomator libri meritis data opera est commentatus ANTONIVS COC-CHI in discorso primo sopra Asclepiade, Florentiae, anno praeterito forma secunda, post auctoris mortem ab eius filio RAIMVNDO COCCHI in lucem publicam emisso.

y) vide IAN. GRVTERVM p. 191.XXXI. 10. IDCXXXIIII. 3. MARQVARD. GVDIVM inscript. p. ccx1. num. 10. THOM. REINESIVM Junt. in-Script. p. 611. num. 7. et x) de Asclepiadis vita epist. ad Rupert. XXXV. eiusque in artem medicam p. 270. et ANTON. FRANC.

bertate medicos exteros donauit; Augustus vero, in Antonii Musae medici honorem, immunitatem addidit 2): etsi postea falutaris haec disciplina in tantam apud romanos venit existimationem, vt singulares medicorum scholae in vrbe essent a), et medicinae professores reliquis liberalium artium doctoribus, vt ex marmore antiquo b) et codice Theodofiano c) patet, adiungerentur; a primis tamen reipublicae romanae temporibus víque ad imperatoris Iustiniani aetatem nulla fere nobilior familia seruis medicis caruisse, videtur. Frequens admodum eorum mentio fit in priscis apud GRVTERVM, REINESIVM, GVDIVM et MVRATORIVM lapidibus, ex quibus simul multa illorum olim exstitisse genera, haud obscure animaduertere licet. dantur enim in his d) serui medici cli-NICI,

FRANC. GORIVM columbar, libert. et servor. Liviae Augustae, p. 121. ollatis BYNCKERSHOE. CKII observationibus iuris romani libr. III. cap. 7. p. 245.

z) legatur BARNAB.
BRISSONIVS libr. II. selectar. ex iure civili antiquitatum, cap. 3.

a) patetid ex lapide antiquo apud GRVTERVM p.10 CXXXII. in scr.4. Addatur A E G I D. M E N A-GIVS amoenit. iur. ciuil. cap. 35. p. 223.

b) apud GRVTERVM p XXXVIII.14. p.CXII.3.

c) leg. I. de prof. et med. tom.v. p.26.cd. RITTERI.

d) apud LAVR. PI-

LARII, IATRALIPTAE, VALETVDINARIIS
PRAEFECTI aliique, quos filentio praeterimus. Erat igitur florentissimis reipublicae romanae temporibus, tum et imperatorum aeuo duplex in vrbe medicorum genus, seruile alterum, alterum ingenuum et honestissimae conditionis, illud vulgare, plebeium et, maximam saltem partem, rude atque illitteratum, hoc doctum bonisque artibus institutum et graecae potissimum medicinae disciplinis egregie imbutum.

apud romanos, legimus, probe tenendum est, hoc de medicis seruis, et non nisi ea ratione intelligendum esse, vt ipsum, cui subiecti dicantur, imperium ad artis exercitium, quod dominus eorum sieri iusti iubereque potuit; minus vero ad ipsum medendi modum spectasse videatur. Hunc enim si reputamus, conuersa quasi vice summum medicos habere imperium, ipsi romani, perinde ac graeci aliaeque gentes, satis superque agnouerunt. PLINIVS e) de arte medica, banc vnam, ait, artium,

GNORIVM de seruis p. e) libr. XXIIII. 71. sq. cap. 1. NECA f), si intrassem, inquit, valetudinavium, non idem IMPERASSEM omnibus per diversa aegrotantibus. Apud TERENTIVM g) Lesbia, medicinam faciens, in scenam prodit, signa, fatetur, esse ad salutem; tum vero pergit:

> quod IVSSI ei dari bibere et, quantum IMPERAVI, date,

paulo vero post Simo:

non imperabat coram, quid opus facto esset puerperae.

Diogenis de hoc medicorum imperio dictum laertivs b) litteris confignauit.
Sic vero iste: ἔλεγε (Διογένης) τῷ Ξενιάδη,
τῷ πειαμένῳ ἀυτὸν, δῶν πείθειθαι ἀυτῷν
εἰ κὰι δελος εἰη, κὰι γὰρ ἰατεὸς ἢ κυβερνήτης εἰ δελος εἰη, πειθηναι δεῖν ἀυτῷ, dicebat
Xeniadae emtori suo, ipsum sibi, quamuis esset
seruus, obtemperare oportere, nam et medicum et gubernatorem, etiamsi seruum, viique sibi velle pareri. Idem plato, idem
alii veteres scriptores fatentur, quorum testimonia apud caspar. Are ies i) legun-

f) libr. 1. de ira, cap. 16. b) lib

g) andr. act. 111. scen. 2. v.4. ct 10.

b) libr. v1. de vit. philofoph fegm. 31. p. 330.

i) elys. incund, quaest. camp. p. 67.68.

guntur. At vero, quum hoc medentium imperium artis quasi proprium et omnium, qui morbis depellendis adiciti olim fuere. commune exstitit; tum medicis nonnullis fingulare quodammodo apud romanos datum fuisse, legimus, ciuile nimirum et cum honestissimo publico, quo functi dicuntur, officio coniunctum. Ita fuere, quibus in ceteros medicos adfignatum olim fuit imperium, et qui sverrosite MEDICORVM in lapide apud GRVTES . RVM k), in aliis apud ANTON. FRANC. GORIVM 1) SYPRA MEDICOS ET DECY-RIONES MEDICORVM dicuntur. Fuere. vt ex laudato GRVTERO m) et THOM. REI-NESIO n) patet, medici seviri Avgva STALES, de quorum imperio, praeter MARC. VELSERVM O) Et THOM. REINEsivm p), HENRICVS NORISIVS q) eft commentatus. Fuere porro in medicis, qui MAGISTRORVM VICIMUNUS in se deuolui paterentur, si vera est lapidis antiqui

k) inscript. p.10LXXXI.7.

l) columbar.libert.et seruor. Liuiae Augustae, inscr. LXXVI. p.121, 122.

m) p. ccccxxxxiii. 4. cccclx. 8. ccccl xiiii.6. n) p. 607. num.2.

o) rerum Vindel, libr.v. p. 82.

p) epistol. xxx1. ad Rupertum. p. 149.

q) cenotaph. Pisan. 1. diss. 6. p. 118. eiqui interpretatio, quam LVDOVICVS
ANTONIVS MVRATORIVS r) dedit. Sunt
denique, qui totos se reipublicae tradidisse sibique mandatos magistratus amplissimos magna cum laude gessisse, leguntur. Egregium praebet exemplum prusensis medicus, Adriani temporibus clarus,
C. Calpurnius Asclepiades, quem studiorum et morum caussa probatum a vivis clarissimis, adsedisse magistratibus populi romani, vetus reinesianum s)
marmor testatur.

r) nous thef. inscript. p. s) class. XI. inscr. 4. p. 10 ccccxxxvII. I. 608.

V.

HISTORIA ASCLEPIADAR VM

HISTORIA

e medico Prusensi ascleptade pli-NIVS et CELSVS litteris mandarunt, eum non tam vsu medicamentorum; quam victus ratione morbos depellere optimamque sanitatis tuendae rationem in diaetae prudentia figere ac collocare voluisse. Patet id haud obscure ex ipsis scriptorum horum testimoniis, quae vt hoc legantur, tanto magis interesse, arbitramur; quo luculentius rem ipsam, de qua disputatur, stabilire ac confirmare videntur. PLINIVS a) enim, Asclepiades, inquit, aetate magni Pompeii orandi magister, - - torrenti ac meditata oratione blandiens, omnia abdicauit totamque medicinam ad caussam reuocando coniecturam fecit, quinque ves maxime communium auxiliorum professus, abstinentiam cibi, alias vini, fricationem corpovis, ambulationem, gestationes, quae quum vnusquisque semetipsum sibi praestare posse, intelligeret, fauentibus cunctis, ot essent vera, quae facillima erant, vniuersum prope bumanum genus circumegit in se, non alio modo, quam si caelo emissus aduenisset b). Haec

cap. 37.

b) alias vini, id est ali- maxime communia dicit PLI-

a) libr. XXVI. bift. nat. quando vini, scil. abstinencap. 3. tom. II. p.391. edit. tiam, quod vocabulum an-HARDVINI, coll. libr. VII. recessit. Quinque vero illa diaetae genera auxilia

de Asclepiade PLINIVS, eadem de ipso, quamquam paullo strictius, habet CELsvs c), cuius verba itidem hic adscribenda esse ducimus. Horum medicamentorum, ait, vsum ex magna parte Asclepiades non sine caussa sustulit et quum omnia fere medicamenta stomachum laedant malique succi fint, ad ipfius victus vationem potius omnem curam suam transtulit. lam, quis Asclepiades ille fuerit, quum plures eiusdem nominis exstiterunt apud veteres, merito quaeritur. Ac id quidem in praesenti excutere volumus. Necesse vero est, vt primum de ipsa familia Asclepiadarum nonnulla in medium adferamus.

ASCLEPIADAR VM haud vna olim ratio et conditio fuit, si ipsum, quod gesserunt, Asclepiadis, vel Asclepiadae nomen eiusque diuersum apud veteres vsum reputamus. Primum enim nomen istud gentis fuisse videtur, eorum tantum proprium, qui vel ab ipso Aesculapio genus suum deriuarunt d), vel per adoptionem in Asclepiadarum olim transierant familiam e). Ac hi fere

NIVS, ipfum Afclepiadam ea in re sequutus, qui li- fat. p. 241. brum fingularem de hoc argumento exarauerat, communia auxilia inscriptum, vt CELSVS testatur libr. II. de medicina cap. 14. p. 87. ed. ALMELOVEENII.

c) libr. V. de medic. prae-

d) vid. 10. HENR. SCHYL. zivs hift. medicinae period. I. fect. 2. cap. 4. S. 28. Iq. p. 138.

e) legatur schvizivs lo-

co memorato.

fere sunt, qui Aesculapii sacris praesectiin huius dei templis medicinam secere: qui, accedente ad eius aeui superstitionem callida et quaestuosa fraude f), morbo laborantibus per incubationem sunt opitulati g): quorum medicinae memoriam insignia aliquot graeca marmora ad nostra vsque tempora detulerunt b): qui Ασκλεπιάδας τῶ γένει in antiquis lapidibus i) vocantur: in quorum porro censu & numero Diocles ille Carystius, haud multo post Hippocratis H 5

f) dignus est, qui ea de re legatur LVCIANI dialogus, Alexander siue pseudomantis inscriptus, tom. I. operum p. 746. et aristopha. NIS Plutus, p. 7. sq. ed. EVSTERI.

g) videatur HERMANNVS CONRINGIVS exercit, de incubatione in fanis deorum, medicina caussa olim facta, Helmft, CIDIDCLVIIII quae recusa est fasciculo dist. rar. de antiquitatibus sacris et profanis, a viro cel.IVL. CAR. schlaegero, Helmstad. CIDIOCCXXXXII. in lucem publicam edito, p. 125. fq. De eodem argumento ca-ROL. FRID. HVNDERTMAR-CKIVS disputauit libro fingulari de incrementis artis medicae per exposit, aegrotorum apud veteres in vias publicas et templa, Lipfiae,

b) vide egregium marmor, quod hue apprime facit, apud SMETIVM in cript. p. XXVIIII. et GRVTERVM p. LXXI. I. aliaque eius generis monimenta apud HIERONYMVM MERCVRIA-LEM de arte gymnastica, p. 2. fq. Eo quoque pertinent, quae apud TIBVLLVM de Isidis fano leguntur libr. 1. eleg. 3. v. 27. p. 205. edit. GRAEVII, et quae ex recentioribus scriptoribus de hoc argumento adrulit HENRIC. LAMPIVS de bonore, privilegiis et iuribus medicorum, cap. II. J. 7. p.43.1q.

i) apudg RVTERVMP.

mortem clarus k), itemque A. DONTEIOE DOPTIE l) aliique fuerunt: quorum denique genus ac stirpem nonnulli historiae medicae scriptores ex antiquis monimentis contexere, sunt adgress m). Exstincta Asclepiadarum familia, frequentius nomen Asclepiadae vsurpari coepit, aliis cognominis loco, nulla gentis aut vitae habita ratione n), aliis propter artem, quam prositebantur, id sibi adsciscentibus, et vtillustri hoc nomine auctoritatem sibi, sidem medicamentis, a se praeparatis, concilia-

rent.

k) controuersiam de aetate huius Dioclis inter doclos viros agitatam erudite discussit 10. HENRICVS SCHVLZIVS historiae medicinae period. II. cap. 2. S. XII. p. 337. Is est DIOCLES, quem CELSVS aliquoties laudat instrumentumque, ab ipso inuentum, commendat, quo tela corporibus infixa, extrahi commode poterant quodue Graeci ab auctore Διοκλέες γραφίσwov vocant. Legatur CELsvs libr. VII. de medicina eap. 5. p. 418.

l) vide IAN. IAC. BOIS-SARDVM part. IIII. ant. roman.p.136. GRVTERVM p.10 CXXXIIII. I. et REINESIVM Syntagm. infcript. p.609. Forte et huc pertinet smyrnaeus ille A S C L E P I A D E S apud REINESIVM class. XI. n. S. p.610.

m) conf. DAN. CLE-RICVS bift. medicinae part. 1. ad finem librium.

n) eo spectant marmora apud G R V T E R V M p. XCIII. 8. CXXVI. CCCC LXVII. 6. ID CLXXVI. 4. ID CCL VIII. 5. ID CCL XXX. I. ID CC C X X X. I. ID CCC XXXII. 8. S PONIVM miscell. erud. ant. p. 32. GVD IVM p. CCCXXII. 3. MVRATORIVM p. CID CXXVI. 8. Vt de iistaceamus, quorum FABRICIVS biblioth. graec. vol. XIIII. p. 423. et VOSSIVS bist.

rent. In quibus sex potissimum sunt, quorum nomi nis memoria in antiquis libris et monimentis nobis seruata est, probe a se inuicem, ni si nos omnes rationes fallunt, secernendi ac se parandi. Primus eorum insignis ille Prusensis est medicus, qui Pompeii magni temporibus floruit, Romamque ingenii sui ac doctrinae fama haud parum illustrauit. Vir multae eruditionis et summae inter aetatis suae medicos auctoritatis, quem STRABO o) inter Bithynos άξιολόγες κατά παιδείαν άνδρας numerat, et cui APVLEIVS p) honorificum hoc et magni ponderis tribuit praeconium, inter praecipuos medicorum, si vnus Hippocrates exciperetur, ceteris principem eum fuisse. Ac is quidem est Asclepiades, quem veteres Apollonii Erasistratei discipulum fuisse, memorant: quo medico se et amico vsum esse, cicero q) testatur: qui Chrysippum, Themisonem Laodiceum, Areium Niceratum, Iulium Bassum, Petronium, Sextium Nigrum, Diodotum, Artorium aliosque haud ignobiles medicos r) disciplinae suae alumnos nouaeque

graec. 1111. p. 409. mentionem fecerunt. cap. 14.

o) libr. x11. geogr.p.849. r) videatur de histret-

q) libr. 1. de oratore

edit. ALMELOVEENII. NESIVS not. ad inscript. p) florid. p. 362. edit. class. x1. num. 4. p. 609. ELMENHORSTII. eiusque epistola xxxxvi a se conditae sectae patronos ac fautores habuit, & cuius denique ingenii monimenta COELIVS AVRELIANVS, GALENVS, SCRIBONIVS LARGVS, CELSVS alique eius et posterioris aeui medici mirum in modum laudare solent ac praedicare. Secundus, ASCLEPIADES iunior et, ob multa, quae composuit, medicamenta, paemaxiwi dictus, Neronis Domitianique temporibus vixisse, dicitur. Saepe eius mentionem fecit et, quae ille viceribus adplicari voluit, remedia diligenter et sollicite descripfit

torius, cuius mentionem fe- tonium Musam substituencimus, is est, qui Augusto, tis. Conf. CAROLVS PAbello Philippenfi contra Brutum et Cassium aegrotanti, adfuit, vtex VALE-RIO MAXIMolibr. 1. cap. 7. VELLEIO PATERCV-10 libr. 11. cap. 70. f. 2. FLORO libr. 1111. cap. 7. 6. 9. APPIANO ae bello ciui i libr. mit. p. 653. aliisque patet, a BERNEGGE-RO not, in Suetonium vit, Aug. cap. XIII. et DVKE-RO not. in Florum, p. 749. laudatis. Addatur GA-LENVS libr. I. de differ. morb. cap.9. Falla autem fine dubio est coniectura PETRI LAMBECII bi-

ad Rupertum, p. 395. Ar- LERIVM MAXIMVM An-TINVS commentario in antiquum cenotaphium Marci Artorii medici Caesaris Augusti, Patau. CIDIDCL

XXXVIIII. 4.

s) de scriptis Asclepiadae acturum se in bistoria medicorum, promisit REI-NESIVS locis memoratis. Quae historia quum lucem non vidit, labore hoc feliciter functus deinde eft 10. ALB. FABRICIVS biblioth. graeca, libr. VI. cap. 9. p.90. Asclepiadae huius imago et monumentum feruatur apud illustrissimum Alexandrum Albablioth. caefar. libr. 11. cap.7. num, quod fingulari difin locum Artorii apud va. sertatione docte illustrauit

plit GALENVS t). Ex quo et coniecturam faciunt nonnulli, nostra quidem sententia haud improbabilem, hunc esse Asclepiadem illum, qui Nicetam sophistam, Plinii iunioris in arte oratoria praeceptorem, graui et perdifficili morbo liberauerit u). In Domitiani imperatoris tempora incidit quoque illius Asclepiadae aetas, cui tertium in hoc veterum medicorum coetti locum adfignandum esse duximus. Memoriam eius nobis commendat lapis REI-

NESIA-

BLASIVS CARYOPHIS Lvs. Legitur ea parte prima di [[ertationum miscellanearum, quae Romae CIDIO CCXVIII. prodie. runt, et gallice versa in CLE-RICI bistoria medicinae. Amstelodami cipiocexxiii. 4. in lucem publicam edi-

ta, p. 410.

t) testimonia GALENI, quae huc faciunt, collegit REINESIVS epift. XXXVI. ad Rupertum p. 395. ex REINESIO depromit 10. ALB. FABRICIVS biblioth. graec. libr. v1, cap.9. p.89. De tempore, quo Asclepiades hic iunior vixerit, fi quaerimus, tota res facile expediri posse videtur ex duobus GALENI et TA-CITI effatis. Ille enim Asclepiadam post Chari- de vitis sophistar. p. 510.

clem vixisse tradit, librara de comp. med. s. l. cap. z. num. 7. Chariclem autem TACITYS dicit medicums Tiberii aetate arte infignem, libr. vi. annaliuns cap. 50.

u) eius enim corpus ad tantam molem et crassitudinem adcreuerat, vt loco moueri haud posset. Cont. GALENVS libr. de differ. morb. cap. 9. Nicetam hunc PLINIVS in arte oratoria magistrum habuit, vt iple libr. v 1. epift. 6. p.407. testatur. Plura de ipso habentur apud LIPSIVM not. ad AVCTOREM de caullis corruptae eloquent, cap. xv. Meminit eiusdem Nicetae SENECA controu.XXV. et PHILOSTRATUS libr. I.

NESIANVS, QUO IS L. ARRVNTIVS SEM-PRONIANVS ASCLEPIADES IMP. DOMITIA-NI MEDICUS vocatur. Quum lapis iste ex Arruntia gente Asclepiadam hunc fuisse, maniseste docet, qui forte, vt ex eius cognomine suspicari licet, in Semproniam transierat, non fine veri specie ad eius Arruntii familiam pertinuisse, videtur, quem PLINIVS y) Cassio, Calpetano Albutio Rubrioque adiungit, medicis olim celeberrimis, quibus, vt ibidem refert, ducena quinquagena H. S. apud principes constituta fuerint. Quartus medicus CALPURNIUS ASCLEPIADES, Traiani, Adriani et T. Antonini temporibus admodum clarus et honoratus, summo iure Asclepiadarum nostrorum classi adnumerandus esse videtur. Cuius memoria sine dubio hodie plane interiisset, tacentibus de eo, quantum nos quidem scimus, priscis scriptoribus cunctis, nisi inuiolatam eam ad nostra vsque tempora detulisset insigne antiquitatis monimentum yy), Aiclepiadae huic

x) class. x1. num. 3. p.

y) libr. XXVIIII. bist. natural. cap. I. p 494. edit. HARDVINI.

yy) apud REINESIVM inscript, class. XI. num.4. p. 608. coll. eius epistolis ad

Hofmann. et Rupertum num. XXXXI. p. 328. et XXXXIIII. p. 394. et SPONIVM in recherch. curieus. d'antiquité, diss. XXVII. p. 431. Idem marmor exhibent ALME-LOYEENIVS notis ad huic honoris caussa positum sicque comparatum, vt amplissimo eum loco et summis honoribus dignum olim habitum fuisse, satis et abunde ex isto pateat. Dicitur in eo PRVSA AD OLYMPVM MEDICVS, ex quo cum REINESIO 2) ad suspicandum ducimur, Prusensis illius Asclepiadae, quem primo loco nominauimus, non folum ciuem; sed etiam gentilem, immo heredem artis et forte nepotem eum fuisse. SEPTEM POTTO CIVITATES A DIVO TRA-IANO Asclepiades hic impetrasse dicitur, non quod ipsis ciuitatibus, vt nonnulli voluere a), donatus ab imperatore fuit; fed propter tot ciuitatum iura, quae honoris et beneuolentiae caussa est consequutus, istius aeui more et consuetudine,

qua vrbes nobiliores viris bene de se de-

que republica meritis ciuitatis ius imper-

tire eosque in ciuium suorum numerum

Strabonem, !p.850. HENR.

LAMPIVS de honore, privilegiis et iuribus medicor. p.

TIO.et DAN VINCKIVS amoeuitat. philol. medicis, p.169

a) not ad inscript. p.608.

a) videantur, quae eam in rem contra SPONIVM monuit DAN. VINCKIVS amoenitatibus philologico medicis sect. 11. cap. 5. §.6.
p.169. coll. CLERICO histor. medicinae part. 11. libr.

111. cap. 10. LAMP 10

diff. de bonore, priuilegiis et iuribus medicorum, p. 110. et, qui instar omnium esse potest, et es et, es et esse est. et esse et ess

referre solebant. Additur denique de Asclepiadae huius honoribus, summos eosdem et amplissimos in republica fuisse. STVDIORVM enim ET MORVM CAVSSA, verba funt marmoris, PROBATVS A VIRIS CLARISSIMIS ADSEDIT MAGISTRATIBUS POPVLI ROMANI, sicque medici ac iudicis personam aeque sustinuit, magistratusque, ob praeclara in rempublicam studia, ob singularem erga ciues sidem et probitatem, verbo: ob morum integritatem et praestantiam sibi commissos, egregie et laudabiliter administrauit. Sed satis de hoc medico. Sequantur bini vltimi, quorum is, quem ordine quintum esse volumus, nominis sui memoriam et ad nostra tempora propagationem, haud secus ac Prusa ille ad Olympum medicus, merito acceptam fert antiquo lapidi, quem apud GRVTERVM b), iuxta amphitheatrum Romae effossum este, Cognitus ex eo nobis fit Aulegimus. gusti quidam libertus, T. AIAIOC ACKAH-ΠΙΑΔΗ ΙΑΤΡΟ ΛΟΤΔ. MAT. XEIP. medicus tudi matutini chirurgus, vir attentione nostra eo magis dignus, quo luculentius, nisi nos omnia fallunt, istius pariter ac Eutychi c) et C. Austurnii d) exemplum docere nos videtur, fingulares olim Romae ludorum fuisse medicos, qui graeco more me-

b) p. cccxxxv. 1. d) apud eumdem p. c) apud GRVTERVMP. LXV. 3. cccxxxv. 3.

dicinam in amphitheatris profiterentur e). gladiatoribus rationem victus praescriberent, fauciorum curam haberent, vulnera obligarent laesaque gladiatorum ac bestiariorum membra in pristinum integritatis statum restituerent. Agmen denique claudat et romano huic Asclepiadae comes ac focius sit Veronensis, in huius nominis medicorum ordine sextus, P. Numitorius, Publii Libertus, medicus ocularius et feuiratus apud Veronenses honoribus olim functus. Vetus est marmor, a IAN. GRV-TERO, ONVPHRIO PANVINIO, et illuftriff. marchione SCIPIONE MAFFEO exhibitum, quod medici huius mentionem facit, ac simul, quum seuiros ciuilibus magistratibus adscribendos esfe, hodie extra omnem dubitationem positum est f), Asclepiadae huius, perinde ac Prusensis illius, praeclarum de republica bene merendi studium satis demonstrat ac commendat. Ambo enim valetudinis ciuium et publicae salutis parem curam habere videntur. Ambo sanant aegrotos, et praesunt

e) legatur IVSTVS LIP-SIVS libr, I. Saturnal. ferm. uit cel. CHRISTOPH. SAzom. III. operum p.909.coll. p.958. Ex quo disci etiam ludorum matutinorum ratio potest. Athletis graecorum fingulares medicos fuille, ex ARRIANO probatur ibidem.

f) egregie id monstra-XIVS lapidum vetustorum epigrammatibus, p. 11. fq. coll. HANNIBALE ABBATIBUS OLIVERIO not. ad marm. Pisaurensia,

reipublicae. Ambo adsident aegrotantium lectulis eodem cum fructu, quo iudicum occupant subsellia. Ambo ciuibus ad sanitatem, ad salutem ciuitati summo sunt praesidio.

IN hac Asclepiadarum familia is, quem ducere agmen voluimus, omnium consensu auctor illarum de victu legum habetur, quibus primariam valetudinis curandae rationem contineri, et ipse, et multi eius discipuli existimarunt. Neque vero non praeclare et recte de summa ad conseruandam restituendamque valetudinem sobrii victus necessitate Asclepiadam nostrum pronuntiasse, fatendum est, si modo, quae eius ea de remens, quae sententia, quod consilium fuerit, rite et vti decet, intelligamus. Neutiquam enim in morbis et salutarem medicamentorum vim et sapientem eorum vsum plane reiecisse; sed hoc tantummodo voluisse videtur, in quo prudentissimum quemque medicorum secum consentientem habebit, ad bonam valetudinem tuendam permultum victus rationem valere: multis medicum haud opus fore, si cibo et potu aliisque communibus diætæ auxiliis prudenti et ad corporis fui naturam adcommodata ratione vterentur: esse naturae vires saepe sic comparatas, vt debilitatae solo cibo et potu recreari, amissae sobrio victu reuocari queant, fine fomento; aut vnguentis iatraliptarum; aut succis; aut potionibus, infinita, vt medici veteres nonnunquam folebant, herbarum copia praeparatis.

VI.

DE MEDICINA VETERVM LAPIDARI

IV

DE MEDICINA VETERVM LAPIDARI

yuum animaduertimus, veteres chirurgos fingulare quoddam λιθολογίας genus ad disciplinam suam traduxisse, neminemque eorum facile fuisse, quin aliquam faltem lapidum συλλογήν, exercendae potissimum artis suae caussa, institueret, rem haud iniucundam nos suscepturos, arbitrati sumus, si quaedam de lithologia veterum chirurgica commentaremur. Fuit olim tempus, quo permultis lapidibus vis quaedam falutaris, inprimis ad fananda vulnera et ad restituenda laesa corporis humani membra, tribueretur. Achatem idcirco ORPHEVS a) commendat iis, qui venenato scorpii ictu vulnerarentur iubetque eum deglazen mepi έλκα λυγεω, ή μιν ἐπιπάσσαν, imponere vulneri exitioso aut inspergere, eius nempe puluerem. Sapbiro multas virtutes tribuit DIOSCORIDES b), etiam in tollendis externis prauitatibus corporis, quales 5α Φυλώμαζα funt et Φλύπταιναι et ρήξεις των υμένων, excrescentia in oculis, pustulae et rupturae membranarum. Idem c) mempbitae, fiue, ve alii eum vocant, ophitae lapidi hanc

a) his inois, cap. XVI. p. Teinis, libr. v. cap. 157. 343. operum, edit. G E s. p. 311. edit. Parifin.

b) libr. v. πεςὶ υλης in- c) ibid. cap. 158. p.312.

vim adscribit, efficere, quum tritus et illitus fuerit, avandno iav axivoivov, insensibilitatem minus periculosam in ea corporis parte, vbi aliquid vrendum sit, aut secandum. Eamdem facultatem lapidi huic etiam adfignat PLINIVS d). Vult eum contufum et cum aceto mixtum corpori illini, quo facto, sic obstupescere, ait, corpus, vt nullum sentiat cruciatum. Ac has quidem aliasque multas virtutes xeeggymas lapidibus impertire solent medici veteres, nominatim lapidi nephritico e), chabazio f), armenio g), pumici b), lapidi phrygio i), assio k), pyritae l), schisto m), lapidi arabico n), galactitae o), morochtho p), oftracitae q), geodi r), melititae s), gagatae t) aliisque, in quibus hoc observauimus, Supradui ratagra non-y

d) libr. XXXVI. bift. 1) apud PLINIVN libr. natur. cap. 7. p. 644.

Aidinois, cap. XVIIII. p. cap. 143.

f) apud eumdem, cap.

XX. p. 353.

g) vid. DIOSCORIDES libr. v. libri memorati, 150. eap. 105.

b) id. cap. 125.

i) ib. cap. 141.

XXXVI. hift. natural. cap. r) ibid. 17. p. 671. et Diosco. RIDES libr. V. cap. 142.

mem. cap. 19. p. 673. et e) apud ORPHEVM, DIOSCORIDEM, libr.v.

m) legatur DIOSCORI DES laudati libri cap. 145.

n) idem, ib. cap. 149.

o) apud eumdem cap.

p) cap. 152. DIOSCO-

RIDIS.

q) teste PLINIO libr. k) conf. PLINIVS libr. XXXVI. cap. 19. p. 673.

s) ibid.

t) ibid. p. 674.

nonnullos ad vulnera, inprimis ad vicera sananda, et contra morsus animalium venenatorum, alios ad fistendum sanguinem, alios ad leniendos sectionis et vítionis dolores, ceteros in curationibus oculorum, quae manu fiunt et quae scalpellum desiderant, tum etiam, quae dentium caussa instituuntur, adhibitos fuisse. Sic de Affio lapide PLINIVS u) et DIOSCORI-DES x) narrant, eum, cum melle mixtum, vetera vicera ad cicatricem perducere, excrescentia erodere, suppurata siccare; de ostracite vero y), eum, contritum et cum melle illitum, dolores mammarum fanare, vicera implere et carnem alere. Melitites, contusus et cerae mistus propter faucium exulcerationes, PLINIO 2) teste, in chirurgorum remediis locum olim tenuit, pumicem vero, tum phrygium lapidem et morochthum iidem commendarunt, si vlcera ad cicatricem redigenda, aut excrescentia cohibenda erant, vt ex DIOSCORIDE a) patet. Assio, adamante, aliisque lapidibus subueniri iis posse, creditum olim fuit, qui viperinis, aut alius animalis venenati, dentibus icti fuerant, id quod PLINIVS b) diserte teflatur.

u) libr. XXXVI. cap. 17. p. 671.

p. 671.

z) loco modo memorato. a) libr. v. cap. 125. p. x) libr. v. cap. 142. p. 302, cap. 141. p. 308. cap.

^{308.} 152. p. 311.

y) PLINIVS libr. XXXVI. b) libr, XXXVI. cap. 17. cap. 19. p. 673.

statur. Singularem avaidnoiais vim, quam mempbitae veteres adiudicarunt, tum, quum fecandum aut vrendum chirurgo esfet, supra ex PLINIO c) cognouimus, qui et infuper, ad ipsam vstionem instituendam, pilam commendat crystallinam. Inprimis multos oculorum morbos lapidibus depelli posse, constans olim chirurgorum opinio fuisse videtur. Magnetem, geodem et aethiopicum lapidem idcirco laudat PLINIVS d), hunc, ait, ad multa medicamenta οΦθαλμικά vtilem haberi, in illo eamdem salutarem inesse vim, istum vero admodum prodesse oculis, sisti enim eodem epiphoras, sanarique adusta, quum crematus inque puluerem redactus fuerit. Pumex et pyrites, DIOScoride e) auctore, oculorum caliginem distipant aliisque eorum morbis medentur, lippitudinem vero galactites aufert, vt ex eodem scriptore f) discimus. Gagates lapis, vino coctus, in dentium olim medicamentis fuit, si fides habenda PLINIO g), arabicum vero lapidem ad illos frictione purgandos vtilem habitum fuisse, perhibet

p.671. libr. XXXVII. cap. 4. p.712.

c) libr. XXXVI. cap. 7. p. 644. coll. libr. XXXVII. cap. 2. p. 702.

d) libr. x x x v 1. cap. 16. p. 670 cap. 19. p.673.

e) libr. v. cap. 125. p. 302. cap. 143. p. 309.

f) libr. v. cap. 150. p. 311.

g) libr. XXXVI. cap. 19. p. 674. bet DIOSCORIDES b). Ac de his quidem lapidibus et, quibus isti nominibus hodie soleant insigniri, multa dici possent ac commemorari, quae breuitatis caussa intacta relinquimus. Vnicum tamen hic in praesenti quaerere liceat: cuius generis et indolis lapis ille fuerit, quem ORPHEVS i) κορυφώδην adpellat, eiusque vsu non solum fugari, ait, scorpios, sed etiam morsus eorum admodum feliciter sanari. Lapidem hunc etiam λίθον πορσιόεν]α dicit, quum vero vtrumque vocabulum nuspiam alibi, nedum in iis scriptoribus, qui nullum facile lapidum genus praetermiserunt, legatur, coniectura, vt nobis quidem videtur, haud improbabili ducimur, vt pro noevo adns KOP-ΣΟΕΙΔΗΣ legendum et pro πορσιόεν α, participium verbi κορσεν, nempe κοςσωθέν]α, substituendum esse, statuamus. Corsoidem vero in lapidum numero olim fuisse, PLI-NIVS k) testis est, qui coniecturam nostram hoc ipso confirmat, quod lapidem hunc eodem fere modo, quo orphevs 1) suum 20euφώδην, describit. Ille enim senis capillo, fiue canitiei hominis similem eum esse dicit, hic vero: τον μεν έγω, inquit, κόρση μάλ' ἐοικότα Φημί βεοβείη, bunc quidem ego capillo bumano admodum similem dico. Vnde xoe-TWDEN-

b) libr.v. cap.149.p.310. k) libr. xxxv11. cap.10.

i) λιθικοϊς, cap. XIIII. p. 743. p. 332. l) cap. XIIII. v.4.p.332.

σωθέν]a crinitum adpellat, quoniam fine dubio, vii gemma polia apud PLINIVM m), lineas subtilissimas albas, capillo senis similes, referebat. Quare ex achatum numero eum fuisse suspicamur, cum quod id lapidum genus haud raro fubtilistimos linearum ductus, quorum multi oculorum aciem paene effugiunt, imitatur, tum vero maxime propter alia achatum adfinia nomina, ducta vel a lineis, vel a maculis, quae vt in iis insint, haud raro accidere solet. Qua in re hoc potisimum tenendum est, eos, qui lineis fignati, a crinibus, qui maculis, si aliquam inprimis transmisere lucem, ab oculis nomen accepisse. Vnde achates, crinis Veneris dictus, vnde alius lycophthaimos, et Adadu oculus, apud PLI-NIVM n), quorum ille a lupo, cuius oculo similis erat, hic a Syrorum deo Adado, de quo apud HESYCHIVM o), nomen suum est nactus. Iam vero, quid iudicandum sit de eiusmodi chirurgicis virtutibus, quos in his lapidibus inesse, veteres arbitrati sunt, haud immerito quaeri posse, nobis videtur. Nemini facile hoc potest esse incognitum, etiam nunc reperiri haud vnum lapidum genus, in chirurgorum víum rece-

m) libr. XXXVII. cap. o) lexic. p.21. coll. SAL12. p.755.

MASIO exercitat. Plinian) libr. XXXVII. cap. nis, p. 248.
XIII. p.753.

receptum et ciuitate quasi donatum: haematite, ne exempla defint, in manu detento, inhiberi narium sanguinis fluuium, ofteocollam commendari ad offa fracta firmanda, schistum ad tunicas praeternaturales, in oculorum tunica cornea auferendas, tophum thermarum et lapidem spongiae ad efficiendum puluerem, quo dentes fricantur, magnetem, quod haud ita pridem patuit, ad dentium dolores sedandos. Neque et hoc negari potest, inesse et inesse posse virtutes in aliis lapidibus, hodie vel ideo parum viitatis, quod in eorum locum vsus et experientia chirurgorum recentiorum alia medicamenta fubstituit, illis longe faciliora et praestantiora. Hoc tamen simul certissimum est, prisci aeui et ignorantiam et fraudem maximam fupra dictorum lapidum partem in chirurgorum disciplinam traduxisse. enim veteres vim salutarem eiusque rationem raro in ipsis partibus, quae lapidis genus efficiunt, sed plerumque in rebus, quae lapidi tantummodo accidunt, quaesiuerunt, magnum sane hoc eorum inscitiae documentum esse videtur. Quod vero remediis per se optimis, sed vilisimis pretium conciliare studuerunt accessu lapidum non vbiuis obuiorum et quibus medicamentum ipsum non efficacius, sed carius reddebatur, quid hoc est aliud, quam quam aegrotis fucum facere, resque viliores ad fraudem et illegitimum traducere quaestum? Exemplo sit allium, quod contusum aduersus morsus venenatos vim admodum falutarem praebuisse, testatur Dioscorides p). Quod quum voique haberi et ad vulnus adplicari sine impensis posset, teste orpheo q), non defuere, qui id cum puluere lapidis illius chirurgici, quem in ORPHEI exemplaribus κοευΦώδην, rectius corsoidem nuncupari, diximus, miscendum esse, contenderent. Quamquam et hoc negare nolumus, chirurgos veteres ad aegrotorum peruersa saepe ingenia sese adcommodare debuisse, eamque ob caussam vilioribus medicamentis compositionis arte maiorem sidem conciliare studuisse.

p) libr. VIII. cap. 7. p. q) λιθικοῖς, cap. XIIII. 350. v. 2. p. 332.

VII.

DE PYRRHONISMO MEDICORVM VETERVM

VIL

DE PYRHONISMO MEDICORVM

EDICORVM antiquisimos, eos maxime, qui in Aegypto olim fuere, vsus potissimum erudiuit, experientia confirmauit. Horum quisque studiose colligebat litterisque confignabat, quibus aegrotus vsus fuerat remediis, quae medicina imbecillior, quae fortior fuerat morbo, tum quaratione quisque in pristinam sanitatem fuerat restitutus, vt, si in aliis aegrotantibus idem se ipsis offerret morbus, paratum statim et optimum haberent aduersus eumdem auxilium a). Haec fuit in Aegypto medicinae ratio, quæ vnice fere in longo rerum víu multaque experientia sita fuit et collocata. Postea vero, quum litterae ex Aegypto in Graeciam migrarent, et sapientiae studia sedem ibi figerent, non defuere ex illius aetatis medicis, qui de morbis quoque philosopharentur et, quae maiores vsu atque experientia didicerant, ad principia et caufsas primas reuocare ipsaque veterum de morbis praecepta ad artis et disciplinae formam traducere studerent. In quibus multi olim clarissimi nominis viri, qui, quum eam ad rem rite perficiendam philosophiae studiis tuto se carere haud posse,

a) conf. BARCHHYSENIVS de medicinae origine et progressu diss. I.

existimarent, in philosophorum quoque disciplinam tradere se et artem medendi cum horum placitis coniungere coeperunt. Permultae vero tum in Graecia fuere philosophorum sectae, familiae et disciplinae, aliis aliam philosophandi rationem ineuntibus, vnde aliter fere fieri vix potuit, quam vt et medici modo ad huius, modo ad alius doctoris partes rapi se paterentur. In quibus haud pauci fuerunt, qui non omnes philosophantium sectas medicinae studiis aeque adcommodatas esse, sibi persuaderent, sed aliam alii ea in re praeserrent hancque reliquorum optimam et ab artis salutaris cultoribus adpetendam esse crederent, quae medico fecuram aperiret viam ad veram et haud fucatam rerum cognitionem, ad tutissimam valetudinis humanae curationem et ad salutarem medicarum disciplinarum vsum. Quod quidem eadem fere ratione factum nobis videtur, qua postea Romae iurisconsultis stoica potissimum philosophia, tum platonica christianis doctoribus commendari solebat, vtpote horum studiis et placitis magis congruens arque conueniens, quam reliquae philosophorum sectae. Eadem fere olim, medicorum ratione habita, in Graecia perfuafio fuisse videtur. Vnde, nisi nos omnes rationes fallunt, factum, vt permulti crederent, vt quisque medicus in

fua arte optimus et praestantissimus esse et videri cuperet, ita maxime ipsi pyrrhoniam philosophiam esse excolendam, philosophiam, quae experientiam et sensuum iudicia postularet, non sola ratiocinia, quibus medicus decipi saepe insigniter possit. Quare non mirum hoc nobis debet videri. fi in medicorum graecorum numero pyrrhoniae sectae amatores et strenuos defensores animaduertamus, inque his, ne exempla desint, XEVXIN, de quo DIOGENES LAERTIVS b) memoriae prodidit, eum pyrrhonium philosophum fuisse, et ad magistri fui exemplum non nisi τα Φαινόμενα, id eft, quae sensibus perciperentur, quae experimentis, non meris ratiociniis niterentur, admittere voluisse. Ac hic quidem Xeuxis, vt omnes rationes suadere videntur, vix potest esse alius, nisi medicus ille huius nominis, qui in medendi arte Herophilum potifimum, medicorum hippocraticorum facile principem, sectatus est, virum egregium, qui omnem fere suam artis scientiam experiundo sibi comparasse, professus est, medicis sine experientia philosophantibus, qui nil nisi fallaces conclusiunculas nectere didicerant, infensissimum. Ac id quidem nullam fere aliam

b) vit. philof. libr. 1x. fegm. 106. p. 598. ed. MEI-

ob caussam, quam quod diuturna rerum naturalium et earum, quae corporibus humanis accidunt, observatione certistime coguouerat, saepe haud tuto confidendum esse principiis illis, quae eius aetatis philosophi pariter ac medici sibi finxerant, et ex quibus omnia deducere ac demonstrare se posse, aliis persuadere volebant. Qua ex re permagnam sibi conciliauit famam, inprimis quod philosophorum in rebus medicis ratiocinia faepe admodum fallentia esfe, egregiis experimentis demonstrare poterat. Quo et fa-Etum est, vt perpetuis suis, quas institue. re solebat, observationibus multas medicorum de corporis humani partibus sententias emendaret, cerebri exempli caussa et neruorum doctrinam perficeret c), vafa lactea primus animaduerteret d), venarum ictus et percussus rationem e), modum

c) Herophilus enim videtur auctor esse illius di-Itinctionis, quam apud RV-FVM EPHESIVM de adpellat.corp.hum.part.libr.1. cap. 22. et 35. deprehendimus, et pro qua nerui alii fensorii dicuntur motuique voluntario feruientes, alii copulatiui, qui circa artus funt, tum tendines,

ex musculorum finibus prodeuntes.

d) conf. GALENVS de vsu partium libr. IIII. ad

finem.

e) videatur PLINIVS libr. x1. cap. 88. Anatomiae vero adeo operam dedisse Herophilus fertur, vt homines fexcentos viuos naturae cognoscendae gradum porro respirationis f) et multa alia ostenderet, quae adhuc medici omni sua in demonstrando subtilitate excutere, aut ex tantis ratiociniorum dumetis ac vepribus indagare ac reperire haud poterant. Quae quidem nos omnia eam potissimum ob caussam hic memoranda esse duximus, vt, quare Xeuxis et alii, qui ex Hippocratis et Herophili schola prodierunt, medici pyrrhoniam philosophandi rationem sectati sint, ex infra dicendis tanto luculentius pateat.

XEVXI adiungimus TIMONEM PHLIA-SIVM medicum, cuius vitam DIOGENES LAERTIVS g) descripsit. Is itidem Pyrrhonem in philosophia ducem sibi elegit, tresque fillorum libros reliquit èv ois, vt LAERTIVS ait, ώς αν Σκεπτικός ών, πάντας λοιθορει και σιλλαίνει τές δογματικές έν παewdias eides, in quibus, vipote scepticus, in omnes dogmaticos, versus poetarum veterum imitando, maledicta atque conuitia ingerit, in dogmaticos nempe, id est, eos medicos, qui artis medendi dogmata non nisi ratiociniis niti, abditos caussarum recessus philosophando perscrutari neque naturam ipsam vsu atque experientia explo-

tia dissecaret, facinorosos f) conf. schvlzivs nempe et a regibus e car- hist. medicinae p.390. cere dimissos. g) libr. 1x. segm. 109.

plorare volebant. Post Timonem MENO-DOTVS Nicomediensis fuit, arte sua, quam profitebatur, medicus, philosophia, quam ad studia sua adhibuit, pyrrhonius, vnde eum LAERTIVS b) noster iarpov épareiginos vocauit, quod is, haud secus ac omnes medici pyrrhonii, omnem medicinam, quae non nisi philosophica et sine vsu atque experimentis erat, in fallacium fucofarumque mercium loco numeroque habebat. Tacemus de aliis eius generis medicis, nominatim de SEXTO SATVRNINO, deque sexto EMPIRICO, de quo inprimis multa ad nostram rem, quam disputamus, forent dicenda, nisi ad alia iam properandum nobis esset. Quis enim huius medici in Pyrrhonis philosophiam ignorat summa merita, et quam egregie is vndecim illis aduerfus mathematicos libris oftenderit, quam caute, quam prouide agere debeat verus philosophus, ne falsis opinionibus irretitus et occupatus, naturae contemplationem, vsum rerum et experientiam omittendo, decipi se patiatur?

fophiam pyrrhoniam medicis veterum graecorum commendauerit, non sine caussa quaerere quispiam posset. Quid nobis ea de re videatur, paucis dicemus. Pyrrho

b) libr. 1x. fegm. 116.

Pyrrho non idcirco hoc verum ac certum esse putauit, quod eius aetatis philosophi ratiociniis deducere atque demonstrare se posse, adfirmarunt, quin potius in ea fuit sententia, rerum naturae caussas adeo saepe tectas et abditas esse, vt vix ac ne vix quidem, quid verum sit, quidue minus, homo rite possit explorare. Vt ne igitur falsis opinionibus, sophismatibus idque genus aliis conclusiunculis decipiamur, tutissimum eam ad rem praetidium dubitationem esse credidir, quumque omnis vera philosophia veritatis indagationem sibi propositam habeat, haec vero propter virium intelligendi imbecillitatem et propter tot sensuum fallacias difficillime inuestigari posit, decere philosophum, de quibusuis rebus dubitanter pronunciare, nec quidquam pro vero habere, donec clarissima et euidentissima adfint documenta, quibus tuto inniti liceat, si, quid verum sit, quid falsum, a nobis debeat diiudicari i). Haec Pyrrhonis sententia fuit, ad quam cur delati etiam nonnulli medici fuerint, si dicendum sit, vt paulo altius rem repetamus, necesse esse videtur. Prima artis medicae initia non K 3

i) conf. DIOG. LAER- tum SEXTVS EMPIRI-TIVS in vita Pyrrhonis, cvs libris suis institutioquae est libr. IX. de vit. num Pyrrhonianarum. philos. segm. 61, seq. p. 580.

nisi in vsu et experientia quaerenda esse, negare posse arbitramur neminem. Postea vero, iam ante Hippocratis tempora, accessere ad hanc artem philosophi, quumque hi omnem medendi artem certis principiis concludi posse, existimarent, ex quibus omnes morborum caussae deduci, omnia morborum Φαινόμενα explicari et cuncta, quae morbo laborantibus accidant, deriuari possent, factum est, vt, posthabito omni fere operoso experientiae propriae labore, ars ista salutaris nouam plane indueret faciem, et medici, qui his rebus delectabantur, magis de morbis philosophari, quam eorumdem naturam rite vsu explorare viderentur k). Quae quidem omnia non fine damno verae illius cognitionis, quae a medico requiritur, fieri, quum alii fatis tempestiue viderent, cognoscerentque simul, admodum periculosum esse, se suamque sanitatem eiusmodi medicis philosophantibus committere; furrexit HIPPOCRATES, atque vt CELSVS 1) ait, primus ex omnibus memoria dignis ab studio sapientiae disciplinam medicorum separauit, id est, suo exemplo, tum voce ac scriptis docuit, non

k) conf. AVCTTR libri 1) praef. libri I. de mede veteri medicina, qui nir- dicina p. 3. edit. CRAVSII.
rockati tribuitur,

non eum esse bonum medicum, qui medendi artem non nisi ex philosophiae fontibus ac riuulis haurire vellet, sed illum veri medici dignitatem atque honorem defendere ac tueri, qui cum veterum medicorum víu, experientia, placitis ac praeceptis propriam έμπειείων arctissimo vinculo conjungat, inque hac verum omnis medicinae quaerat praesidium ac fundamen-Itaque Hippocrates, medicorum disciplinam a philosophiae studiis separando, neutiquam haec plane excludi et a medico seiungi voluit, sed in ea tantum, eaque, ve nobis videtur, rectissima sententia fuit, a philosopho non posse formari medicum, sed illum ibi incipere, vbi hic definat: per experientiam visorum et repertorum veras morborum caussas quaerendas esse: rerum naturae intimam cognitionem fundamenti quafi loco adesse debere in medico: his duobus praesidiis, non sophistica demonstrandi subtilitate aut aliis eiusmodi nugis atque ineptiis, armatum atque instructum esse debere, qui decumbentibus opem ferre, morbos propulsare corporaque in pristinam sanitatem restituere velit m).

K 4

POST

m) Legantur GEORG. dio sapientiae non omnino se-AVG. LANGGVTHIVS de parante, Vitemberg. Hippocrate medicinam a stu-FRID.

POST Hippocratem HEROPHILVS fioruit, medicus, qui nihil intactum reliquit, et cuius in rebus experientia cognoscendis ardor nunquam fere potuit expleri ac satiari n). Huius temporibus medici, qui diaitntinno excoluerunt, in rationales et empiricos diuidi coepere, quorum illi de morbis magis philosophari, quam aegris rite subuenire didicerant, hi vero, empirici nempe, rerum, quae in sensus cadunt sollerti indagatione, herbarum diuersissimas in corpore humano vires, earum pro morbi pariter ac ipfius corporis affecti discrimine salutarem vsum, ipfius corporis humani naturam et fabricam ex cadauerum sectione, ex hac demum morborum caussas et omnem iis medendi rationem perdiscere studuerunt o).

FRID. GOTTL. IACOBI

Specimine philosophiae Hip.

pocraticae, Lips. C1010 CC

EXXXXVII. 4. et GEOR
GIVS MATTHIAE tracta
tu de philosophia medici,

prolegom. S. XI. p. 29.

n) HEROPHILI vitam ciusque in rem medicam, inprimis anatomiam, merita egregie exposuit clerita egregie exposuit clerita est bist de la medicine part. II. p.27. sq.

o) conf. BARCHHVSENIVS de medicinae orig. et
progressu, dist. x. p. 135.
et schvlzivs bist. medicinae p.404. cel. GEORG.
GOTTL. RICHTERVS
progr. de veterum empiricorum ingenuitate, Götting.
CIDIDCCXLI. LAVRENTIVS HEISTERVS dist.
de medic. sectae empiricae
veteris atque bodiernae diuersitate, Helmstad. CID
IDCCXLI.

Ac horum quidem medicorum empiricorum dux ea aetate et antesignanus quasi HEROPHILVS noster fuit, qui quum suis experimentis oftenderet, quam parum firmamenti saepe sit in rationalium illius temporis medicorum conclusiunculis, et quam falsa eorum ratiocinia, hoc profecto suz aetate effecit, vt rationalium sectae perparum fidei tribueretur, eam ipsam ob caussam, quod, vt celsi p) verbis vtamur, luculentisimis documentis HERO-PHILVS declarabat, Sapientiae Studiosos maximos medicos esse, si ratiocinatio bos faceret, nunc illis verba superesse, deesse medendi scientiam q). Verum, quod in rebus hu-manis quam saepissime vsu venire solet, id etiam tunc factum esse videtur, vt iustum modum et mensuram in definiendis philosophiae et artis medicae limitibus ac terminis observarent paucissimi, atque in eo, quod aut nimium est, aut parum, peccare viderentur. Quum enim ante Hippocratis et Herophili tempora a plurimis medicinae cultoribus non nisi philosophia exculta, vsus vero et experientia neglecta iacuit, iam contraria ex parte ab Herophili discipulis r) omnis philosophia ex me-

p) praef. libr. 1. de medicina, p. 8.

q) Legatur cel. ZIM
mermannys libro I. von
der Erfahrung cap. 3.p. 49.

r) quales hi fuerint, fuse
docer

dicorum campo proscribi atque exterminari coepit, adeo, vt ne rationalem quidem διαιτητικήν admitterent, sed tanquam inutilem spernerent ac repudiarent. Qua quidem in re parum recte neque satis prudenter egisse nobis videntur Herophili se-Etatores, quod omnem philosophiae in medicorum disciplinis vtilitatem negarunt, neque hoc respexerunt, alium esse verum philosophum, alium plebeium, qui non nisi minutias consectetur, sobriumque philosophiae vsum ab eiusdem abusu in medicina probe esse secernendum, neminem quidem ex philosophorum scholis medicum posse sieri, sed quum factus sit, iisdem eatenus infigniter adiuuari posse, quatenus non solum ea, quae vsus et experientia docuit, ad iustam et legitimam disciplinae formam redigere philosophia doceat, sed etiam nos instruat, quid in observatione rerum naturalium certum. quid incertum, quid verum, quid dubium adhuc sit, et qua demum ratione Pawojueva ad veram inuestigandae veritatis rationem redigantur s). Quae quidem omnia ipse GALE-

docet CLERICUS bist. de mus de his empiricorum et la Medicine part. II. p. 35. rationalium medicorum

s) Legi inprimis hic meretur iudicium, quod medicus quidam anony-

mus de his empiricorum et rationalium medicorum controuersiis tulit, insertum CLERICI historiae medicinae, part. II, cap. 6. p. 65.

GALENVS fuo exemplo perquam egregie confirmat, cuius verba digna sunt, quae hic legantur t). Vt ea, quae vsu atque experientia didicisset, etiam artificiose demonstrare posset, stoicorum et peripateticorum philosophorum scholas diligenter se frequentaffe, ait, didiciffe logicorum theorematum multa, sed postea, iis, quae didicerit, rite excussis, inutilia se bacc ad apodixes, ad demonstrationes medicas, inuenisse. Vidisse, in bis omnibus logicorum eius temporis quaestiunculis paucissima este, quae vtilitatem aliquam adferre medico pofsint. Reperisse se multa, ab his philosophis agitata, disputata, demonstrata, quae naturali rationi, experientiae nimirum. plane fuissent contraria. Parum igitur abfuisse, quin ad pyrrhoniorum sectam se contulisset, et horum more de omnibus rebus dubitare coepisset, nisi a patre et auo sanum et sobrium philosophandi genus adhuc iuuenis didicisset, atque cognouisfet, talem philosophiam, qualis olim floruerit, medico et praesidio esse et summo ornamento. Quam caute, quam prudenter fummus hic medicus philosophiae verae in medicina vsum ab eiusdem abusu secernit, quam sapienter medicorum philosophantium

z) libro de libris propriis, p. 46. edit. Froben. C1010

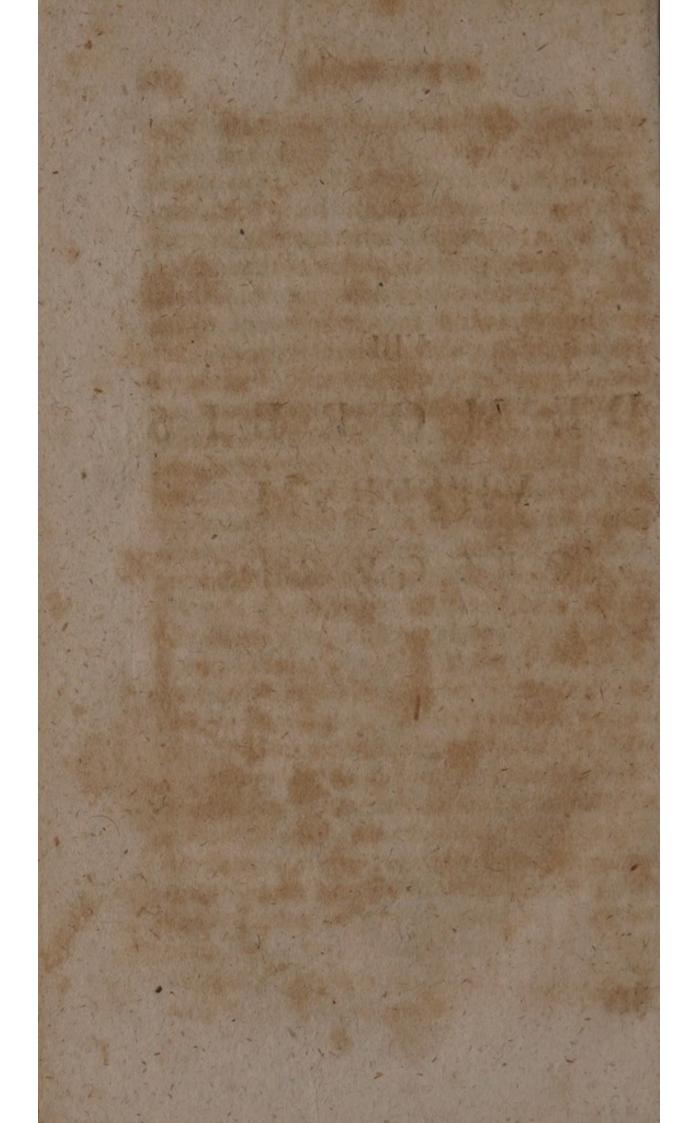
tium demonstrandi libidinem ipsarumque demonstrationum futilitatem a vera medica anogezes, ad quam sana philosophia nos ducit, distinguit, secus ac illi medici, qui omnem rationalem in medicina disciplinam reiicere atque ex medicae artis finibus exterminare voluerunt, et cuius generis Philinum Coum fuisse, GALE-Nvs u) ipse docet. Empiricae, inquit, praefuit Philinus Cous, qui primus medicinam a vationali disciplina abscidit, occasione ab Herophilo suo praeceptore accepta. De Serapione vero idem fere adfirmat CELsvs x), eum primum omnium, nihil hanc rationalem disciplinam pertinere ad medicinam, professum, in vsu et experimentis eam tantummodo posuisse.

u) isagoge, haud procul x) praes. libr. I. de meab init, p. 186. operum. dicina.

VIII.

DE MORBIS VETERVM OBSCVRIS

TIDEMVS, a nonnullis hanc quaestionem in medium adlatam esse, vtrum prisca aetate eadem, quae nostra aetate, morborum omnium fueritratio, an quibusdam forte obnoxii fuerint mortales, quos nondum adhuc observauerit recentioris et huius inprimis seculi medicorum sollertia. Cuius quidem quaestionis excutiendae occasionem dare videtur ARETAEVS medicus, fignorum, vnde morbi genus conflat, iudex olim sagacissimus. Quum enim is ad aegrotantium lectos haud pauca vidit visaque litteris consignauit, quibus eius aetate morbus ipse sese manifestauerit, quum ex collectis et comparatis inter se fignis ipsum morbi genus definire ac describere studuit, solent nonnulli, quum eiusmodi figna non amplius sese prodant, ex hoc ipso efficere, Aretaeum aut parum adcurate morborum figna observasse, aut fuisse olim vnum alterumue morbi genus, quod hodie non amplius excruciare genus humanum soleat. A negligentiae suspicione liberat Aretaeum summum illud et paene incredibile observandi studium, quod vbique ex eius de caussis et fignis morborum libris elucet. Quare necesse est, vt de eo videamus, vtrum re

ipsa aretaevs signa morborum suppeditauerit, ex quibus, quod hodie non sunt, insolens et nostro aeuo inusitatum morbi genus olim exstitisse, efficere liceat. Ac id quidem non plane negari posse videtur. Ad hunc enim censum referri a nonnullis scimus, quae ARETAEVS TEEL THE NATA ποίλην Φλέβα έξείης νέσε, de venae cauae acuto morbo a) obseruauit. Sedem morbi primum definire studet eamque in vniuersa vena, quoquo ie vergat, quaerendam esse autumat, aliis tamen, vt ipse addit, contradicentibus, qui eam tantum venae partem, quae ad dorfum protendatur, morbo hoc excruciari contendant. In hac nempe vena κέδματα oriri, ait, sanguinem erumpere copiose et largiter seque diffundere modo per pulmones, modo in imum ventrem deduci, quae si fiant, aegroto mortem quam citistime contrahi. Aegrotum, pergit, intus summo ardore, ignem acrem et mordacem, πῦς δριμύ, δακvades dicit, torqueri et confici, tanto impetu, vt comburi se credat, extus membra modico tepore calere, extrema frigere. Adiungit alia signa, sitim ardentissimam, os ficcum, corpus subrubidum, in dextra praecipue parte palpitationem ad ilia vsque procedentem, cutem rugoiam et asperam, segni-

a) de caussis et signis morborum acutorum libr. 11. cap. 8. p. 20. ed. BOERHAAVII.

segnitiem, torporem, tabem, quae corpus conficiat et quae eius generis sunt alia. Esse vero, ait, id morbi genus sic comparatum, vt, qui isto laborantem videat, ardente febri correptum eum credat, autumni praefertim tempore magis, quam alio, hunc morbum homines inuadere, iuuenilem aetatem. perinde ac virilem, ei esse obnoxiam, quibus fatis virium sit, vt conflictari aliquatenus cum pestifero hoc morbo queant, hos decimo quarto die plerumque fuccumbere, alios duplo temporis spatio, vigesimo octavo nempe die, enecari. Haec est ARETAEI de singulari morbi genere narratio, quod vtrum ad putridarum an cum inflammatione coniunctarum, an ad aliud febrium genus referendum sit, in praesenti excutere nolumus. Hoc tamen extra omnem dubitationem positum esse videtur, ipsam venae cauae labem eo modo, quo medicus noster eam depinxit, et sic quidem, prout eiusdem signa retulit et monstrauit, et quatenus ipsam morbi sedem in vena caua posuit, hodie, si magni nominis medicis fides habenda, aeque minus reperiri, quam aliam, ab HIPPOCRATE b) propofitam, quae olim νέσος μεγάλη των Φλεβών των κοίλων fuit nuncupata. Sed mittamus vtrumque venae vitium, quod HIPPOCRATES et ARETAEVS homines inuasisse, quisque sua aetate, memoriae prodiderunt. Adferemus potius b) libr. de int. off. XVIIII.

potius in medium aliud morbi genus, asthma quoddam, mveuuwdes olim vocatum, de quo nostrae aetatis medicorum haud pauci idem folent adfirmare, pertinere nempe hunc morbum ad antiquatas, fi ita loqui fas eft,humanae naturae leges, ad corporis vitia, quibus non nisi maiores nostri fuerint vexati. Ac istud quidem πνευμώδες, τε ασθματος genus effe, ARETAEVS c) adfirmat, sedem eius in pulmone esse, qui hoc morbo corripiatur, annuum viuendi spatium vix conficere posfe, si autumno inceperit, verno, aut ad summum aestiuo proximi anni tempore: si hyeme, autumno insequenti mortem instare certissimam. Neque senilem aetatem immunem esse voluisse naturam. Addit medicus noster tristia huius morbi signa, in quibus aegrotorum spirationem operosam et perquam difficilem ponit, tum arteriarum motus, exiguos quidem, sed infirmos et frequentes, eamdem esse anhelitus rationem, molestum aft irritum tuffis laborem, quae nihil extrudat, si forte casu quid elidatur, esse globulos albos, qui grandinis magnitudinem haud excedant, vicera pulmonis nulla, fatis tamen humorum concretorum. Celeriter faepius suffocari, quos hic morbus inuadat, prius, quam hoc malum fese per totum corpus diffuderit. Vtrum forte hoc singulare asthmatis genus, cuius descriptionem ARETAEVS nobis

c) libr. 1. de caussis et signis diuturnorum morborum. cap.12. p.41.

d) libr.11. de caussis et sie) not. ad Aretaeum, P.
gnis morborum diurnorum 203.
cap. 6. p. 56.

viuendi rationem sequi ac victu vilissimo vti solebant, quade re multa apud PORPHY-RIVM aliosque. Quo et referenda ducimus, quae spartianvs f) de Didio Iuliano habet: Saepe, NVLLA EXISTENTE RE-LIGIONE, oleribus leguminibusque contentus, fine carne coenauit, ex quibus perquam manifeste patet, fuisse olim την των έμψύχων αποχήν iis haud inusitatum, qui numini cuidam se apud romanos aliasque, verorum facrorum expertes, gentes, deuouerent. Atque ad hanc superstitiosam romanorum consuetudinem respicere videntur, quae seruatoris legatus g) ad romanos olim scripfit: ός μεν πις έυει Φαγείν πάντα, ό δε ασ-Θενών λάχανα έσθίει. Quibus verbis Paullus, romanos ad pristinam concordiam reducturus, argumentum admodum graue ab ipso hoc veterum romanorum ritu petit. Haec enim, nisi nos omnia fallunt, verbis illis voluit fignificare, quum romani, ad Chri-Rianorum sacra traducti, in pristina olim sua religione eos, quibus omnium έμι νύχων απο-2n placuerit, patienter tulerint; tanto aequius profecto esfe, vt idem faciant erga eos, qui non nisi a carnium, legibus Mosaicis vetitarum, vsu abstineant. Ac ad tale quidem religiosorum hominum genus verba illa ARETAEI, quae supra recitauimus, respicere videntur.

SED,

f) eius vita, cap. III. p. g) PAVLLI epist. ad 576. script. hist., aug. rom. cap. XIIII. 2.

SED, vt redeamus, vnde digreffi fumus, ARETAEVS non solus est, qui morbos eiusmodi singulares, aut certe signa morborum, nostra aetate non obuia, litteris confignauit. Idem fere de CAELIO AVRELIANO dicendum esse videtur, ex quo vnicum tantum eius rei exemplum, ne iusto longiores simus, in medium adferemus. Qui recentiorum medicorum de catalepfi observationes legerit, easque cum iis, quae CAELIVS noster de hoc morbo notauit b), rite contulerit, dubius profecto relinquitur, aliudne catalepseos genus olim exstiterit, hodie exoletum, an alia viderit medicus, quam quae hodie ad aegrotantium lectos visuntur. Exemplo fint, quae AVRELIANVS de tempore, de modo, de signis deque vniuersa ratione huius morbi posterorum memoriae prodidit. Autumni tempore refert morbum hunc longe, quam alio, esse frequentiorem, puerilem inprimis aetatem isto adfici, tum mulieres, praeter has maxime, qui victu et potu intemperantius viuant, qui porro febri laborauerint, hos saepius in istum morbum incidere, latere quodammodo in ipfa febri femina, vnde morbus iste gignatur et procreetur. Aeque singularia eiusdem morbi signa suppeditat medicus noster. Corpus iacet supinum, collum distentum,

b) libr. 11. de morbis acutis cap. 10. p. 100, seq. ed.

fermo parum explanatis vocibus praeruptus, multus genarum rubor, sensus languidi et torpentes, palpebrae distantes,
oculi immobiles, ad lumen intenti ac defixi, frequentes gemitus et lacrimae. Quum
vitae finis instat, moribundi vultus ad risum est compositus, membra ardent et sudant, emergunt maculae rotundae discolores, vt de aliis mortis signis, huic morbo,
vt caelivs refert, propriis, taceamus.

MEDICORVM erit, quum haec etalia in veterum libris legerint, sollicite horum morborum naturam peruestigare atque hoc inprimis excutere, vtrum reuera morbi olim exstiterint, quorum vim nostra aetas nunquam adhuc sit experta, an in signorum notatione, corum nempe, quae vera, quae fallacia sint, discrimine aliquid irrepserit vitii. Pertinet id ad medicorum campum, quorum haud pauci in contrariam quoque partem nostris temporibus noua imbecillitatis humanae specimina reperisse visi sibi sunt, quae in prisci aeui hominibus natura humana aut edere noluit, aut quae, si edidit, veterum medicorum effugerunt sollertiam et observandi studium.

VIIII. DE VENAE CAVAE ACVTO MORBO APVD ARETAEVM

VIIIL

DE VENAE CAVAE

ava A*

ARETAEVM

DESCRIBIT ARETAEVS a) acutum venae cauae morbum, et sic quidem, id quod verborum συνά Φεια et omnes rationes oftendunt, vt non de duobus diuersis venae cauae morbis, sed de vnico tantum fermonem esse, luculenter adpareat. Ac hunc quidem morbum hodie fic, vt ARE-TAEVS eum describit, hoc est, cum iisdem, quae ille observauit, signis coniunctum, reperiri, funt, qui negant, repugnant alii, qui eum in venae cauae ruptura, quod vocabulum tamen in latina lingua nullum est, inuenisse sibi videntur. Quod quidem argumentum, a venae cauae fisfura ductum, summi Morgagnii b) au-Etoritate facillime posset conuelli, si in hac controuersia nostram sententiam magni huius anatomici auctoritate firmare, neque argumentis, ab ipsa morbi natura petitis, decertare, nobis animus esset. Quanquam enim doctissimus vir tot corpora dissecuit, tantoque studio totius corporis humani fabricam quam sollertissime et scrutatus, tantum tamen abest, vt, visa vena caua scissa, omnem in aretaet verbis difficultatem tolli posse, crederet, vt

a) libr. 1 1. de caussis et b) de sedibus et caussis signis morborum acutorum morborum per anatomen indagatis, epist. XXVI.

dubitanter ea de re pronuntiandum sibi esse, arbitraretur, id quod verba eiusdem: num vero bunc, an alium potius buzus venae morbum indicauerit Aretaeus quaerere praetermitto, satis superque declarant. Qui hoc potuisset scribere MOR-GAGNIVS, si ille morbus Aretaei tam manifestus, tam expeditus et nostra aetate fic excussus esfet, vt tota res nulla amplius. egeret dubitatione? Sed mittamus haec et in id potius, vtrum morbus iste scissura venae cauae fit, an vero minus, inquiramus. Qui morbum hunc nil aliud nisi disruptam venam cauam esse, sibi perfuadent, necessitatem sibi impositam vident, ex hac fissione tanquam ex caussa et fonte, omnia mala, quae Aretaeus in morbo suo iunctim adesse, scribit, singulatim deducendi, ac deriuandi, sin vero nequeunt, hoc saltem nobis largiri debent, tristiorum horum effectuum non vnam, sed plures causs subesse, quae itidem, tanquam tot fingulares effectus, in primaria aliqua caussa fundamentum suum habeant. Si prius elegerint; sat grauibus argumentis, quae demonstrandi vim habeant, suam caussam vix ac ne vix quidem defendere ac tueri poterunt, fin vero posterius, ne hac in pugna plane succumbant, non fine iusta caussa veremur. Digna profecto ea res est, quae ex vtra-

que parte et debita angibéia excutiatur. Esto, velle quempiam acurum venae cauae morbum in eiusdem fissura ponere, nonne is simul, cum vsu et exemplis, tum argumentis, a natura scissae huius venae petitis, oftendat, necesse est, disruptam istam venam efficere in corpore intus summum ardorem, fiue, vt Aretaeus ait, ignem acrem et mordacem, extus extremas corporis partes frigere. Demonstret nobis porro, qui fieri possit, vt propter hanc venae corruptionem cutis euadat rugofa et aspera. Regesserit forte aliquis, horum Φαινομένων caussam non in ipsa fissura venae cauae, sed in eius inflammatione, quae illam antecesserit, quaerendam esse. Recte quidem, verum iam nobis etiam dicat, cur autumni tempore magis, quam alio, vena caua in hominibus rumpatur, ac denique, quod caput rei est, quo pacto miseri illi, quibus vena caua dissoluta fuerit, alii decem et quatuor, alii viginti et octo dies vitam ducere ac protrahere queant. Cuncta enim haec in aegrotis fuis, qui acuto venae cauae morbo laborauerint, vidisse et observasse se, ARETAEVS disertis verbis pronuntiat. Quid vero? si haec omnia aliaque multa mala, quae in aegrotis his observauit ARETAEVS noster, neque ad venae cauae fissum, neque ad illius inflammationem tanquam ad vnicam illorum

caussam reduci possint? Tum profecto nil aliud forte relictum nobis esse videtur. quam vt ex aliis causis deriuandum esse omnium vitiorum talium complexum, fateamur. Id vero si quispiam fecerit, quomodo, quaeso, talis corruptio venae cauae et eiusdem morbus acutus, prout nempe eum ARETAEVS nobis descripsit, pro vna eademque re potest haberi? Id merito demonstrari debere, quis est, qui non agnoscat? Verum et hac in re liberales esse volumus in eos, qui contrariam tuentur sententiam et Aretaei morbum huius pariter ac nostra aetate aeque frequentem esse, sibi persuadent. Id modo eos rogamus, vt ne verbis eorum fine testimoniorum et exemplorum fide assensum praebere cogamur. Testimonia side dignorum medicorum, qui homines, hoc Aretaei morbo laborantes, viderunt, efflagitamus, cupimus exempla huiusmodi aegrotorum, quales Aretaeus nobis depinxit, et quos sua aetate haud raros fuisse, admodum luculenter declarat. Propter naturae constantiam, ad quam forte quispiam prouocauerit, tot forte hodie, quot Aretaei temporibus exempla haud rara esse possunt? Sed, quod semel liberales nos fore, polliciti sumus, vsque eo progredimur, vt non multa exempla, non tot, quot sua aetate Aretaeus vidit, sed vni-

cum

cum duntaxat, quod medici huius verbis rite respondeat, nobis, omnium demonstrationum instar, hodie ostendatur.

QVID vero, si quis in his verbis Aretaei, siue potius in descriptione, quam hic medicus de acuto venae cauae morbo dedit, duplex morbi genus videre, sibi videatur, alterum venae cauae fissum, alterum eiusdem inflammationem? Quid si néduala, quae Aretaeus in vena caua oriri vidit, ponantur in huius scissura, inflammatio vero illa referatur ad iecur, vnde venae illius consequatur erosio? Quam quidem sententiam aliquam veri speciem habere, faltem fic comparatam ese, non negamus, vt difficultates nonnullae, quas in his ARE-TAEI verbis esse, supra diximus, tolli et remoueri queant. Nihilominus multa quoque in hac sententia insunt, de quibus, vt rite probari et extra omnem dubitationem poni queant, non fine caussa veremur. Nam, quod primo loco animaduertendum ducimus, vnde ARETAEVM de duobus morbis in hoc capite agere, probabitur? Ex verbis eius tantum abest, vt vllum eius rei argumentum peti possit, vt, qui attente auctorem legerit et verborum συνάφειαν expenderit, non de duplici; sed de vnico morbo sermonem esse, modo ab omni partium studio alienus sit,

debeat fateri. Deinde is, qui duos diuerlos morbos in hoc ARETAEI capite fundamenti loco ponit, et xéduala fissum venae cauae designare contendit, vnde sat grauibus et idoneis testimoniis huius vocabuli fignificatum vincere et demonstrare poterit? Legitur hoc vocabulum apud HIPPOCRATEM c) aliosque veteris Graeciae medicos, ex quorum scholiis in lexica et glossaria vetera istud est translatum. Quorum datae interpretationes si cum ipsis medicorum illorum effatis rite comparantur, haud obscure patet, néduala esse vóσες, seu potius vitia tam περί τα άρθρα, quam περί τα γεννη ικά μόρια, νόσε vero ipsius genus interpretantur glossaria per την χρονιω εραν διάθεσιν, quae profecto, iudice cel. TRILLERO d), nil aliud esse potest, quam inneteratus aliquis, cum dolore forte coniunctus, tumor, id quod ex svida e) coniicere licet, qui idcirco κέδματα per τὰ χεόνια ἀλγήμα a interpretatur. Haec κέδμαζα si, vt iam diximus,

c) nominatim libr. de locis in hom. vbi verba:
ην δὲ ολίγον ρεύση λοχιάδα κομ ΚΕΔΜΑΤΑ ἐποίησεν, etiam libro de aeribus, aquis et locis, vbi de Scythis eunuchis sermo est: υπό της Ιππασίης ἀυτέκς ΚΕΔΜΑΤΑ λαμβάνει. Conf. CAME-

RARIVS exquisit. nominum, quibus partes corporis humani appellari solent, p. 364.

d) observationibus criticis in varios graecos et latinos auctores, p. 426.

e) lexico, tom. II, p.289.

περί τὰ γεννη ικὰ μόρια funt, a M. Seruilio apud LIVIVM f) dicuntur tumores inguinum et quidem inueterati, vnde interpretes medicorum graecorum, si haec xédmala describunt, semper vocabulis xpóvios, χρονιώ ερος, de iis viurpare folent g). Haec meeisavis iam abunde docet, néduala non posse esse venae cauae scissuram, quumque et hoc accedat, in nullo veterum auctorum hoc vocabulum vel vllum scissurae genus significare, nec vllibi, vbi των κεδμαζων, venae quoque cauae mentionem esse factam, qua veri specie, quamuis minima, talis sententia, quae incognito atque plane inusitato vocabuli significatu aperte nititur, tueri et commendare se posit, nos, hercle, non videmus. Porro et hoc probe notandum est, nullam prope rationem subesse, vnde, Aretaeum de iecoris inflammatione loquutum hancque venae cauae acutum morbum dixisse, apte et, vt par est, demonstrari queat. Nam, etsi iecoris et venae cauae coniunctionem ex corporis humani fabrica nemo ignorat, hac tamen inflammata, absolute necesse esse, vt et haec inflammetur, quis vnquam medicorum hoc adfirmauit? Quae

f) libr. XXXXV. cap. memorato et HESY CHIVM.
39. tom. 11. p. 215. edit. AL.
g) vide SYIDAM loco BERTI.

si vera sunt, sunt vero verissima, quomodo bonus ille et tot annorum decurfu probe exercitatus ARETAEVS iecoris vitia cum venae cauae inflammatione confundere potuerit, nos non adfequi, lubentis-Quo minus vero culpam fime fatemur. venae cauae in iecur transferre potuit talis medicus, qualis ARETAEVS fuit, eo difficilior profecto, nisi nos omnes rationes fallunt, erit dissentientibus responsio, si ab his quaeratur, quo vllo pacto, si ARETAEI morbus vitium fit inflammati iecoris, quo, inquam, pacto ARETAEVS noster folam cauam venam, nec simul eodem iure alias arterias, venas et vasa adcufauerit, quae perinde ac vena caua, si haec ex iecore inflammatur, simul cum isto propter eamdem consociationem inflammari debent? Dicat igitur iam nobis aliquis caussam, cur de venae cauae, nec simul de arteriae hepaticae, deque venae portae acuto morbo scripserit Aretaeus? Cur vni venarum generi hoc tribuit, quod pluribus aut iunctim, aut separatim tribuere debuisset, si sedes morbi, quem descripsit, in iecore foret quaerenda? Neque vero in nostra, disquisitione et hoc omitti debet, secundum ipsum BOERHA-VIVM b) vitio illo iecoris non totam venam cauam, sed extremos tantummodo

b) aphorism. 941.

eius fines, qui iecur attingunt, adfici. Quae quum ita fint, quis mente concipere potest, ARETAEVM potuise aliquid tribuere venae cauae, quod minimam tantum illius partem adficit, ac simul prorsus tacere de ipso iecore inflammato, de aliis venis et arteriis, quae, illo inflammato, haud secus ac extremi venae cauae fines, vt inflammentur, necesse est? Qui potuit hoc ARETAEVS, qui iecoris vitia tam probe cognita habuit, vt integrum caput, septimum nempe huius libri, iis excutiendis consecraret? Qui, inquam, potuit hoc facere acutistimus morborum sedis scrutator, qui ab ipsis aduersariis tantopere a summa in observando aneißeia laudari alias et commendari solet? Tandem, si venae cauae acutus morbus in arrofis illius finibus est quaerendus, inflammatio, vtpote huius corruptionis caussa, aut a venae cauae ramulis, qui per iecur sparsi sunt, incipit, seque ad primordia ipsius venae, quae iecori adiacent, extendit, aut in eo loco iecoris initium habet, quem extrema venae cauae pars, siue primordia illa attingunt. Hoc inflammationis genus, quoniam in vniuersa iecoris superficie ad vnicum tantum locum adstrictum est, non nisi raro potest contingere, illud vero longe debet esse frequentius, quoniam

ramuli, quacumque demum parte iecur inflammetur, etiam possunt inflammari. Quae quum ita sint, duplex iam oritur quaestio, altera, quomodo Aretaeus inflammatos ramulos illos acutum venae cauae morbum dicere potuerit, quum tamen nuspiam apud veteres medicos, neque apud ipsum Aretaeum, ramulis his nomen venae cauae suerit adsignatum, altera, qua ratione Aretaeus posterius inflammationis genus pro satis frequenti venditare; de priori vero, per rei naturam longe frequentiori, prorsus silere potuerit.

AT enim natura semper sibi par, semper constans, leges suas nunquam mutat, a rerum primordiis vsque ad hoc tempus illis conuenienter congruenterque agit? Qui igitur videre potuisset Aretaeus quidpiam ad aegrotantium lectos, quod nondum viderint nostrae aetatis medici? Qui exsistere potuisset eius tempore morbi genus hodie insolens et incognitum? Sunt forsitan, quibus eiusmodi ratiocinii genus haud plane displiceat. Absit, vt naturae inconstantiam exprobremus et mutabilitatem, vt in hac rerum vniuersitate ipsa natura eiusque legibus nil firmius, nil constantius reperiri posse statuamus. Verum et hoc simul acri-

ter contendere nos posse nobis videmur, alios esse eiusdem ex aliis caussis effectus, et qui propter perpetuas naturae leges omne morbi genus apud omnes populos omni tempore reperiri debere, opinentur, hos naturam ipsam cum eius pro animantium status et conditionis diversitate diuerfa vi et operatione aperte confundere. Quod quidem nullibi melius, nisi inter ipsos medicos vsu et experientia constare posse arbitramur. Pro aëris, quam mortales, aliam sub alio coelo, hauriunt, diuersitate i), pro victus, quo se sustentant, proque motus et quietis discrimine, pro diuersa somni et vigiliarum, tum frigoris pariter ac caloris temperatione, pro exhalationum terrae ad ipsum temperationis huius genus conformatione, immo pro vestium, modo constrictiorum modo laxiorum, diuerso vsu k) aliud morbi genus apud alios populos modo frequentius, modo rarius esse solet. Quis corporis vitia, quis morbos dari ignorat, nonnullis olim gentibus M 2 pla-

i) doctiffime ea de re k) conf. winslow mento diff. in commentariis academiae scientiarum regiae Parisinae an. CIO IDCCXXXX.

commentatus est IOHN doctissima de hoc argu-ARBUTHNOTUS fingulari libro de vi et operatione aëris in corpora humana, Londini, CIO IDCCXXXIII.

plane incognitos, quis e contrario alios, quibus hodie mortalium genus affligi excruciarique videmus, quorum tamen ne vllum quidem apud maiores nostros adhuc licuit reperire vestigium? Illud illustri exemplo, a Persarum corporis habitu petito, apud XENOPHONTEM 1), hoc variolis, morbillis ac purpura, tum morbo gallico possemus confirmare, si in re satis explorata diutius haerere animus esset. Illud tantum monemus, qui idcirco naturae inconstantiam adcusare se posse, opinetur, fore prope neminem.

1) Kugs ward. cap. 11. 16.

T-1521-

